

166

938.62 τμ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ
ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑ ΕΠΤ. φυλάξιο
ΧΟΛΕΡΑΣ
ΚΑΤΑ ΤΟ. 1855.

ΚΕΡΚΥΡΑ

Ἐν τῷ Τυπογραφείῳ τῆς Κυβεργήσεως.

==

1856.

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΚΕΡΚΥΡΑΣ

Άριθμ. εισ. 251/1943

ΔΩΡΕΑ Ημενίας της Κερκύρας

Παραδότης ο Γεράσιμος

Ap.Eis. 25327

Ε Σ Ι Σ

ΟΠΤ

Χ. ΤΥΠΑΛΔΟΥ ΥΟΔΑΛΤΗΡΗ.

ΚΕΡΚΥΡΑ, τῇ 10[22] Μαρτίου 1856.

5252520
KH

BRITISH LIBRARY TOEPLITZ

1911 BRITISH LIBRARY TOEPLITZ

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ

ΤΩ 1854 περὶ τὰ μέσα τοῦ μηνὸς Ιουλίου μέχρι τῆς τρίτης δεκάδος τοῦ Αύγουστου, ἡ Χολέρα, ἐνῷ ἐμάστιξ τὰ γειτνιάζοντα μέρη τῆς Ιταλίας, ἐφαίνετο ὅτι ἔκρουε καὶ τὰς θύρας τῆς Κερκύρας.

Κατ' ἐκείνην τὴν ἀποχὴν ὑπῆρχε μεγίστη ἔηρασία καὶ τὸ θερμόμετρον ἐπάλευε μεταξὺ τῶν + 28° καὶ + 34° τοῦ ἑκατονταβάθμου, καὶ μόνον τῇ 8.η Αύγουστου ἀνέβη εἰς τὸν + 32° Γενικῶς δὲ, παρετηροῦντο τότε παρ' ἡμῖν φαινόμενα Χολερίνης, ἃτινα καὶ ὑπῆρχαν γενικότερα κατὰ τὴν πρώτην δεκάδα τοῦ Αύγουστου, ἀναφαινόμενα μᾶλλον τὴν νύκτα ἢ τὴν ἡμέραν.

Διαρκούσσης δὲ τῆς δεκάδος ταῦτης, παρετηρήθησαν καὶ εἰςτινα ζῶα ἐμετοὶ καὶ διάρροιαι.

Ἐπικρατούσης τῆς ἀπὸ τῆς Χολερίνης ἐπιβροῦς, κρούσματα ἐμπνέοντα οὐ μικρὸν φόδον ἐνσκήψεως τῆς Χολέρας παρουσιάσθησαν.

Ησαν δὲ τὰ ἐπίφοβα ταῦτα κρούσματα δύο τὸν ἄριθμον, ὡν τὸ μὲν παρετηρήθη τῇ 31 Ιουλίου τὸ δὲ τῇ 7 Αύγουστου.

Κατὰ τὴν δευτέραν δεκάδα τοῦ Αύγουστου τὰ φαινόμενα τῆς Χολερίνης ἐμετριάσθησαν, καὶ περὶ τὴν τρίτην ἔξελειπον.

Τότε τινὲς διαλείποντες πυρετοὶ ἀνεφάνησαν καὶ ὀλίγα τινὰ Κρούπ.

Προϊόντος τοῦ Φθινώπορου, ἡ Κολούθουν οἱ διαλείποντες πυρετοὶ καὶ τινὲς Βρογγύται.

Οὗτο παραπλήσ τὸ ἔτος 1854 τὸ διοίον, κατά τινα αὐτοῦ ἐποχὴν, οὐπήρεν οὐκ ὀλίγον ἐπίφοβον πρὸς τὴν κοινὴν ὑγείαν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΣ Α'.

Ο Ζήσης Γεωργίνου Δούρης ἐτῶν 50 κράσεως λυμφικῆς, πάσχων πρὸ πολλοῦ, ἀνεχώρησε, λόγῳ ὑγείας, εἰς Νεάπολιν. Επανήρχετο εἰς τὴν Πατερίδα φεύγων τὴν ἐκεῖ ἀναπτυχθεῖσαν Χολέραν.

Καθ' ὅδὸν ἔλασε διάρροιαν, ἥτις διὰ τῆς χρήσεως τοῦ Λαζδάνου ἐμετριάσθη.

Φθάσας ἐνταῦθα, μετά τινα κατάχροντιν φαγητοῦ, ἔλασεν αὖθις διάρροιαν ἄνευ κωλικοπόνων.

Ἐγένετο αὕτη ἀφθονος ὁρρώδης καὶ μετ'οὐ πολὺ λευκωπὴ ὡς ἀφέψημα ὅριζες. Τῇ 31 Ιουλίου ὁ ἀξιότιμος καὶ ἔμπειρος συναδελφὸς Κύριος Λαζαρᾶς ἐπεσκέφθη τὸ πρῶτον τὸν πάσχοντα.

Προϊόντος τοῦ χρόνου, τὰ φαινόμενα ἔγιναν ἐπίφοβα καὶ σὺν τῷ συναδελφῷ Λαζαρᾷ ἐπεσκέφθημεν τὸν νοσοῦντα τὴν ἐπιοῦσαν.

Εἶχεν οὗτος διάρροιαν ἀφθονον, λευκωπὴν, δυμῆς οὐχὶ ἀποπατώσεων ἀλλὰ σπερματικῆς. — Τὴν φυσιογνωμίαν ἡλλοιωμένην, τοὺς ὄφθαλμοὺς βυθισμένους εἰς τὰς κόργχας. — Τὰ ὑποφθάλμια πελιδνά. — Μικράν τινὰ θερμοκρασίαν εἰς τὸ σῶμα. — Κατάψυξιν τῶν ἄκρων μὲν ἐλλειψιν ἐλαστικότητος εἰς τὸ δέρμα. — Τὴν κοιλίαν βυθισμένην καὶ τοὺς τοίχους αὐτῆς πλησιάζοντας εἰς τὴν σπονδυλικὴν στήλην. — Τὸν σφυγμὸν ταχὺν νηματώδη. — Τὴν γλώσσαν πλατεῖαν — εἴχε δίψην — ἀδυναμίαν — δύσφορίαν — αἰσθημα δυσπνοίας — δσφυαλγίαν — ἀνορεΐαν.

Τὰ φαινόμενα ταῦτα μετὰ τινὰς ὥρας ἐμετριάσθησαν. — Ο σφυγμὸς ὀλίγον ἀνέλασεν. — Αλλὰ ἐκ νέου ἡ κατάψυξις ἦλθεν. — Ο σφυγμὸς ἔξελειπεν. — Η Γλώσσα ἔγινε ψυχρά. — Η φωνὴ βραχνὴ ἀμυδροτάτη. — Η ἐπτυνὴ ψυχρό. — Κατάπτωσις γενεκὴ τῶν ὄυνάμεων καὶ τρόμος τοῦ θανάτου κατέλαβε τὸν ἀσθενῆ, δστις διατηρήσας μέχρι τέλους τὰς διανοητικάς του δυνάμεις ἐν γενικῇ καταπτώσει τῶν σωματικῶν δυνάμεων, μὲ πργετώδη κατάστασιν — γλοιώδεις, ψυχρούς ίδρωτας μὲ αἰσθημα στενοχυμρίας καὶ λέγων δτι πλησιάζει ἡ ὥρα τοῦ θανάτου, ἐντὸς ὀλίγου ἐξέπενευσε μετὰ τριῶν ἡμερῶν διάρκειαν νόσου, ἀρροῦ ἀνίσχυρα ἀπέβησεν τὰ βοηθήματα τῆς ἐπιστήμης.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΣ Β.

Τὴν νύκτα τῆς 6.ης πρὸς τὴν 7.ην Αὔγουστου, ἡμίσειαν ὥραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον, παρετηρήσαμεν τὸν νέον Ιατρὸν Γεράσιμον Λιβιεράτον ἐτῶν 26.

Οὗτος γενυματίσκει, δὲν ἔκαμεν οὐδεμίαν κατάχρησιν. Τὴν 9.ην ὥραν Μ. Μ. τῆς 6.ης Αὔγουστου ἔλαβε μικροὺς κωλικοὺς πόνους.—διάρροια ἐπῆλθε κοπρώδης.—Αδυναμία.—Τὴν 10 1/2 ὥραν ἤμεσε, καὶ ἡ διάρροια ἔγινεν ὄρρώδης, ἔλασσην ἀνησυχίαν καὶ σκοτιδινίας.

Τὴν ἡμίσειαν ὥραν μετὰ τὸ Μεσονύκτιον, δὲ νέος εἶχε διάρροιαν ἄφθονον, λευκὴν, κροσσωτὴν, ὅσμὴν ἔχουσαν σπερματώδην.—Εμετὸν ἄφθονον—Φυσιογνωμίαν ἡλιοιωμένην.—Οφθαλμοὺς βαθέως βυθισμένους εἰς τὰς κόγχας.—Τυφοθάλμια πελιδνά—Γλῶσσαν ψυχράν.—Φωνὴν ἀμυδράν.—Ιδρωτας γλοιώδεις ἐπὶ τοῦ προσώπου.—Κατάψυξιν τῶν ἄκρων. Σφυγμὸν νηματώδην, ταχὺν, μόλις ἐπαισθητὸν.—Εἶχε Σκοτοδυνίας—δίφων.—Συνολικὰς κατὰ τὰ κάτω ἄκρα κυρίως Αἴσθημα δυσπνοίας—δυσφορίαν καὶ κακούχιαν ὀδυνηρὰν περὶ τὸ ἐπιγάστριον, ἔτι δὲ καὶ ἀδυναμίαν καὶ δσφυαλγίαν.

Αἱ Ιατρικαὶ βούθειαι, καθ' ὅλην τὴν νύκτα προσήχθησαν καὶ δὲ νέος περὶ τὴν πρωτὴν εἶχε καλὴν ἀντίδρασιν καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας λάύη.

Tὸ 1855.

Η Αρχὴ τοῦ ἔτους τούτου παρῆλθε μὲν ψύχη μέτρια, καὶ μὲ ἄκρων ὄγειαν, ἐξαιρουμένων τινῶν Βρογχιτῶν καὶ πλευροδυνιῶν οἵτινες ἐστάθησαν ἀφθονέστεροι παρὰ τὸ σύνηθες.

Φλογιστικὰ νοσήματα τῶν ἀναπνευστικῶν ὄργάνων συνέδευσαν τὸ Εαρ, μετρίως βροχερὸν καὶ ἐν γένει καλόν.

Κατὰ τὸ Θέρος εἰς τὰς ἔξοχὰς καὶ χωρία, οἱ διαλείποντες πυρετοὶ ἐφάνησαν ἄφθονοι, διλγίστοι εἰς τὴν πόλιν. — Ενθα ἡ ὥρα τοῦ ἔτους αὕτη δὲν ἐπρέζενης τὰ συνήθη ἄφθονα Γαστροεντερικὰ νοσήματα, ἀτινα φέρουν καὶ τὴν τυφώδη κατάστασιν.

Τὸν Αὔγουστον μῆνα παρετηροῦντο τινὲς κυνάγχαι Τμενογόνοι, συχναὶ διάρροιαι εἰς τὰ βρέφη.

Τὸ Θέρος τεῦτο καὶ ἡ ἡρχὴ τοῦ Φθινοπώρου διέβησαν τὰ μέγιστα θερμὰ, καὶ ιδίως ὁ Σεπτέμβριος μὴν, καὶ κατὰ μέρος ὁ Οκτώβριος, παρὰ τὸ σύνηθες, μὲν μεγίστην ἀνομβρίαν καὶ ἔηρασίαν.

Οὗτω παρῆλθε τὸ ἔτος 1856 τὸ ὅποιον, κατά τινα αὐτοῦ ἐποχὴν, ὑπῆρξεν οὐκ ὀλίγον ἐπίφοβον πρὸς τὴν κοινὴν ὥγειαν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΣ Α⁶.

Ο Σήσης Γεωργίνου Δούρης ἐτῶν 50 κράτερως λυμφικής, πάσχων πρὸ πολλοῦ, ἀνεχώρησε, λόγῳ ὑγείας, εἰς Νεάπολιν. Επανήρχετο εἰς τὴν Πατρίδα φεύγων τὴν ἐκεῖ ἀναπτυχθεῖσαν Χολέραν.

Καθ' ὃδὸν ἔλαβε διάρροιαν, ηπὶς διὰ τῆς χρήσεως τοῦ Λαθδάνου ἐμετριάσθη.

Φθάσας ἐνταῦθα, μετά τινα κατάχρησιν φαγητοῦ, ἔλαβεν αὖθις διάρροιαν ἄνευ καλικοπόνων.

Εγένετο αὕτη ἄφθονος ὁρρώδης καὶ μετ' οὐ πολὺ λευκωπὴ ὡς ἀφέψημα ὅριζης. Τῇ 31 Ιουλίου ὁ ἀξιότιμος καὶ ἐμπαιρος συναδελφὸς Κύριος Λαζαρᾶς ἐπεσκέφθη τὸ πρῶτον τὸν πάσχοντα.

Προϊόντος τοῦ χρόνου, τὰ φαινόμενα ἔγιναν ἐπίφοβα καὶ σὺν τῷ συναδελφῷ Λαζαρῷ ἐπεσκέφθησεν τὸν νοσοῦντα τὴν ἐπιοῦσαν.

Εἶχεν οὗτος διάρροιαν ἄφθονον, λευκωπὴν, ὅσμης οὐχὶ ἀποπατώσεων ἀλλὰ σπερματικῆς. — Τὴν φυσιογνομίαν ἡλλοιωμένην, τοὺς ὁρματικοὺς βυθισμένους εἰς τὰς κόγχας. — Τὰς ὑποφθάλμια πελιδνά. — Μικράν τινὰ θερμοκρασίαν εἰς τὸ σῶμα. — Κατάψυξιν τῶν ἄκρων μὲν ἔλλειψιν ἐλαστικότητος εἰς τὸ δέρμα. — Τὴν κοιλίαν βυθισμένην καὶ τοὺς τοίχους αὐτῆς πλησιάζοντας εἰς τὴν σπονδυλικὴν στήλην. — Τὸν σφυγμὸν ταχὺν νηματώδη. — Τὴν γλῶσσαν πλατεῖαν — εἴχε δίψην — ἀδυνατίαν — δυσφορίαν — αἱσθημα δυσπνοίας — δεσφυαλγίαν — ἀνορίαν.

Τὰ φαινόμενα ταῦτα μετὰ τινὰς ὥρας ἐμετριάσθησαν. — Ο σφυγμὸς ὀλίγον ἀνέλαβεν. — Αλλὰ ἐκ νέου ἡ κατάψυξις ἤλθεν. — Ο σφυγμὸς ἔξελειπεν. — Η Γλῶσσα ἔγινε ψυχρά. — Η φωνὴ βραχὺν ἀμυδροτάτη. — Η ἐκπνοὴ ψυχρά. — Κατάπτωσις γενικὴ τῶν δυνάμεων καὶ τρόμος τοῦ θανάτου κατέλαβε τὸν ἀσθενῆ, δοτὶς διατηρήσας μέχρι τέλους τὰς διανοητικάς του δυνάμεις ἐν γενικῇ καταπτώσει τῶν σωματικῶν δυνάμεων, μὲ παχυτώδη κατάστασιν — γλοιώδεις, ψυχροὺς ἴδρωτας μὲ αἱσθημα στενοχυμρίας καὶ λέγων διτὶ πλησιάζει ἡ ὥρα τοῦ θανάτου, ἐντὸς ὀλίγου ἔξπενσεις μετὰ τριῶν ἡμερῶν διαρκεῖαν νόσου, ἀφοῦ ἀνίσχυρα ἀπέσθησαν τὰ βοηθήματα τῆς ἐπιστήμης.

3

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΣ Β.

Τὴν νύκτα τῆς 6.ης πρὸς τὴν 7.ην Αὔγουστου, ἡμίσειαν ὥραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον, παρετηρήσαμεν τὸν νέον Ιατρὸν Γεράσιμον Λιθιεράτον ἐτῶν 26.

Οὗτος γευματίσας, δὲν ἔκαμεν οὐδεμίαν κατάχρησιν. Τὴν 9.ην ὥραν Μ. M. τῆς 6.ης Αὔγουστου ἔλαβε μικρὸς κωλικὸς πόνον·—διάρροια ἐπῆλθε κοπρώδης.—Αδυναμία.—Τὴν 10 1[2] ὥραν ἦμεσε, καὶ ἡ διάρροια ἔγινεν ὀρέῳδης, ἔλαβεν ἀνησυχίαν καὶ σκοτιδινίας.

Τὴν ἡμίσειαν ὥραν μετὰ τὸ Μεσονύκτιον, δὲ νέος εἶχε διάρροιαν ἄφθονον, λευκὴν, κροσσωτὴν, δημήν ἔχουσαν σπερματώδη.—Εμετὸν ἄφθονον—Φυσιογνωμίαν ἡλιοιωμένην.—Οφθαλμοὺς βαθέως βυθισμένους εἰς τὰς κόργχας.—Τροφιάλμια πελιδνά—Γλῶσσαν ψυχράν.—Φωνὴν ἀμυδράν.—Ιδρωτας γλοιώδεις ἐπὶ τοῦ προσώπου.—Κατάψυξιν τῶν ἄκρων. Σφυγμὸν νηματώδη, ταχὺν, μόδις ἐπαισθητὸν.—Εἶχε Σκοτοδυνίας—δίψαν.—Συνολικὰς κατὰ τὰ κάτω ἄκρα κυρίως Αἴσθημα δυσπνοίας—δυσφορίαν καὶ κακουχίαν δύσυνηράν περὶ τὸ ἐπιγάστριον, ἔτι δὲ καὶ ἀδυναμίαν καὶ δσφυαλγίαν.

Αἱ Ιατρικαὶ βοήθειαι, καθ' ὅλην τὴν νύκτα προσήχθησαν καὶ δὲ νέος περὶ τὴν πρώταν εἶχε καλὴν ἀντίδρασιν καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας λάθη.

Τὸ 1855.

Η Αρχὴ τοῦ ἔτους τούτου παρῆλθε μὲν ψύχη μέτρια, καὶ μὲ ἄκραν ὑγείαν, ἔξαιρουμένων τινῶν Βρογχῶν καὶ πλευροδυνιῶν οἵτινες ἐστάθησαν ἀφθονέστεροι παρὰ τὸ σύνηθες.

Φλογιστικὰ νοσήματα τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων συνέδευσαν τὸ Εαρ, μετρίως βροχερὸν καὶ ἐν γένει καλόν.

Κατὰ τὸ Θέρος εἰς τὰς ἔξοχὰς καὶ χωρία, οἱ διαλείποντες πυρετοὶ ἐφάνησαν ἄφθονοι, δλίγιστοι εἰς τὴν πόλιν. — Ενθα ἡ ὥρα τοῦ ἔτους αὕτη δὲν ἐπροξένησε τὰ συνήθῃ ἄφθονα Γαστροεντερικὰ νοσήματα, ἔτινα φέρουν καὶ τὴν τυφώδη κατάστασιν.

Τὸν Αὔγουστον μῆνα παρετηροῦντο τινὲς κυνάγχαι Γμενογόνοι, συχναὶ διάρροιαι εἰς τὰ βρέφη.

Τὸ Θέρος τοῦτο καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ Φθινοπώρου διέβησαν τὰ μέγιστα θερμά, καὶ ἰδίως ὁ Σεπτέμβριος μῆν, καὶ κατὰ μέρος ὁ Οκτώβριος, παρὰ τὸ σύνηθες, μὲν μεγίστην ἀνομβρίαν καὶ ξηρασίαν.

4

Περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Οκτωβρίου νηνεμίαι ἐπεκράτησαν ἀλλὰ μὲ διμιχλώδη ἀτμοσφαιραν, καὶ μόνον ἐκ διαλειμμάτων ἀνεφαίνοντο πνέοντες βόρειοι ἄνεμοι.

Περὶ τὰ τέλη τούτου τοῦ μηνὸς ἡρχισαν Νότιοι ἄνεμοι καὶ βρόχαι· Ατμοσφαιρικὴ κατάστασις συνήθης πρὸς τὴν Κέρκυραν κατὰ ταῦτην τὴν ὥραν τοῦ ἔτους.

Βροχὴ καὶ νότιοι ἄνεμοι, ἀδιαλείπτως σχεδὸν, ἐπεκράτησαν δὲν τὸν Νοέμβριον καὶ τὸ πρῶτον ἥμισυ τοῦ Δεκεμβρίου.

Τὸ Βαρόμετρον ὑπῆρχεν ἀστατον καὶ μέχρι τῆς 14 Οκτωβρίου ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καταβίβασμένον.—Αἴφνης ὑψώθη.

Τὸ Θερμόμετρον κατὰ τὸν Οκτώβριον ἐσάλευε μεταξὺ τοῦ + 25.^ο καὶ 24.^ο τοῦ ἔκατον βάθμου, ἐπ' ὅλιγον μόνον κατέβη εἰς τὸν + 22.^ο.—Κατὰ τὸν Νοέμβριον ἡ Θερμομετρικὴ Θερμοκρασία τῆς Ατμοσφαίρας κατέβη μέχρι τοῦ + 17.^ο ἢ 16.^ο καὶ ἡ κολοκύνθησεν οὕτω μέχρι τῆς 14 Νοεμβρίου καθ' ḥν, πνέοντος βορείου ἀνέμου, τὸ Θερμόμετρον κατέβη εἰς τὸν + 8.^ο καὶ τὴν νύκτα τῆς 15.^{ης} ἐν ὑπαίθρῳ ἔφθασεν εἰς τὸ 0. Άμα ἡ Θερμομετρικὴ στήλη εἰς τὸν βαθύδων τοῦτον κατέβη, δὲ νεφελώδης Οὐρανὸς ἔξελεπεν.—Αἱ ἡλιακαὶ ἀκτίνες ἀνεζωγόνησαν τὰς οὔτως εἰπεῖν ἐκ τῆς δυγρασίας καὶ παρακαίρου θερμότητος σεσηπιάς σάρκας.

Μετ' οὐ πολὺ πάλιν πρὸς νότον ἐστράφη δὲ ἄνεμος, καὶ ἡ βροχὴ ἐπανῆλθεν.

Εν τῷ μέσῳ τοῦ μειδιῶντος Οὐρανοῦ, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Οκτωβρίου, καὶ τῆς Γενικῆς ἀγαλλιάσεως διὰ τὸ πλουσιοπάροχον τοῦ καρποῦ τῶν Ελαιῶν, ἀνεφάνη ἡ Χολέρα, τὸ πρῶτον εἰς Μανδουκίουν καὶ Ορφανοτροφεῖον, μετὰ ταῦτα εἰς τὸ Φρενοκομεῖον, τὴν Πόλιν, — τὴν Γαρίτζαν, — τὸν Ανεμόμυλον καὶ εἰς τινὰ Χωρία τῆς νήσου.

Η νόσος μαστίσκας τινα τούτων, ἐγγίσασα μόνον ἀλλα, δεκατίσασα τὸν Ανεμόμυλον, ἔληξ τὴν 2.αν Ιανουαρίου 1856, ἀφ' οὗ κατὰ τὰ δελτία τοῦ Γειονομείου ἔκαμε 884 κρούσματα, καὶ ἐκ τούτων 489 θύματα, ἀφίσασα οὕτω μνήμην πλουσίας καρποφορίας, ἀλλὰ καὶ δεινὴν μνήμην πένθους καὶ δύσρημῶν κατὰ τὸ 1855.

ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΧΟΛΕΡΑΣ.

Τὸ προάστειον τοῦ Μανδουκίου καὶ τὸ ἑκεὶ χείμενον Ορφανοτροφεῖον ἤνοιξαν τὴν ακηγνὴν τῆς Χολέρας.

Τὴν ἄη Οκτωβρίου διεγνώσθησαν τὸ πρῶτον τέσσερα κρούσματα Χολέρας, τὰ μὲν δύο εἰς Μανδούκιον, τὰ δὲ ἔτερα εἰς τὸ Θραψανοτροφεῖον. Εκ τῶν δύο τελευταίων τούτων τὸ ἐν ἐντὸς διλίγων ὠρῶν ἔγινε θανατηφόρον.

Τὸ πρῶτον τοῦτο, οὕτως εἰπεῖν, Χολερικὸν βῆμα καὶ τὰ ἀκόλουθα διήγειραν σειράν σωηνῶν δυσαρέστων, αἴτινες δύμας πάντοτε καὶ σχεδὸν ἀπανταχοῦ συνώδευσαν τὰ πρῶτα βῆματα τῆς Χολέρας.

Η ἀπιστία πρῶτον, ἔπειτα δὲ φόρος καὶ τρόμος, ἡ καταβοὴ κατὰ τῶν Ιατρῶν. — Η ἐπίκρισις τῶν λαμβανομένων μέτρων. — Η ἐπινόησις μυρίων μύθων ἢ δινειροπολημάτων. — Τοιαῦτα ἥσαν καὶ παρ' ἡμῖν τὰ ἐπεισδίαια τῶν πρώτων Χολερικῶν ἡμερῶν.

Καὶ τῷ ὅντι, ἐνῷ ἀπὸ τῆς 4.ης Οκτωβρίου βαδυληδὸν τὰ Χολερικὰ κρούσματα εἰς ριχρὸν ἀριθμὸν προσώδευσον ἐνῷ τῇ 7ῃ καὶ 8.ῃ Πενταμελῆς Ιατρικῆς Επιτροπῆς ἐπαλήθευσε ταῦτα, καὶ νεκροψίαι ἔγιναν, ἐνῷ τέλος, ἡ θετικότης ὑπῆρχε περὶ τῆς ὑπάρχεως τῆς νόσου, δὲ λαὸς τοῦ Μανδουκίου ἀπιστῶν, ἀπέδιδε τὰ κρούσματα ταῦτα εἰς τὴν πενίαν καὶ οὐχὶ εἰς τὴν Χολέραν.

Ηγείρετο οὕτω καταβοὴ κατὰ τῶν Ιατρῶν, τοὺς δποίους ὑπέθετον δηλητηριαστὰς τοῦ λαοῦ μὲ τὰ δποῖα διέταττον φάρμακα. — Εκ τοῦ ἀλλού αἱ οἰκίαι τῶν ἀτυχῶν Χολερικῶν περιωρίζοντο ἀπὸ Γγειονομικοὺς Φύλωνας. — Αἱ μονώσεις καὶ οἱ περιορισμοὶ, οἵτινες πάντοτε ἐφάνησαν ἀνίσχυροι ἐνταυτῷ δὲ καὶ ἐπιβλασθεῖς πρὸς τοὺς ἀσθενεῖς, δὲν ἐχρησίμευον παρ' ἡμῖν, εἰμὴ μόνον νὰ ἐμποδίζωσι τοὺς συγγενεῖς ἢ φίλους τῶν ἀσθενῶν νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὸ περιωρισμένον οἰκημα, ἢ νὰ ἔξερχωνται — ἐνῷ ἡ εἰσόδος καὶ ἡ ἔξοδος τοῦ θεραπεύοντος Ιατροῦ, τῶν μελῶν τῆς Ιατρικῆς Επιτροπῆς, καὶ τῶν Ιατρῶν ἐν γένει, δὲν ἦτο ποσῶς ἐμποδισμένη.

Οἱ κάτοικοι τοῦ Μανδουκίου δὲν ἐπίστευον τὴν νόσον, ἀπ' ἐναγτίας οἱ πλείστοι τῶν κατοίκων τῆς πόλεως ἥσαν ἐν γένει κατατρομασμένοι, καὶ οἱ φανταζόμενοι ταύτην μολυντικήν, ἐφώναζον καὶ ἡγωνίζοντο, δπως γίνη Γγειονομικὴ ἀπομρόνωσις τοῦ προαστείου καὶ ἐν γένει τῶν Χολεροβλήτων τόπων.

Τοῦτο, τὸ ἀδόμενον παρὰ τοῦ λαοῦ μέτρον καὶ συμβουλευόμενον παρὰ τῆς πλειοψηφίας τῆς Ιατρικῆς Επιτροπῆς, ἔκαμε κακίστην ἐντύπωσιν εἰς τοὺς κατοίκους τοῦ προαστείου. Ζῶντες οἱ πλείστοι τούτων ἀπὸ τῶν ἐν τῇ πόλει ἐργασιῶν των, ἔθλεπον, εἰς τὸ μέτρον τῆς μονώσεως, τὸν δλεθρὸν τοῦ βιοπορισμοῦ, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐφοβέριζον ἐπαγαστατικὰ κινήματα ἐν περιπτώσει πραγματοποιήσεως.

Ἐν τοσούτῳ καὶ τὸ Ιατρικὸν σῶμα ἀνεφαίνετο εἰς τὴν σκηνὴν τῆς διαφωνίας.

Τινὲς ἀποδίδοντες τὴν νόσον εἰς τὰς κακάς ἐπιτοπίους ἀναθυμιάσεις, τῆς ἔδιδον τοῦτο ἡ ἐκεῖνο τὸ ὄνομα, ἄλλοι, εἴτε, ὡς μὴ παρατηρήσαντες Χολερικὰ χρούσματα ἢ τινὰ εἰς τὴν μὴ Χολερικὴν περίοδον, ἤρνοιντο τὴν ὅπαρξιν αὐτῆς. — Τῶν ἀντιχολεριστῶν τούτων Ιατρῶν, ἑκάτης ἐνδεικτικός, οἱ ἄλλοι ἦσαν ζένοι.

Η τοιαύτη Ιατρικὴ διαφωνία ἐπήκυοντας τὴν ἀπιστίαν τοῦ ὄχλου, δστις, πολλάκις εἰς πεῖσμα, ἀντέταξε τὴν κρεπάλην καὶ τὴν μέθην κατὰ τῆς Χολέρας καὶ τῶν συμβούλευομένων προφυλάξεων.

Η δυσπιστία τοῦ ὄχλου πρὸς τοὺς Ιατροὺς καὶ Φαρμακοποιοὺς ἔφθασεν εἰς τὸν κωλοφῶνα. — Τινὲς, καίτοι ἀσθενοῦντες, ἀπεποιοῦντο τὰ φάρμακα, καὶ ἀπεστρέφοντο τὰ Νοσοκομεῖα, νομίζοντες τὰ πρῶτα, δηλητήρια, καὶ τὰ δεύτερα, τόπον θανάτου.

Πολλοὶ κυριφίως ἐθεραπεύοντο διὰ νὰ μὴ ὑποπέσωσιν εἰς τὰς χειρας τῶν Ιατρῶν, καὶ ἔτι μᾶλλον διὰ νὰ μὴ περιορισθῇ ἡ οἰκίατων.

Τοιαῦται δύνανται καὶ γελοιώδεις σκηναὶ παρετηροῦντο κατὰ τὰς πρώτας δύο ἔβδομάδας, μετὰ τὰς ὄποιας, ὑφέσεως τινὸς γενομένης τῆς νόσου, ἀνεζωπυρήθη ἔτι μᾶλλον ἡ ἴδεα τῆς μὴ ὑπάρξεως τῆς Χολέρας.

Οἱ Κάτοικοι τοῦ Μανδουκίου περιφερόμενοι τὴν νύκτα τῆς 18.ης Οκτωβρίου εἰς τὴν πόλιν, ἐνέβαλον εἰς γέλωτα τοὺς παραδεχομένους τὴν νόσον Ιατρούς ὑφόνοντες μέχρις Οὐρανοῦ τοὺς Αντιχολεριστάς.

Η νόσος μετ'οὐ πολὺ ἐκταθεῖσα καὶ θυσιάσκεται οὐχὶ δλίγους, ἔκαμε τοὺς ἀτυχεῖς ἐκείνους, καὶ ἐν γένει δλους, νὰ συνέλθωσι καὶ νὰ αἰσθανθῶσι τὴν πλάνην.

Μὴν σχεδὸν δλόκληρος παρῆλθε, μέχρις οὖ δ ὄχλος ἀποφασίσει ν' ἀφεθῇ μὲν ἐμπιστοσύνην εἰς τὰς Ιατρικὰς συμβούλας, μέχρις οὖ ἀποφασίσει τέλος νὰ τηρήσῃ δίαιτάν τινα ἀνάλογον πρὸς τὴν περίστασιν καὶ τὰ μέσατου, μέχρις οὖ θεωρήσει τὸ Νοσοκομεῖον ὡς ἄσυλον φιλικόν.

Πόσα οὖτος δὲ Μὴν δὲν ἔκαμε θύματα! Ταῦτα ἂν ἦναι δλίγα τὸν ἀριθμὸν, τοῦτο χρεωστεῖται μόνον εἰς τὴν Παντοδύναμον Ηρόντιαν, ἥτις πούδοκησε νὰ γίνωσι καὶ δλίγα τὰ κρούσματα.

ΧΩΡΟΓΡΑΦΙΑ.

Μανδούκιον. — Ορφανοτροφεῖον.

Τὸ Προάστειον Μανδουκίου, κείμενον πρὸς τὸ βορειοδυτικὸν μέρος τῆς πόλεως, ἀπέχει ταῦτης ἐν μίλιον περίπου. Εγειρὲ δὲ κατὰ τὴν στατιστικὴν τῶν 1848—49 κατοίκους 3667, ὃν οἱ μὲν εἶναι θαλασσοθίστοι, οἱ δὲ ἀχθοφόροι, οἱ δὲ κρεωπᾶλαι..

Εἰσὶν ἔνθεπτοι φωμαλέοι, τολμητίαι, ἔμπειροι ναῦται καὶ οὐχ ἥττον λαθρέμποροι.

Οἱ πλεῖστοι τεύτων εἰσὶν ἄποροι, καὶ ὑπέφερον κατὰ τοὺς τελευταίους καιρούς, ἔνεκα τῆς πενίας τοῦ τόπου, καὶ τῆς ὑπερόγκου τιμῆς τῶν δημητριακῶν, τὴν ἔνδειαν.

Πρὸς ἀνακούφισιν τῶν ἀναγκῶν των ὑπεχρεοῦντο νὰ μεταχειρίζωνται τροφὴν κακὴν, πολλάκις ἀνεπαρκῆ, καὶ συχνάκις τὸ ἀσύνηθες πρὸς αὐτοὺς ἀραβόσιτον.

Κατοικοῦσιν οἰκίας μικράς, ὡγράς, χαμηλάς, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ στενοχωρημένας καὶ περικυλωμένας ἀπὸ ὄχετοὺς ἀκαθαρσιῶν, αἵτινες ἐπὶ τῆς ἐπιφάνειας τῆς γῆς, ἐκεῖ ἐν ἀφθονίᾳ ὑπάρχουσιν.

Καθ' ᾧς ἐλαθούμεν πληροφορίας, κατὰ τὸν Σεπτέμβριον παρεποροῦντο διάρροιαι καὶ σποράδην δισεντερίαι. — Οὐδεμίαν αἱ νόσοι αὗται ἔδωκαν ὑπόνοιαν ἔνεκα τῆς ὡρας τοῦ ἔτους καὶ τῶν ἀνθυγειενῶν ἐπιφρόδων.

Τὸ Ορφανοτροφεῖον κεῖται πρὸς Νότον τοῦ Μανδουκίου καὶ περιήχε πρὸ τῆς Χολέρας 33 Ορφανά. — Πλησίον τούτου κεῖται ἡ λεγομένη συνοικία τῶν Παργίων, συνισταμένη ἐκ δύο μακρῶν καὶ χαμηλῶν οἰκοδομῶν, διαμερισμένων εἰς πολλὰ οἰκήματα, ὃν ἔκαστον ἔμπειρέχει μίαν πτωχὴν οἰκογένειαν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πολυάριθμον.

Η ἔδρα τῶν πρώτων Χολερικῶν κρουσμάτων ἐν Μανδουκίῳ ὑπῆρξε τὸ δυτικοθέρειον αὐτοῦ μέρος, κείμενον ἐπὶ ὑψώματος καὶ ἐκτισμένον ἐπὶ λόφου κλίνοντος πρὸς τὸ Ανατολικὸν μέρος τοῦ προαστείου τὸ ἐπὶ τῆς παραλίας. — Ενταῦθα δὲ διάγιστα ὑπῆρξαν τὰ Χολερικὰ κρούσματα.

Εἰς τὸ Μανδούκιον ἐν γένει ἡ ἐπιδημία διήρκεσε 40 ἡμέρας, ἐν αἷς συνέθησαν, κατὰ τὸ Γγειενομικὸν δελτίον, 489 κρούσματα, ἐξ ὧν 104 ἀποβιώσεις.

Η συνοικία τῶν Παργίων καὶ τὰ γειτνιάζοντα οἰκήματα δὲν ἔδωσαν παρὰ χολερικάς διαρροέας καὶ δλίγιστα Χολερικά κρούσματα. — Τὸ δὲ Ορφανοτροφεῖον ἐν διαστήματι δλίγων ἡμερῶν ἔδωσεν 9 κρούσματα ἐξ ὧν 5 ἀποθίωσεις. Τὰ ἀπομείναντα δρφανὰ τὴν 17 Οκτωβρίου μετεκομίσθησαν εἰς Φουσταπήδημα, πρὸς βορρᾶν τῆς πόλεως, καὶ μακρὰν περίου πέντε μίλια. — Αφ' ἣς στιγμῆς τὰ δρφανὰ ἔφθασαν εἰς τὸ νέον κατοικητήριον, καθ' ἥς ἐλάθομεν πληροφορίας ἀπὸ τὸν Ιατρὸν τοῦ Καταστήματος Κύριον Σ. Παδοβάν, παρείχον ἔκτοτε Χολερίνης φαινόμενα οὐκ διλιγα, ἀλλ' οὐδὲν Χολερικὸν κρούσμα.

Φρενοκομεῖον—Προάστειον Σαρρόκου—Αστυκὸν Νοσοκομεῖον. Σωφρονιστήριον.

Τὸ Φρενοκομεῖον κεῖται πρὸς Νότον τοῦ προαστείου Σαρρόκου πρὸς δυσμάς τῆς πόλεως.

Κτισμένον ἐντὸς παλαιοῦ τινὸς Ενετικοῦ διχυρώματος δὲν παρέχει κατὰ τὴν θέσιν, ἔκτασιν, καὶ κατασκευὴν, οὐδὲν τῶν προσόντων τοιούτων Καταστημάτων^ν στενόχωρον ἐν γένει καὶ ἔτι μᾶλλον ὡς πρὸς τὸν πληθυσμὸν τῶν φρενοθλαβῶν, εἰναι ἄμα κακῶς διαχωρισμένον, κατὰ μέγα μέρος περικυλλωμένον ἀπὸ ἀκαθάρτους διετοὺς ή ὑπονόμους, καὶ οὐχὶ ικανῶς ἐυήλιον.

Τὸ πρῶτον ἐντὸς τοῦ Καταστήματος τούτου Χολερικὸν κρούσμα συνέβη τῇ 7 Οκτωβρίου, καὶ ἔκτοτε μέχρι τῆς 16.ης ἔδωσε 25 Κρούσματα ἐξ ὧν 18 ἀπεβίωσαν, ἐνῷ δὲ τότε πληθυσμὸς τοῦ Καταστήματος δὲν ἦτο εἰμὴ 99 ἐξ ὧν 9 φύλακες, 1 δρφανὸν καὶ 89 φρενοθλαβεῖς, οἵτινες καὶ μόνοι ἐκρούσθησαν.

Επειδὴ δὲ τὰ κρούσματα ταῦτα συνέβησαν καθ' ἥν ἐποχὴν ἡ ιδέα τῶν περιορισμῶν καὶ μονώσεων ἀντηχοῦσεν ἀπανταχοῦ, διετάχθη ἡ μόνωσις τούτου, καὶ δὲ Ιατρὸς τοῦ Καταστήματος ὑπεχρεώθη νὰ διαμένῃ ἐντὸς αὐτοῦ ἄνευ συγκοινωνίας ἐνῷ πάντες οἱ λατροί, οἱ ἐπισκεπτόμενοι χολερικούς, δὲν ὑπέκυψαν εἰς τοιαύτην ἀπομόνωσιν.

Τὸ Κατάστημα τῶν φρενοθλαβῶν, οὗτοι μεμονωμένοι, ἔμεινε μέχρι τῆς 19 Οκτωβρίου καθ' ἥν οἱ ὑγιεῖς φρενοθλαβεῖς μετεκομίσθησαν εἰς τὸ παλαιὸν Πτωχοκομεῖον ὑπεράνω τοῦ Μανδουκίου θορειοδυτικῶν, οἱ δὲ ὑπὸ θεραπείαν 7 χολερικοὶ ἔμειναν ἐν-

τὸς τοῦ πρώτου Καταστήματος, ἐπισκεπτόμενου καὶ τούτους καὶ ἔκεινους τοῦ αὐτοῦ Ιατροῦ.

Τῶν δὲ μετοικησάντων φρενοβλαβῶν δλίγιστοι μετὰ ταῦτα προσεβλήθησαν ὑπὸ χολέρας, καὶ οὗτοι μετεκομίσθησαν εἰς τὸ Νοσοκομεῖον τῶν Χολερικῶν τοῦ Μανδουκίου.

Τὸ Προάστειον Σαρρόκου, ἔχον 809 κατοίκους (στατιστ. 1848 49), κείται πρὸς δυσμάς τῆς πόλεως, καὶ ἀπέχει ταῦτης δλίγα βῆματα. Ενταῦθα ἀνεφάνησαν σποράδην δλίγα κρούσματα χολέρας, τὸ πρῶτον τῇ 18 Οκτωβρίου, καὶ τὸ τελευταῖον τῇ 30.η Νοεμβρίου.

Οἱ δλικδὲ ἀριθμὸς τῶν κρουσμάτων δὲν ὑπερέβη τὰ 21 ἔξι τὰ 17 ἀπέβησαν θανατηρόρα.

Οἱ Κάτοικοι τοῦ προαστείου τούτου εἰσὶ Κηπουροί—Σιδηρουργοί—Πισταλωταί—Κρεωπᾶλαι—δλίγιστοι οἱ Εὔποροι πολλοὶ οἱ Αποροί, καὶ οἰκοῦσιν οἰκήματα χαμηλὰ, ὡγρὰ ἔχοντα περὶ αὐτὰ ἀκαθαρσίας.

Τὸ Αστυκὸν Νοσοκομεῖον κείται πρὸς Νότον καὶ Δυσμάς τῆς πόλεως.—Πρὸς Νότον τοῦ προαστείου Σαρρόκου, καὶ πρὸς Βόρδαν τῆς Γαρίτζης.

Κτίριον μεγαλοπρεπὲς ἐπὶ μικροῦ τινὸς ὑψώματος. Εκτίσθη, οὐχὶ πρὸς Νοσοκομεῖον ἀλλὰ ὡς προσάρτημα τοῦ Σωφρονιστηρίου.

Εἶχε δὲ ἐστατικῶς μεγάλας ὑψηλὰς αιθούσας, εὐαέρους καὶ εὐηλίους.

Εἰς τὸ Κατάστημα τοῦτο, ἐνῷ τὰ περίχωρα παρείχον κρούσματα χολέρας, ὑπῆρχον συχναὶ διάρροιαι.

Τῇ 6η Νοεμβρίου καὶ ἐντὸς τοῦ Καταστήματος συνέβη ἐν Κροῦσμα, καὶ ἔκτοτε μέχρι τῆς 1.ης Δεκεμβρίου ἔνδεκα προσεβλήθησαν καὶ ἄπαντες ἀπεβίσαντα εἰς τὸ Νοσοκομεῖον τῶν Χολερικῶν Μανδουκίου.

Τὸ Σωφρονιστήριον, ἐκτισμένον ἐντὸς Ενετικοῦ δχυρώματος, κείται μεταξὺ πόλεως καὶ Γαρίτζης, καὶ ἀπέχει δλίγα μόνον βῆματα ταῦτης πρὸς βορρᾶν. Απέναντι τούτου πρὸς δυσμάς ὑπάρχει σῆμερον τὸ ἀστυκὸν Νοσοκομεῖον. — Τὸ Σωφρονιστήριον περικυκλοῦται ἀπὸ πολύγωνον περιτείχισμα, καὶ ἔχει σχῆμα ἀστέρος.

Στερεωτάτη καὶ πολυτελεστάτη οἰκοδομὴ, διὰ τὰ ἀφειδῶς εἰς αὐτὴν δαπανηθέντα, παριστὰ μεγαλοπρεπὲς Κατάστημα δυσανάλογον πρὸς τὴν μικρότητα τοῦ Κράτους μας, ἔνθα, κατὰ πε-

ρίεργον τινὰ συγκυρίαν, τὰ μεγαλοπρέπεστερα τῶν νεοκτίστων Καταστημάτων είναι τὰ τῶν Φιλακῶν τῆς Κερκαληνίας καὶ ἔξαιρέτως τὰ τῶν Φιλακῶν τῆς Κερκύρας.

Τοῦτο δὲ, μ' ὅλην του τὴν μεγαλοπρέπειαν, δὲν ἔχει καὶ τὰ μάλιστα πρὸς τὴν ὑγείαν συντείνοντα.

Τινὲς τῶν ἀκτίνων εἰναι ὑγραῖ. Τὰ δωμάτια τῶν δεσμίων δὲν είναι ίκανῶς προσήλια, οὐδὲ ἡ ἀνανέωσις τοῦ ἀέρος γίνεται κατὰ τὸν καταλληλότερον τρόπον.

Οἱ ἐνταῦθα ἔγκλειστοι ἦσαν κατὰ τὴν 14ην Οκτωβρίου 219.

Αφ' ἧς στιγμῆς ἥρχισεν ἡ χολέρα, ἐλάμβανον, διαταγῇ τοῦ διευθυντοῦ, τροφὴν καὶ ποτὸν ἀνάλογον πρὸς τὴν νοσηρὰν τοῦ τόπου κατάστασιν, κατὰ συμβουλὴν τοῦ Ιατροῦ τοῦ Καταστήματος.

Εἰς ταύτην τὴν ἀπομεμονωμένην κοινωνίαν, τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ καθ' ἓν καὶ ἡ παρακειμένη Γαρίτζα προσεβλήθη, ἥτοι τῇ 24 Οκτωβρίου, ἀνεφάνη ἐν κροῦσμα Χολέρας κατὰ τὴν ἀκτίνα Η (Νοσοκομεῖον.)

Οἱ ἀσθενήτας ἐπέμφθη ἀμέσως εἰς τὸ Νοσοκομεῖον τῶν Χολερικῶν εἰς Μανδούκιον, καὶ λαθεὶς ἐπανῆλθεν εἰς τὸ Κατάστημα τῇ 27 Οκτωβρίου, ἀφήσας εἰς τὸ Νοσοκομεῖον τῶν Χολερικῶν οὐ μόνον τὰ σκεπάσματα ἄλλα καὶ τὰ ἐνδύματα αὐτοῦ.

Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὸ Κατάστημα καὶ περιορισθεὶς μαχρὰν τῶν ἄλλων ἐντὸς τοῦ Νοσοκομείου τοῦ Καταστήματος κατὰ τὴν ἀκτίνα Η, διέμεινεν ἐκεῖ ὅνευ συγκοινωνίας.

Ημέραι πολλαὶ παρῆλθον καὶ οὐδὲν ἄλλο κροῦσμα συνέβη εἰμὴν σποράδην μόνον διάρροιαι.

Μετὰ ταῦτα ἀπὸ τῆς 9ης Νοεμβρίου μέχρι τῆς 21ης ἐστάλησαν εἰς τὸ Νοσοκομεῖον τῶν Χολερικῶν 26 ἀσθενεῖς.

40 ἐκ τῆς ἀκτίνος Θ. 3 ἐκ τῆς ἀκτίνος Η. 3 ἐκ τῆς ἀκτίνος Δ. 6 ἐκ τῆς ἀκτίνος Α. 2 ἐκ τῆς ἀκτίνος Ε. 1 ἐκ τῆς ἀκτίνος Ι.

=====

ΠΟΛΙΣ.

Η πόλις τῆς Κερκύρας ἐκτισμένη ἐν μέσῳ οὐκ ὅλιγων Ενετικῶν ὁχυρωμάτων, καὶ ἐμπορικοτάτη, ἔχει μικροτάτην ἔκτασιν καὶ

δυσανάλογον ως πρὸς τὸν πληθυσμὸν αὐτῆς ὅντα 16,472 κατοίκων κατὰ τὴν στατιστικὴν τοῦ 1848-49. Πρὸς ἀνατολάς αὐτῆς πρόκειται ὡραῖα καὶ μεγάλη πλατεία, ἣτις εἶναι τῷ ὅντι, ὡς κοινῶς λέγουν, οἱ πνεύμονες τῆς πόλεως, διότι ἐκεῖ δύναται τις ὑπερβολὴ καθαρώτερον ἀέρα.

Τὰ περὶ τὴν πλατείαν οἰκοδομήματα εἶναι τὰ ὡραιότερα καὶ ογκεινότερα ἔχοντα ἐκτεταμένον δρίζοντα τὴν θάλασσαν.

Οσαύτως ἀπολαύσουσι καλὸν δρίζοντα ἀλλὰ στεροῦνται τὴν ἐπιβρόχης τοῦ ἡλίου τὰ πρὸς τὸ βορειοανατολικὸν μέρος τῆς πόλεως κατὰ τὰ λεγόμενα τείχη.

Πρὸς δυσμὰς ἡ πόλις ἐσχάτως ἐκοσμήθη δι' ὡραίων οἰκοδομημάτων, ἄτινα καὶ καθαρὸν ἀέρα πνέουσι, καὶ ἐκτεταμένον ἔχουσιν δρίζοντα τὴν μὲν ἐξοχὴν πρὸς Δυσμὰς καὶ Νότον, τὴν δὲ θάλασσαν πρὸς Νότον καὶ Ανατολάς.

Ενῷ δὲ τὰ περὶ τὴν πόλιν εἶναι τῷ ὅντι εἰς θέσιν μαγευτικὴν, τὸ ἐσωτερικὸν αὐτῆς οὐδὲν ἀλλο παρέχει εἰμὴ σωρὸν οἰκοδομημάτων χωρίζομένων διὰ στενῶν σκολιῶν καὶ ἀκαθάρτων ὁδῶν.

Ταῦτα δὲ, ἔχοντα ως ἐπὶ τὸ πολὺ μικροτάτην βάσιν, ἀνατρέχουσιν εἰς ὕψος ως ἐὰν ἐζήτουν ἐκεῖθεν τὸν ζωτικὸν τῆς Ατμοσφαίρας ἀέρος τοῦ ὅποιου στεροῦνται.

Τῷ ὅντι, αἱ οἰκίαι, ἔνεκα τοῦ ὕψους αὐτῶν, τοῦ ἀκανονίστου καὶ στενοῦ τῶν δρόμων ἐστερημέναι καθαροῦ ἀέρος καὶ κατὰ μέγα μέρος τῆς ἐπιβρόχης τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων, εἶναι ἀπ' ἐναντίας κάθυγροι.

Οἱ πλησιέστεροι τοῦ ἐδάφους δροφοὶ εἰσὶν οἱ μᾶλλον οὐρανοὶ στερούμενοι τοῦ ἡλίου καὶ τῆς ἀνανεώσεως τοῦ ἀέρος καὶ οἱ ταλαιπωρούμενοι ἀπὸ τὰς κακάς ἀναθυμιάσεις τῶν ἀκαθάρτων ἀγυιῶν.

Τοσοῦτον αἱ ἀνθυγειναὶ ἐπιβρόσαι αῦται εἰσὶν ἐπαισθηταὶ, ὥστε τὰ ἀνώτερα μέρη τῶν οἰκημάτων προτιμῶνται.

Γενικῶς δὲ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς πόλεως τοιοῦτον ὑπάρχει, ἀλλὰ ἡ συνοικία τῶν Ισραηλιτῶν ὑπερέχει κατὰ τοὺς ἀνθυγεινοὺς δρους. — Κεῖται αὖτη πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος τῆς πόλεως πλησίον τῆς λεγομένης Βασιλικῆς Πύλης. Εκτισμένη εἰς μέρος χαμηλὸν, οὐράνιον παρέχει δρόμους στενοὺς, ἀκανονίστους, ἀκαθάρτους καὶ οἰκήματα στενόχωρα.

Αν τὸ οὐρικὸν τῆς πόλεως κατὰ τὸ πλείστον μέρος δὲν πα-

ρέχει παρὰ τοὺς πλέον ἀνθυγιεινοὺς δρους, τὸ ἐσωτερικὸν τῶν οἰκιῶν ἐπαυξάνει εἰς ὑπέρτατον βαθμὸν τούτους.

Η μικρὰ ἔκτασις τῆς πόλεως καὶ τῶν οἰκημάτων πρὸς τὸν πληθυσμὸν ὑποχρεοῖ τὴν πολυπληθεστέραν τάξιν τῆς κοινωνίας, τὴν τῶν ἀπόρων, νὰ συσσωρεύηται ἐντὸς μικρῶν οἰκημάτων. Εἰς ταῦτα παρίσταται σπαραξικάρδιος εἰκὼν ἀδυνάτων κράσεων, νοσημάτων, πενίας καὶ ἀκαθαρσίας.

Η Ισραηλιτικὴ συνοικία εἶναι καὶ ἡ μᾶλλον παρέχουσα τὴν συσσώρευσιν πολλῶν ἀτόμων ἐντὸς μικρῶν οἰκημάτων. Η συνοικία αὕτη καὶ ὡς ἐκ τοῦ τρόπου τοῦ ζῆν τῶν κατοίκων, καὶ τοῦ εἴδους τῶν ἐργοχείρων εἶναι ἔστια ρυπαρότητος καὶ τῶν νοσωδεστέρων ἀναθυμιάσεων.

Μετὰ τὴν συνοικίαν ταῦτην τὸ μέρος τῆς πόλεως, τὸ ὄνομα-ζόμενον Campiello παρέχει τὴν μεγαλητέραν συσσώρευσιν ἀτόμων καὶ ἐνδεῶν. Τοῦτο τὸ μέρος τῆς πόλεως καίτοι ἐφ' ὑψηλοῦ ἔκτισμένον, δὲν ἔχει τὰ πλεονεκτήματα τῆς θέσεώς του ἔνεκα τοῦ στενοῦ, ἀκανονίστου, καὶ οὕτως εἰπεῖν τοῦ δαιδάλου τῶν ἀγριῶν καὶ τῶν στενῶν οἰκημάτων.

Πρὸ τίνος καιροῦ ἡ πόλις ἔχει ἀρθονταν ποσίμων ὑδάτων ἐρχομένων ἀπὸ τὰς πηγὰς τῆς Βενίτσας 9 μίλια μακρὰν πρὸς Νότον. — Ταῦτα δὲν εἶναι τῆς καλητέρας ποιότητος, διότι ἐμπεριέχουσι πλησμονὴν τιτανούχων Αλάτων, — καὶ τοῦτο ἔνεκα τῆς ἀναμένεως τῆς πηγῆς τῆς Καρτερῆς μὲ τὴν τοῦ Αγίου Νικολάου, καὶ τὴν τῷ ὅντι καλητέραν ὄνομαζουμένην Νέαν Πηγὴν Αγίων Δέκα-

Πρὶν τῆς εἰσαγωγῆς τῶν τοιούτων ὑδάτων οἱ κάτοικοι ἐπορίζοντο ἀπὸ (Cisternæ) Ομβροδόχους λάκκους τὸ ἀναγκαῖον ὕδωρ. Πολλοὶ τούτων ὑπάρχουσιν εἰσέτι χρήσιμοι, οἱ πλεῖστοι δῆμοις ἔγινον ἀχρηστοί.

Ἐκ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς πόλεως πέντε χιλιάδες περίπου εἰσὶν Ισραηλῖται, οἵτινες, ἐκτὸς δλίγων τινῶν ἔχαιρέσεων, κατοικοῦσι πάντες τὸ περιωρισμένον μέρος τὸ ὄνομαζόμενον συνοικία τῶν Ισραηλῖτῶν. Τούτων πολλοὶ μετέρχονται τὸ ἐμπόριον, μέγα μέρος εἰσὶν ἀχθοφόροι, γρυποπῶλαι πωληταὶ ἡ ἐπισκευασταὶ παλαιῶν ρούχων, καὶ οἱ πλεῖστοι ζῶσιν ἀπὸ ἐργοχείρων.

Τὸ λοιπὸν μέρος τῶν κατοίκων εἶναι Ιθαγενεῖς Κερκυραῖοι, Ηπειρῶται, καὶ ἐκ τῶν ἄλλων Ιονίων νήσων.

Μία παλίρροια ξένων ἔρχεται καὶ ἀναχωρεῖ καθ' ἥμέραν ἀπὸ τὴν πόλιν, τῆς ὁποίας τὸ ἐμπόριον εἶναι ἀνθρόπτατον, καὶ τὸ μόνον τὸ διποίον ἐδυνήθη νὰ φυλάξῃ τὴν νήσον ἀπὸ τὴν πενίαν, ἐνῷ ἐκ πολλῶν ἦτων ἡτόχησεν ὡς πρὸς τὴν ἐσοδείαν τῶν προϊόντων τῆς.

Εις τὴν πόλιν ταῦτην ἐν τῷ μέσῳ προῦπαρχούσῃς γενικευμένης ἐπιβρόης Χολερικῆς, ἀνεφάνη καὶ ἡ Χολέρα.

Αν καὶ τὸ μέλλον ἔμεινεν εἰς τὰς βουλὰς τῆς Θείας Σοφίας, μολαταῦτα δῦνηγούμενοι οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ τὸ Θεῖον δῶρον τοῦ λογικοῦ, ἀπαντες οἱ νοήμονες τὴν Εβραικὴν μᾶλλον ἐφοβοῦντο ὡς συνοικίαν παρέχουσαν τὰ προσόντα, τὰ δποῖα δρέγεται ἡ νόσος. — Ως ἐκ τούτου, καθεις ἐπεθυμοῦσε τὴν ἀραιώσιν τῶν κατοίκων ἔκεινης.

Εις τὴν μικράν μας, Χάριτι Θείᾳ, ἐπιδημίαν, ἡ Χολέρα ἡκολούθησε τὴν συνηθεστέραν πορείαν της ἔκρουσε μᾶλλον τὴν Εβραικὴν καὶ τὸ Campiello, μέρη ἔχοντα τὴν μεγαλητέραν συσσώρευσιν τῶν κατοίκων μάλιστα δὲ ἐκ τῆς τάξεως τῶν ἀπόρων.

Τὰ ἄλλα μέρη τῆς πόλεως ἡ δὲν τὰ ἐπλησίασεν ἡ σποράδην ἔκρουσεν.

Τὸ πρῶτον Χολερικὸν κροῦσμα ἀνεφάνη πλησίον τῆς Βασιλικῆς Πύλης καὶ Εβραικῆς τῇ 12ῃ Οκτωβρίου, τὸ δεύτερον τῇ 14ῃ καὶ τὸ τελευταῖον τῇ 21ῃ Δεκεμβρίου. — Η διάρκεια τῆς ἐπιδημίας δηπῆρεν οὕτω 70 ἡμερῶν, καθ' ᾧ ἔγιναν 221 κρούσματα ἐξ ὧν 139 ἀποβιώσεις (Δελ. τοῦ Τγειονομείου.)

ΠΡΟΑΣΤΕΙΟΝ ΓΑΡΙΤΣΑ ΚΑΙ ΑΝΕΜΟΜΥΛΟΣ.

Τὸ προάστειον Γαρίτσα κεῖται πρὸς Νότον τῆς πόλεως πλησίον τῆς θαλάσσης ἐπὶ χαμηλῆς ἐπιπέδου ἐπιφανείας, ὅπου στάσιμα ὕδατα οὐκ ὀλίγα ὑπάρχουσι. — Ταῦτα ἀναδίδουσι δυσαρέστους ἀναθυμιάσεις.

Κατὰ τὸ θέρος ἡ δυσωδία αὐξάνει ἔνεκα τῆς σήψεως τῶν συσσωρευμένων περὶ τὴν παραλίαν φυκῶν.

Ἐχει 1975 κατοίκους (στατιστ. τῶν 1848—49) ἐξ ὧν πολλοὶ εἰσὶν ἀλιεῖς. — Τινὲς δὲ κατασκευασταὶ χονδροειδῶν πηλίνων ἀγγείων, καὶ τινὲς ζῶσι μετερχόμενοι τέχνας ἢ τὸ ἐμπόριον.

Εις τὸ προάστειον τοῦτο ἀνεφάνη τὸ μὲν πρῶτον κροῦσμα τῆς Χολέρας τῇ 21 Οκτωβρίου, τὸ δὲ τελευταῖον τῇ 21 Δεκεμβρίου.

Κατὰ τὸ δίμηνον τοῦτο διάστημα ἀνεφάνησαν 136 κρούσματα, ἐξ ὧν τὰ 61 θανατηφόρα (Δελ. τοῦ Τγειονομείου).

Ως προσάρτημα τοῦ προαστείου Γαρίτσης κεῖται πρὸς Ανατολὰς καὶ Νότον, τὸ μέρος τὸ δποῖον δυομάζεται Ανεμόμυλος, ἔχον πληθυσμὸν 801 κατοίκων (στατιστ. τῶν 1848—49.)

Ο Ανεμόμυλος εἶναι ὑγρώτατος. Εκτισμένος δὲ πλησίον τῆς ὥχθης τῆς θαλάσσης, καὶ εἰς τὸ αὐτὸν ἀλφάδιον αὐτῆς, ἔχει πρὸς Ανατολὰς λιμνάζοντα τὰ δυμένη μὲν ὕδατα.

Αποτελεῖται καὶ αποδεκτός αποβάτηκό τοῦ τοῦ οἰκιστῶν τῶν κατοίκων

Οι πλείστοι τῶν κατοίκων εἰσὶ πενέστατοι εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμὸν, καὶ συσσωρευμένοι κατοικοῦσιν ἐντὸς μικρῶν οἰκίσκων, δροιάζοντων μᾶλλον πρὸς καλύβας ζώων ἢ οἰκήματα ἀνθρώπων. Τὴν ὑγρὰν γῆν ἔχοντες ἔδαφος τῶν οἰκημάτων, στρωμνῶν καὶ σκεπασμάτων στερούμενοι, ἀνυπένθυτοι καὶ ράκενδύται, οἱ κάτοικοι εἴναι ἐκτεινόμενοι εἰς τὰς προσθολὰς τοῦ ψύχους καὶ τῆς ὑγρασίας.

Οὓτοι τὴν πεῖναν ὑπέρφερον κατὰ τοὺς τελευταίους καιροὺς, ἔνεκ τῶν περιστάσεων τοῦ τόπου, καὶ τῆς ὑπερτιμήσεως τῶν σιτηρῶν.

Οὓτοι δὲ εἴναι καὶ οἱ μάλιστα ἀποδεκατήνετες ὅπο τῆς Χολέρας.

Εἰς τοῦτο τὸ ἄξιον εὐσπλαγχνίας μέρος ἡ ἐπιδημία παρουσιασθη δριψυτέρα καὶ βιαιοτέρα. — Ηρήμωσεν ὀλοκλήρους οἰκογενείας. — Αφῆκεν ὁρφανὰ καὶ χήρας. — Ο διαβάτης βλέπει οἰκίας ἀνοικτὰς χωρίς Κυρίου. — Χήρας καὶ ὁρφανὰ κλαίοντα καὶ ὀδυρόμενα.

Εἰς τοῦτο τὸ ἀτυχὲς μέρος τὸ πρῶτον κροῦσμα ἀνεφάνη τῇ 1.η Νοεμβρίου, καὶ διαρκέσσασα ἐπίσης 33 ἡμέρας, προσέβαλεν 137 ἡνῶν ἀπεβίωσαν οἱ 78 (Δελτ. τοῦ Τγειονομείου). — Εκρουσεν οὕτω τὸ ἔκτον τῶν κατοίκων, καὶ ἐθυσίασε τὸ δέκατον.

Σημειωτέον, ὅτι πολλοὶ τῶν κατοίκων ἔφυγον μόδις ἢ νόσος ἀνεπτύχθη, καὶ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ἐθυσιάσθησαν ὑπὲρ τὸ δέκατον ἀπὸ τοὺς ἐκεὶ διαμείναντας.

ΧΩΡΙΑ.

Τινὰ χωρία ἔλαβον μόνον μοναδικὰ κρούσματα. Τὸ Τρίκλινον — Αφρα — Μαγουλάδες — Καστελάνοι Γύρου — Αγιοι Δαῦλοι: — Αγιοι Λέκα — καὶ Χωρεπισκόποι. Τὸ Σωκράτει ἔδωσε δύο — Τὸ Σκριπερὸ 4 — Ο Ποταμὸς 11 — Μεσογγῆ 16 — Συναράδες 26 καὶ τέλος εἰ Λάκωνες ἔδωσαν 26. Τοῦτο τὸ χωρίον ἔκλεισε καὶ τὴν σκηνὴν τῆς ἐπιδημίας. — Τὰ παρουσιασθέντα εἰς αὐτὸν κρούσματα ἦσαν κατὰ τὸ πλείστον ἐλαφρά, καὶ τινες τῶν προσθλητέντων ἀπεβίωσαν. Τὰς πληροφορίας δὲ ταύτας χρεωστοῦμεν εἰς τὸν Ιατρὸν Χ. Βασιλᾶν.

Τὰ προμνησθέντα χωρία μὴ γνωρίζοντες μηδὲ δυνηθέντες νὰ τὰ ἐπισκεψθῶμεν ἐν καιρῷ τῆς ἐπιδημίας, δὲν εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ σημειώσωμεν τέ περισσότερον.

ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ ΧΟΛΕΡΙΚΩΝ.

Ἐν καιρῷ τῆς ἐπιδημίας τρία ἐσυστήθησαν ἐπὶ τούτου Νοσοκομεῖα, τῶν ὄποιαν, τῇ 24 Οκτωβρίου, ἐλάβομεν τὴν Διεύθυνσιν.

Τὸ πρῶτον εἰς τὸ εὐρύχωρον Κατάστημα, τὸ χρησιμεῦον ἀλλοτε ὡς Αστυκὸν Νοσοκομεῖον, πλησίον τοῦ Μανδουκίου καὶ ἀπέναντι τῆς συνοικίας τῶν Παργίων.—Τοῦτο ἦνοίχθη τῇ 12.η Οκτωβρίου, καὶ ὑγειονομικῶς ἔμεινε περιωρισμένον μέχρι τῆς 2.η τοῦ ίδιου μηνὸς.

Οἱ Χολερικοὶ τοῦ Μανδουκίου, τῆς πόλεως, τῶν δημοσίων Καταστημάτων, Δεσμωτηρίου, Ορφανοτροφείου, Φρενοκομείου, Αστυκοῦ Νοσοκομείου ἐπέμποντο εἰς τοῦτο.

Ἐνταῦθα εἰσῆλθον 99 ἀσθενεῖς, οἵτινες πολλάκις ἔπαθον οὐκ ἀλίγον μετακομιζόμενοι, καὶ τοῦτο ἔνεκα τῆς ἀποστάσεως τοῦ Νοσοκομείου.

Θρησκευτικὰ αἴτια ἡνάγκασαν τοὺς Ισραηλίτας νὰ ζητήσωσιν ἰδιαίτερον Νοσοκομεῖον. Τοῦτο ἔγινεν ἐντὸς τῆς συνοικίας τῶν, ἔλασθε δὲ ἐσωτερικὸν Ιατρὸν ἔνα τῶν δμοθήσκων τῶν Κύριον Λέσην, ὅστις ἔξεπλήρωσε μὲν ζῆλον τὴν ὑπηρεσίαν του.

Τὸ τρίτον καὶ τελευταῖον Νοσοκομεῖον ἦνοίχθη εἰς τὸ Προάστειον Γαρίτζης, ἐντὸς ἴδιωτικοῦ τίνος οἰκήματος.—Εἰς τοῦτο εἰσῆλθον 54 ἀσθενεῖς ἔξι Ανεμομύλου καὶ Γαρίτζης.

Η Ιατρικὴ ὑπηρεσία εἶχε εἰς τὰ Νοσοκομεῖα τοῦ Μανδουκίου καὶ Γαρίτζης Εσωτερικοὺς Βοηθοὺς Ιατροὺς τοὺς Κυρίους Φ. Θεριογιάννην—Ν. Τ. Ευδιάν—Χ. Βασιλᾶν Δ. Κομ.α Δούσμανην—Β. Σαμουήλην—Δ. Προσαλένδην καὶ Φαρμακοποιὸν τὸν Μιχαὴλ Αγαθίδην.

Οἱ τοιοῦτοι, πρὸς τοὺς δποίους χρεωστοῦμεν δημοσίᾳ νὰ ἐκφράσωμεν τὰς εὐχαριστίας μας — ὑπηρέτησαν μὲν Χριστιανικὴν αὐταπάρνησιν καὶ ἀσκοντὸν ζῆλον πρὸς βοήθειαν τῶν πασχόντων.

Εἰς τὰ δαπάνη τῆς Κυβερνήσεως διατηρηθέντα Νοσοκομεῖα Μανδουκίου καὶ Γαρίτζης εἰσῆλθον 153 ἀσθενεῖς.

Ἐξ τούτων, καίτοι ἐλθόντες ὡς πάσχοντες Χολέραν, δὲν εἶχον τοιαύτην νόσον.

Δεκαεπτά ἔτεροι δὲν εἶχον εἰμὴ Χολερίνας ή Χολερικὰς διαρροίας.

Οἱ ἔτεροι 130 εἶχον Χολέραν, οἱ πλεῖστοι βχρυτάτην.

Ἐκ τούτων 79 ἦσαν ἄνδρες καὶ 51 γυναικες.

Τινὲς τῶν χολερικῶν τούτων ἔφθασαν εἰς τὰ Νοσοκομεῖα ἐν Αγωνίᾳ.

Τρεῖς ἀπεποιήθησαν πᾶν φάρμακον φοβούμενοι δηλητηρίασιν.

Οἱ πλεῖστοι, ιδίως τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἐπιδημίας φοβούμενοι τὰ Νοσοκομεῖα, δὲν ἀπεφάσιζον νὰ εἰσέλθωσιν, εἰμὴ ἀφοῦ ἐπερχόμενοι καὶ ἐπεβαρύνετο ἡ νόσος.

Ενδεκα ήλιθον ἐκ τῶν πολιτικοῦ Νοσοκομείου, πάσχοντες πρὸ τῆς Χολέρας ἔτερα δεινὰ νοσήματα.

Αἱ ἀποβιώσεις κατὰ μέγιστον ὅρον ἔγιναν εἰς τοὺς προθέση-
χότας τὴν ἡλικίαν καὶ εἰς τοὺς πάσχοντας ἔτερα νοσήματα
πρὸ τῆς Χολέρας.

Ἐκ τῶν 130 δώδεκα εἶχον ἡλικίαν 55 μέχρι 60 ἔτῶν—
ἐκ τούτων ἀπεβίωσαν οἱ 9.

Τριάκοντα ἔξ εἶχον ἡλικίαν ὑπὲρ τὰ 60 ἔτη ἐκ τούτων ἀ-
πεβίωσαν οἱ 29.

Τῶν δὲ λοιπῶν 82 ἀπεβίωσαν 42.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α.

Περιγραφὴ τῆς νόσου.

Παθολογικὴ Ανατομία.

ἀ Εξωτερικὴ Οφις τῶν Χολερικῶν νεκρῶν.

Οἱ χολερικοὶ νεκροὶ τῶν ἀποβιωσάντων κατὰ τὴν παγετώδη πτερίδον ἀνέδεικν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μικροτάτην ἄλλοιωσιν τῆς φυσιογνωμίας, ἔτι δὲ μὴ ἐπαισθητὴν ἵσχνασιν τοῦ προσώπου καὶ τοῦ σώματος.

Εἰς τρεῖς μόνον παρετηρήσαμεν ἐπαισθητοτάτην ἵσχνασιν γενικὴν τοῦ σώματος, καὶ μεγίστην ἄλλοιωσιν τῆς φυσιογνωμίας.

Εἰς τοὺς λοιποὺς, καίτοι μὴ ὑπαρχούσης τῆς ἡλλοιωμένης φυσιογνωμίας, τὸ πρόσωπον, ἐλαφρῶς ἐρήμυτιδωμένον κατὰ τὰς παρειὰς καὶ τὸ μέτωπον, ἐπλησίαζε πρὸς τὸ γεγνηρακός. Τὰ χεῖλη ἐφαίνοντο λεπτυμένα, πελιδνά. Τὸ στόμα ἡμιανοικτόν. Οἱ δόδοντες ἔηροι καὶ κεκαλυμμένοι κατὰ τὴν βάσιν αὐτῶν μὲ στρῶμα λιγυνῶδες, μαυρωπόν. Τὰ ὑποθάλμια μὲ βαθύτερον χρῶμα παρὰ τὸ τοῦ προσώπου, ἐνίστε πελιδνά. Οἱ ὄφθαλμοὶ βεβουισμένοι ποτὲ μὲν ὀλίγον, ἄλλοτε περισσότερον εἰς τὰς ὄφθαλμικὰς κόγχας.

Οἱ ὄφθαλμικὸς βολβὸς ἐστραμμένος πρὸς τὰ ἀνω καὶ ἐξ ἡμίσεις κεκαλυμμένος ἀπὸ τὰ βλέφαρα. Οἱ Εποφθάλμιοι χιτῶν ποτὲ μὲν κυανόχρους, ἄλλοτε κυανοερυθρωπός μὲ πυκνὰ τριχοειδῆ ἀγγεῖα συμφορημένα. Οἱ Κεράτειοι χιτῶν χαλαρωμένος καὶ καταβιθισμένος, κεκαλυμμένος ἀπὸ μυξώδη τινὰ ὅλην, συγκάκις ἀπεξηρχμένην, καὶ σκεπάζουσαν ὅλον τὸ ἀσκεπές μέρος τοῦ ὄφθαλμου. Αὕτη εἶχεν ἐνίστε σύστασιν καὶ παχύτητα τοιαύτην, ὅστε διὰ μηχανικοῦ τινὸς μέσου ἀπεσπάτο ὡς λεπίς. Ενίστε παρετηροῦντο καὶ μικραὶ τινὲς ἐκχυμώσεις εἰς τὸν ὄφθαλμικὸν βολβόν.

Κατὰ τὰς πρώτας ὥρας τοῦ θανάτου γλοιῶδές τι ὑγρὸν ἐκάστ

λυπτες τὸ μέτωπον καὶ τὸ πρόσωπον. Μετ' οὐ πολὺ τοῦτο ἀπε-
ξηράνετο.

Εἴς τινας τῶν νεκρῶν, οἱ κοιλιαχοὶ τοῖχοι ὑπῆρχον εἰς τάσιν
καὶ ὡς προσκεκολλημένοι εἰς τὴν σπονδυλικὴν στήλην, σχηματί-
ζοντες οὕτω κοίλωμα. Τὰ τοιαῦτα παρουσιάσθησαν εἰς τοὺς νε-
κροὺς ἐκείνων, οἵτινες μέχρι τελευταίας πνοῆς εἶχον συγχάς ἀπο-
πεπτήσεις.

Εἴς τινας ἄλλους ἢ κοιλία, χωρὶς νὰ ἔηαι μετεωρισμένη, εἶχεν
δύγκον τινά.—Η ψυσίς κατὰ τὰς πρώτας ὥρας τοῦ θανάτου ἔ-
διδεν αἰσθημα μαλακότητος καὶ χαλαρότητος, ἀναδεικνύουσα καὶ
τὴν ὑπαρξίν ὅγρον ἐντὸς τοῦ ἐντερικοῦ σωλήνος.

Τὰ τοιαῦτα παρουσιάσθησαν εἰς τοὺς νεκροὺς ἐκείνων, οἵτινες
κατὰ τὰς τελευταίας ὥρας τῆς ζωῆς των δὲν εἶχον ἀποπατήσεις
διὰ νὐδὲ ἔξαρσις τὰ ἐντερικὰ ὅγρά.

Τὰ ἄνω ἄκρα εἰς σπανιωτάτας περιστάσεις παρετηρήθησαν πα-
θόντα ἰσχυντος. Αἱ χειρες μόνον πάντοτε ἔσαν ἰσχυαί. Ρυτι-
θωμέναι ιδίως δὲ οἱ δάκτυλοι. Τὰ ἄκρα τούτων πελιδνά, οὕ-
τω καὶ οἱ ὅνυχες. Τὸ δυτιδώτων τῶν χειρῶν καὶ δακτύλων
ἔδιδε τὴν ὄψιν, τὴν δοπίσαν ἥθελον λάβει, ἀν διέμενον ἐπὶ πολὺ¹
βυθισμέναι ἐντὸς διάδοτος.

Εἰς σπανιωτάτας περιστάσεις οἱ δάκτυλοι τῶν χειρῶν πα-
ρουσιάσθησαν εἰς ἄλλην θέσιν, παρὰ μὲ τὴν κάρμψιν τοῦ ἀντί-
χειρος ἐπὶ τῆς παλάμης καὶ τῶν ἄλλων δακτύλων ἐπὶ τούτου.

Οἱ πόδες παρουσιάσθησαν ἄνευ ἐπαισθητῆς ἰσχυνάνεσσας, μὲ
πελιδνότητα καὶ δυτιδώσεις τῶν δακτύλων καὶ πελιδνότητα τῶν
οնύχων πάντοτε δλιγυτέραν τῶν ἄνω ἄκρων.

Εἰς τὰς κροταφικὰς χώρας, τὴν ίνιακὴν καὶ τὰ ὄπτα ἔτι δὲ
καὶ εἰς τὸ ὅπισθεν μέρος τοῦ κορμοῦ ὑπῆρχον κυαναὶ πλατεῖαι
κηλίδες, ἔνεκα στάσεως αἰματος.—Η θέσις τῶν νεκρῶν συνέτει-
νεν εἰς τὴν διάφορον ἔδραν τῶν τοιούτων.

Εκτὸς τῶν τοιούτων κηλίδων διὰ τῆς ἐπιβρόθης τῆς βαρύτη-
τος σχηματίζομένων, τινὲς τῶν χολερικῶν νεκρῶν παρουσιά-
ζον ἐτέρας κυανώδεις κηλίδας, διεσπαρμένας εἰς διάφορα μέρη τοῦ
σώματος. Αἱ κηλίδες αὗται, διακόπτουσσαι τὴν φυσιολογικὴν δ-
μοιομορφον χροιάν τοῦ δέρματος, παρίστανται τι ποικίλον μαρμα-
ρωτόν. Τοῦτο τὸ φαινόμενον παρέστη ἐκ τῶν νεκρῶν ἐκείνων, οἵ-
τινες, διαρκούσσης τῆς ζωῆς, παρουσιάσαν δυνατὴν τὴν κυάνωσιν.
Αὕτη ἴξηφανίζετο μετὰ θάνατον. Ταύτην δὲ τὴν μετὰ θάνατον

Ἐξαφάνισιν τῆς κυανώσεως εἰδομεν συχνάκις, καὶ εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὅστε δὲν ἐδυνήθημεν νὰ γνωρίσωμεν δύο νεκροὺς χολερικούς, οἵτινες ἐν ζωῇ εἶχον τοιαύτην τὴν γενικὴν κυάνωσιν, ὥστε μᾶλλον πρὸς Αἰθίοπας ὀμοιάζον.

Αἱ ὄποδερμικαὶ περιφερικαὶ φλέβες παρίσταντό χονδραὶ, πλήρεις αἷματος καὶ ὡς χορδαὶ κυαναῖ.

β'. Νεκρικὴ Ακαμψία.

Θερμοκρασία — Σῆψις.

Η Νεκρικὴ ἀκαμψία δὲν ἔβράδυνε νὰ ἔλθῃ εἰς τοὺς νεκροὺς τῶν Χολερικῶν.

Οὗτοι οὐδεμίαν ἀποφορὰν δυσώδη ἀνέδιθον, εἰμὴ μόνον δεάκις εὑρίσκοντο εἰς μέρη, ὅποις ὑπῆρχον συσσωρευμέναις καὶ αἱ ἀποπατήσεις.

Η σῆψις ἔβράδυνε πολὺ, ἀν καὶ ἡ θερμοκρασία ἦτο μετρία ὡς πρὸς τὴν θερμότητα.

Η Θερμοκρασία τῶν χολερικῶν νεκρῶν ἀνυψοῦτο τὰς πρώτας ὥρας μετὰ θάνατον καὶ ὑπερβαίνειν ἦν εἶχον ζῶντες θερμοκρασίαν κατὰ τὴν παγετόδην περίοδον. Η ἀνύψωσις αὖτη τῆς θερμοκρασίας μετὰ θάνατον ἦτον ἐπαισθητοτάτη καὶ διήρκει τοιαύτη μέχρι τινός. Αρχομένης δὲ τῆς νεκρικῆς ἀκαμψίας, ἡ τοῦ νεκροῦ θερμοκρασία βαθμηδὸν ισορρόπεται πρὸς τὴν τῆς ἀτμοσφαίρας.

γ'. Κινήσεις μετὰ Θάνατον.

Κατὰ τὰς πρώτας ὥρας μετὰ τὴν παῦσιν τῆς ζωῆς, παρεπηθῆσαν τινὲς κινήσεις τῶν δακτύλων καὶ ἄκρων, εἰς τινας τῶν νεκρῶν. Αἱ Κινήσεις αὗται ἤσαν ἐκτάσεως ἢ συστολῆς τινῶν περιωρισμένων μερῶν.

Απαξὲ κινήσεις γενικότεροι κατὰ τὰ ἄνω ἄκρα ἐφάνησαν τὴν παρατήρησιν ταύτην χρεωστοῦμεν εἰς τοὺς Κυρίους Βοηθοὺς τοῦ Νοσοκομείου Μανδουκίου.

δ. Πεπτικά Οργανά.

Η γλώσσα πλατεία, ένιστε πελιδνή, ώς έπι τὸ πολὺ κεκαλυμμένη ἀπὸ στρῶμα λευκωπὸν βλενώδες.

Οὐδὲν ἄξιον σημειώσεως εἰς τὸν φάρυγγα καὶ οἰσοφάγον.

Εἰς τὴν περιτονιακὴν κοιλότητα δὲν ὑπῆρχεν δόρρος.—Η ἐπιφάνεια τοῦ δόρρῳδους τούτου δμένος, κολλώδης, παρουσίαζεν ἐρυθρὸν στικτὸν κατὰ πλάκας, ποτὲ μὲν μικρὰς καὶ διεσπαρμένας, ἄλλοτε πυκνοτέρας καὶ μεγαλητέρας, οὐδεμίαν δὲ ἀλλοίωσιν τοῦ ιστοῦ ἢ μαλάκυνσιν.

Τὸ ἐπίπλοον εἶχε τὰ φλεβώδη αὐτοῦ ἀγγεῖα πλήρη αἷματος βαθυχρόου, ἐστερείτο ὑγρασίας καὶ πρὸς τὴν ἄφην ἔδιδεν αἴσθημα κολλώδες.

Στόμαχος.—Ποτὲ μὲν μικρὸς καὶ συνεσταλμένος, ἐμπεριέχων μικροτάτην ποστήτην ὑγρῶν, ποτὲ δὲ διεσταλμένος, καὶ πλήρης ὑγρῶν δἰς εἶχε τοπικὴν συστολὴν, διαχωρίζουσαν τοῦτον ώς δύο σάκκους.

Κατὰ τὴν περιτονιακὴν τούτου ἐπιφάνειαν ὑπῆρχον πλάκες ἕρυθραι, συγχύτερον δμῶς διακλαδωτὴ ἔνεσις τῶν τριχοειδῶν ἀγγείων.

Ο Βλενώδης Υμὴν παρουσίαζε πτύχας εἰς τοὺς συνεσταλμένους στομάχους καὶ τὰ συνεσταλμένα μέρη τούτων. Ήτος τοὺς τοιούτους καίτοι τὰ ἐμπεριέχομενα ὑγρὰ δλίγα, δ Βλενώδης Υμὴν ὑπῆρχε κεκαλυμμένος ἀπὸ λευκὴν λευκωματοειδῆ πηκτώδη ὅλην. Ενέσεις τῶν τριχοειδῶν ἀγγείων παρετηροῦντο καὶ πλάκες χρώματος ώς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐρυθροῦ βαθέος.—Οὐδεμία δὲ ἀλλοίωσις τοῦ ιστοῦ.

Τὰ στομαχικὰ ἐν γένει ἀγγεῖα πλήρη μαυρωποῦ αἵματος.

Τὰ ἐμπεριέχομενα εἰς τὸν στόμαχον ὑγρὰ ποτὲ μὲν ἡσαν δύφθονα, ἄλλοτε δὲ σχιζοῦνται, καὶ τούτων τὰ πρῶτα διέφερον τὴν φύσιν, μίγματα δύντα τῶν ποτῶν, τῶν φαρμάκων καὶ τῆς στομαχικῆς ἐκκρίσεως. Τὰ στομαχικὰ ταῦτα ὑγρὰ ἡσαν δλιγάττα εἰς τὰ πτώματα ἐκείνων, οὔτινες εἶχον ταλαιπωρηθῆ μέχρι τέλους ἀπὸ ἐμέσεις. Τὰ τοιαῦτα, ἂν καὶ σπανιότερον παρετηροῦνταν, εἶχον χρῶμα λευκωπὸν, δυσήλην σπερματικὴν, ἀφίνον δὲ ώς κατακρήμνισμα κροκίδας σχηματιζούσας τὴν πηκτώδη ὅλην, ἡτις ἐκάλυπτεν ἀπασαν τὴν ἐπιφύνειαν τοῦ στομαχικοῦ βλενώδους ὑμένος.

Ο Εντερικὸς Σωλὴν ποτὲ μὲν κατείχε τὴν φυσιολογικὴν του θέσιν, ἄλλοτε παρουσίαζεν οὐ μικροὺς παρατοπισμούς.

Συνεσταλμένος καθ' δον αὐτοῦ τὸ μῆκος, ὃς ἐπὶ τὸ πολὺν εἰς τοὺς νεκροὺς τῶν ἀποθανόντων ἐν διλγαῖς ὕραις, καὶ μέχρι τέλους ἀποπατούντων, διετήρει σγκον τινὰ καὶ ἔγεμεν ὑγροῦ εἰς ἄλλους· Εἰς τοὺς νεκροτομηθέντας δὲν ἔτυχε νὰ παρατηρήσωμεν οὐδὲ χόρδαψιν οὐδὲ τοπικὰ συστολάς.

Η περιτονιακὴ ἐπιφάνεια τῶν λεπτῶν ἐντέρων παρουσίᾳζεν ἔνεσιν διακλαδωτὴν τριχοειδῶν ἀγγείων ἐκ διαιλειμμάτων, ἄλλοτε πλάκας διεσπαρμένας ἐρυθροφαίους, μᾶλλον πλατείας καὶ ἐκτεταμένας περὶ τὴν ληξίν τοῦ Εἰλεού, δῆπον καὶ ἀποσαν συχνάκις τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἐντέρου ἐκάλυπτον.

Η Βλεννώδης ἐπιφάνεια εἶχεν ἔνεσις διακλαδωτὰς τῶν τριχοειδῶν ἀγγείων, πλάκας ἐρυθροφαίους, ὡς ἐκχυμώσεις, ἀφθονεστέρας περὶ τὸ τελευταῖον μέρος τοῦ ἐντέρου, τὸ πλησιάζον εἰς τὴν Εἰλεοτυφλικὴν θαλείδα. — Ο Βλεννώδης Γμὴν δὲν παρουσίασεν ἄλλοισιν συστάσεως. — Αἱ δὲ ἐντερικαὶ Βαλείδες αἱ πλάκες τοῦ Payer καὶ Bruner δὲν ἔδωσαν τι ἀξιοσημείωτον.

Εἰς τινὰς τῶν νεκροψιῶν παρετηρήθησάν τινα λευκὰ, κεγχροειδῆ σωμάτια πλήρη, ἔνορχα, πολλὰ δόλιγα τὸν ἀριθμὸν, διεσπαρμένα ἐπὶ τῆς Βλεννώδους ἐντερικῆς ἐπιφάνειας, τὰ τοιαῦτα ἀφθονέστερα ἦσαν εἰς τὰ πλησίον μέρη τῆς Εἰλεοτυφλικῆς βαλείδος. Εἰς ἄλλας τὰ σωμάτια ταῦτα, ἀτινα καὶ ψωρευτεικὰ ὠνομάσθησαν δὲν παρετηρήθησαν.

Εἰς μίαν μόνην περίπτωσιν τὰ τοιαῦτα ἐφάνησαν ἀφθονα συμπυκνωμένα, καὶ καθ' δον τὸ λεπτὴν ἐντέρον ἐκτεινόμενα.

Η παρατήρησις αὕτη, τὴν ἐποίαν χρεωστοῦμεν πρὸς τὸν Κύριον Ιατρὸν Ζανκαρόλ, ἔγινεν ἐπὶ νεκροῦ ἔξαετοῦς νέου, ἀποθανόντος ἐκ Χυλέρας εἰς διάστημα δόλιγων ὥρων.

Η ἑστατεικὴ ἐπιφάνεια τῶν ἐντέρων ὑπῆρχε κεκαλυμμένη ἀπὸ ἐν στρῶμα ὅλης λευκωπῆς ὡς πηκτώδους, ἦτις εὐκόλως ἀφαιρεῖτο διὰ τῆς ἀποξέσεως.

Η ὅλη αὕτη δὲν εἶχεν δομὴν ἀποπατήσεων, ἀλλὰ ναυτιώδη καὶ ὡς σπερματικὴν, καὶ μόνη αὕτη ἐπλήρου τὸν ἐντερικὸν σωλήναν εἰς τινὰς τῶν νεκρῶν. Εἰς τοὺς πλείστους ἐκτὸς τῆς ὅλης ταύτης ἐνυπῆρχε καὶ ὑγρὸν, ὁμοιάζον κατὰ χρῶμα πρὸς ἀφέψημα δρυζῆς· τοῦτο εἶχεν δομὴν σπερματώδη καὶ ἐμπεριεῖχε κροσσούς λευκωμάτωδεις.

Εἰς τοὺς νεκροὺς ἐκείνων, οἵτινες εἶχον λάβει διλγίστας ἀποπατήσεις ἢ δὲν ἀπεπάτουν πρὸ πολλῶν ὥρων πρὶν τοῦ θανάτου, τὸ ἐντερικὸν ὑγρὸν ἦτο καὶ ἀφθονέστερον.

Τοῦ Παχέος ἐντέρου ἡ πτεριτονιακὴ ἐπιφάνεια παρουσίασε συκ-
νάκις πλάκας ἑρυθρὰς καὶ ἑρυθροφαίους· δις ἄπασα ἡ ἐπιφάνεια
τούτου ἔχει δημοιόμορφον χροιάν ἑρυθροπελιδυήν.

Οἱ Βλεννώδης Τυμὴν εἰς τὰς δύο ταύτας περιπτώσεις εἶχεν γε-
νικὸν μελανωπὸν χρῶμα ὡς ἐκχυμωτικόν. Εἰς τὰς λοιπὰς παρουσίας
πλάκας ἑρυθροφαίους, μᾶλλον ἢ ἡττον ἐκτεταμένας καὶ διεπαρμένας.

Τὸν δὲ ιστὸν ὀλιγώτατον ἡλλοιωμένον ἢ μαλακισμένον.

Εἰς τινὰς τῶν νεκρῶν τὰ εἰς τὰ παχέα ἔντερα εὑρεθέντα ὑγρὰ
ὅλιγον τι διέφερον τῶν ὑγρῶν τῶν λεπτῶν ἔντερων. Εἰς ἄλλους
τινὰς τὰ ἵδια ἡσαν πλέον διμειδῆ, οὐχὶ κροσσωτὰ οὐδὲ λευκά,
εἶχον χρῶμα ρυπαρὸν καὶ δημὴν δυσωδεστάτην.

Τὸ τοιοῦτον εἶδος τῶν ὑγρῶν παρουσίασκεν οἱ νεκροὶ ἐκείνων, οἱ-
τινες ἔλαβον μετά τὴν παγετώδη κατάστασιν, ἀμυδράν τινα ἀντί-
δρασιν, καὶ πάλιν ἐπανῆλθεν ἡ παγετώδης κατάστασις καὶ διθανάτος.

Εἰς τινὰς τῶν νεκρῶν ὑπῆρχον καὶ ἀέρια ἐντὸς τῶν παχέων ἐν-
τέρων δυσώδους δημῆς.

Εἰς τὰς δύο περιστάσεις, καθ'δες παρετηρήθη δι βλεννώδης ὑμὴν
τῶν παχέων ἐντέρων μαυρωπὸς ὡς ἐκχυμωτικός, τὸ ἐμπεριεχόμενον
ὑγρὸν εἶχε χρῶμα ἑρυθρορόδύπερον· τοῦτο πιθανῶς ἔνεκα ποστήτος
τινὸς αἴματος.

Τὸ Μεσεντέριον εἶχε τὰς φλέβας πλήρεις αἴματος μαύρου,
πισσοειδοῦς. Οὐδὲν ἔτερον ἀξιοσημείωτον παρετηρήθη.

Τὸ Ηπαρ χρῶμα εἶχε βαθὺ, τὰς δὲ φλέβας αὐτοῦ πλήρεις αἰ-
ματος μαύρου πισσοειδοῦς.

Η Χοιληδόχος κύντις ἔγεμε χολῆς, ποτὲ μὲν μαυρωποῦ ἢ χρώ-
ματος βαθέος πρασίνου, ποτὲ δὲ ἄχρος καὶ πάντοτε μιᾶς συζά-
σσως μελιτώδους καὶ κολλώδους.

Οἱ ψπλὴν ὡς ἐπὶ τὸ ποδὸν εἶχεν ὅγκον ὅμοιον πρὸς τὸν φυσιολο-
γικὸν, ἄλλοτε καὶ μικρότερον. Οὗτος ἦτον ἐρρυτιδωμένος καὶ ἤηρδες
κατὰ τὸν ιστὸν καὶ τὴν σύστασιν.

Οἱ Νεφροὶ ἀναιμικοὶ, σχιρες κατὰ τὴν φλοιώδη τούτων οὐσίαν,
τὰ μεγάλα φλεβικά ἀγγεῖα ἡσαν πλήρη αἵματος μαύρου.

Η ἑσωτερικὴ ἐπιφάνεια τῶν καλύκων παρουσίασεν εἰς τινὰς πε-
ριπτώσεις πλάκας ἑρυθρὰς ἔνεκα συμφορήσεως τριχοειδῶν ἀγγείων.

Απαξί παρετηρήσαμεν ἐπὶ τῆς ἑσωτερικῆς ἐπιφανείας τῶν κακούων στρῶματος λευκωπῆς, πηκτώδους, ητις ώμοιάζε πρὸς τοὺς λευκοὺς κροσσοὺς τοῦ χολερικοῦ υγροῦ.

Η Κύστις συνεσταλμένη δὲν ἔμπειεται οὖρον, καὶ δις ἡ ἑσωτερικὴ αὐτῆς ἐπιφάνεια ἐκαλύπτετο ἀπὸ λευκὴν πηκτώδην ὅλην, δύοις ζουσαν πρὸς τὴν εὑρισκομένην ἐντὸς τοῦ ἐντερικοῦ σωλήνος.

ς', Γεννητικὰ Οργανα Κύημα.

Η Μήτρα παρουσίασε πάντοτε τὸ φλεβικὸν αὐτῆς σύστημα πλῆρες αἷματος μαυρωποῦ.

Μιᾶς μόνης αὐτοψίας ἐτύχομεν Γυναικὸς Εγκύου τεσσάρων μηνῶν, ἀποθανούσας εἰς τὴν παγετώδη κατάστασιν μετὰ ὀλιγώρων Νόσου.

Η Μήτρα παρίπτατο ἑξωτερικῶς μὲν βαθὺ χρῶμα πελιδνήν. Άι φλέβες πλήρεις αἵματος καὶ σφόδρα ἑξωγκωμέναι. Τπὸ τὴν πίεσιν τὸ οργανόν ἐδιδεν αἰτιθμα μαλθακότητος μὲν ἔλειψεν ἀλαστικότητος.

Ο ίστος αὐτῆς μαλθακός, χρώματος ἐν γένει βαθέος καὶ μαύρου, κατὰ τὸ μέρος τῆς προσκολλήσεως τοῦ πλακοῦντος.

Ο Πλακούς μαύρος εἶχεν ὑπερπλήρη αἵματος μαύρου τὰ ἄγγειά του.

Ο Αμνιστικὸς σάκκος ἔμπειεται μικροτάτην ποσότητα υγροῦ.

Ο Ομφαλικὸς λώρος χρώματος σκιεροῦ, κατὰ μέρος ἐρυθροφαίου.

Τὸ Κύημα καθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν ἐπιφάνειαν χρώματος κυανοῦ, καὶ εἰς τινα μέρη μαυρωπαὶ πλάκες ὡς ἐκχυμωτικαὶ.

ζ'. Κυκλοφορικὰ Οργανα—Αἷμα.

Τὸ Περικάρδιον εἴς τινας τῶν νεκροψιῶν ἔμπειεται μικράν τινα ποσότητα δρόου καθαροῦ, εἰς ἄλλας δχι.

Η Καρδία εἶχε τὸ φλεβώδες αὐτῆς σύστημα πλῆρες αἵματος πισσώδους, τὸν δὲ ίστὸν αὐτῆς εῖναι μὲν μαλθακόν

καὶ ὡς μαλακισμένον, οὗτοι τῆς συνήθεως αὐτοῦ ὑγρασίας, ἀλλοτε δὲ καλῆς συστάσεως.

Αι δεξιαι κοιλότητες, πλήρεις αϊματος μάυρου, πισσώδους, πότε διαλευμένου, ἄλλοτε σχηματίζοντος θρόμβους ή θρομβίσκους εύθραυστους. Σπανιώτατα παρετηρήθησαν θρόμβοι ως πικτώδεις βήροες.

Αἱ βαλεῖδες καὶ τὰ στόμια καλῶς εἰχον ἀνευ ἐρυθροῦ χρω-
ματισμοῦ.

Αἱ ἀριστεραιὶ Κοιλίαι, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ συνεσταλμέναι, δὲν ἔμπειρειχον παρὰ μικροτάτην ποσότητα αἴματος εἰς θρομβίσκους ἢ διαλελυμένου καὶ τοῦτο μαύρον καὶ πισσοειδές. Σπανιώτατα παρετηρήθη θρόμβος ἄχρους καὶ οὕτος ὡς πηκτωδῆς.—Αἱ βαλ-
βίδες καὶ τὰ στόμια ἄχροι.

Αἱ Φλέθες περιφερίκαὶ ἢ ὅχι τῆς μεγάλης ἢ τῆς μικρᾶς κυκλοφορίας καὶ τοῦ συστήματος τῆς φλεβός τῶν Πυλῶν, ἐπλημμύρουν αἴματος μάρρου, διαλελυμένου σπανίως τοῦτο ἥτοι καὶ εἰς μικροὺς θρομβίσκους εἰς τὰς μεγάλας φλέβας.—Τὸ αἷμα τοῦτο κατὰ σύστασιν καὶ ὅψιν ὡμοίαζε πρὸς σεράπειον μαῦρον ἢ τὴν πίσσαν.

Η ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια τῶν φλεβῶν, μολονότι εἰς ἐπαφὴν μὲν τοιοῦτον αἷμα, ἵτο λευκή.

Τὸ Αρτηριῶδες σύστημα ἐν γένει δὲν ἔμπειρείχε παρὰ μικροτάτην ποσότητα αἷματος τῆς Ιδίας φύσεως ὡς τὸ φλεβικόν.— Τινὲς τῶν ἀρτηριῶν ἦσαν ἐντελῶς κεναὶ, καὶ ἀπατῶν δ ὁ δρός ῥώδης ὑμήν δὲν παρουσίασεν οὐδὲ ἀλλοιώσιν ιστοῦ οὐδὲ χρωματισμοῦ.

Αν τὸ αἷμα τὸ εὐρισκόμενον εἰς τοὺς νεκροὺς τῶν χολερικῶν ἦτο μαῦρον σερπιώδες ὡς πίσσα, τὸ ἔχαγόμενον ζώντων ἔτι αὐτῶν καὶ ἐν παγγετώδει κατάστασει δὲν διέφερεν ἐκείνου.

Τῷ σοντὶ δισάκις τοῦτο ἐδύνατο νὰ ἔξελθῃ ἐκ τῆς φλεbotομίας διὰ τῶν ἐντριψεων ἢ πιέσεων, ἐξήρχετο μὲ χρόμα μαῦρον ὡς σεράπιον δασὺ δόμοιαζον πρὸς πίσσαν. Επήγυντο ἀμέσως. Ορέδος ἐξ αὐτοῦ δὲν διεχωρίζετο, καὶ τοῦτο τὸ αἷμα, ἐπιφέροη τοῦ δυγγόνου τῆς ἀτμοσφαίρας, δὲν ἐλάμβανε τὸ ἐρυθρὸν χρῶμα ἀλλὰ διετήρει τὸ μαῦρον.

γ'. Αναπνευστικὰ Οργανα.

Αἱ πλευρικαὶ κοιλότητες ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δὲν ἔμπειρειχον δρόσον, δις παρουσίασαν μικράν τινα ποσότητα ἔρωθρωπήν.

Οἱ πνεύμονες, ποτὲ μὲν συμπεπτοκότες καὶ ὡς μαζωμένοι, ἔμπειρειχον δλίγον ἀέρα καὶ βρογχικὸν Αφρόν, ἄλλοτε δὲ συμφόρησιν εἶχον πρὸς τὰ κατωφερῆ ὅπισθεν μέρη.

Αὕτη ἡ συμφόρησις μεγαλητέρα καὶ γενικωτέρα παρετηρήθη δσάκις ἡ ἀγνοία ὑπῆρξε πολύωρος, τότε καὶ οἱ βρόγχοι ἔμπειρειχον μεγαλητέραν ποσότητα βρογχικοῦ ἀφροῦ.

Θ'. Μυϊκὸν Σύστημα — Οστᾶ.

Οἱ Μυϊκὸι ιστὸι, ἔηρδοι καὶ πρὸς τὴν ἀφὴν γλοιώδης ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ.

Τὰ ὁστᾶ κατὰ τὸ σπογγώδες αὐτῶν μέρος πλήρη αἷματος μαύρου.

ι'. Νευρικὸν Σύστημα.

Οἱ Μηνιγγικοὶ κόλποι πλήρεις αἷματος μαύρου πισσώδους
Οἱ Τμένες σφόδρα ἐνειμένοι.

Εἰς τὴν βάσιν τοῦ Εγκεφάλου καὶ εἰς τὰς αὔτοῦ κοιλότητας ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δὲν παρετηρήθη συναγωγὴ δρόσου.

Οἱ Εγκέφαλοι εἶχε τὸν ιστὸν αὐτοῦ τραχύτερον τοῦ φυσιολογικοῦ. Τεμνομένος παρουσίαζε τὰ τριχοιδὴ αὔτοῦ ἀγγεῖα πλήρη μαύρου αἵματος. Τοῦτο ἀναβρύνον ὑπὸ τὴν πίεσιν ἐσχηματίζει πυκνὸν ἐρυθρὸν στικτόν.

Η ἐπιφάνεια τοῦ τεμνομένου ἐγκεφάλου ἔδιδε πρὸς τὴν ἀφὴν αἴσθημά τι γλοιώδες καὶ κολλώδες.

Απὸ τὴν δραχικὴν κοιλότητα ἔρρεε ποσότης τις δρόσος ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καθαροῦ.

Οἱ Ραχικὸι Μυϊλὸι καὶ τὰ νεῦρα τῆς φυτικῆς ζωῆς δὲν ἔξετασθησαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β.

Χολερική Επιφρόη.

Χολερική τις ἐπιφρόη ἀνεφαίνετο εἰς ἀπαντας τοὺς κατοίκους τῶν τόπων, ὅπου ὑπῆρχον καὶ χολερικὰ κρούσματα. Εἰς τὴν πόλιν, ὅπου ἀδυνήθημεν ν' ἀκολουθήσωμεν κατὰ βῆμα τὴν πρόοδον τῆς νόσου, εἴδομεν γενικὴν τινα χολερικὴν ἐπιφρόην προηγηθεῖσαν ἐπὶ τινας ἡμέρας τῶν τῆς Χολέρας κρουσμάτων.

Τὰ κυριώτερα φαινόμενα τὰ χαρακτηρίζοντα τὴν ἐπιφρόην ταῦτην, ήσαν Γαστρογντερικά τινες διαταράξεις, Βορβορυγμοί, οἵτινες ἐντονώτερον μᾶλλον ἀνεργίνοντο κατὰ τὰς πρώτες ὥρας μετὰ τὸ μεσονύκτιον, τὸ πρωΐ καὶ τὸ ἐσπέρας. Αἱσθημάτε κενοῦ ἢ πλήρους κατὰ τὴν κοιλίαν, ἐνούμενον μέ τινα μικρὰν κακοδιαθεσίαν περὶ τὸ ἐπιγάστριον, ἀνορεξία, συχνάκις αἱσθημα ναυτίας, ὑποκαρφοί καλυκοπόνοι μετὰ παρουσίας ἢ ὅχι ἀερίων ἐντὸς τοῦ ἐπιτριχοῦ σωλήνος.

Τὰ τοιαῦτα συναδέοντο μὲ τάσιν πρὸς τὴν εὐκοιλιότητα, ἐνίστε μὲ διάρροιαν, δίδουσαν ἀποχωρήσεις ἀφοδευτικῶν ὄλῶν δυσώδους δομῆς — ἢ ἀποπατήσεις χολώδεις, ἀλλοτε μὲ διάρροιαν δρόλωδη, ἔχουσαν χρῶμα σκιερὸν, λευκόφατον ὡς τοῦ καρφὲ μετὰ γάλακτος κεκραμένου.

Σπανιώτατα εἰς τινας γυναικας νευροπαθεῖς ἐπιπροσετέθησαν καὶ συνολκαὶ μὲ αἱσθημα ῥίγους κατὰ τὰ ἄκρα.

Σποράδην, καὶ μόνον κατὰ τὰς ἡμέρας, καθ' ἃς ἀνεφάνησαν καὶ τὰ περισσότερα χολερικὰ κρουσμάτα, τινὲς παρεπονοῦντο πάσχοντες ἀδυναμίας καὶ σκοτοδινίας.

Γενικῶς θεωρουμένη, αὗτη τῆς χολερίνης ἡ ἐπιφρόη ὑπῆρξε μετρίας ἐντάσεως. Η μετρία ἔντασις ταῦτης καὶ τὸ μὴ βίαιον τῶν πλείστων τῶν πρώτων κρουσμάτων ἐδείκνυον τὰν ἡπιότητα τῆς ἐπιδημίας. Απὸ τῶν τοιεύτων δρμωμένη καὶ ἡ πενταμελής Ιατρικὴ ἐπιτροπὴ ἡ ἐπεκληθεύσασα τὰ πρῶτα τῆς νόσου κρουσμάτα εἰς τὴν ἔκθεσίν της, τοιαύτην τὴν κρίσιν περὶ τῆς ἐπιδημίας ἔφερεν.

Η τῆς Χολερίνης ἐπιφρόη, ἡτις ἀπαντας κρούει, δὲν φείδεται οὐδὲ

τῶν ζώων. Παρ' ἡμῖν οὐδὲν περὶ τούτων ἐσυνάξαμεν ἀξιοσημείωτον, εἰμὴ μόνον τοῦτο, διτὶ τὰ συνήθη πλησμενοῦντα στρουθία ἐπὶ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας, ἐὰν ἡ παρατήρησις δὲν μᾶς ἐλάνθασε, δὲν ἔφαί- νοντο τοσοῦτον ἄφθονα.

Πρόδρομα.

Τὰ πρόδρομα εἶναι σταθερωτάτη καὶ σημαντικωτάτη περίοδος τῆς Νόσου.

Σταθερωτάτη, διότι μόνον κατ' ἔξαίρεσιν κρούσματα Χολέρας ἀνεφάνησαν ἄνευ προδρόμων. Τῷ δητὶ ἐκ τῶν 130 χολερικῶν, οἵτινες εἰσῆλθον ἐντὸς τῶν Νοσοκομείων, τῶν δποίων εἴχομεν τὴν διεύθυνσιν, καὶ 60, τοὺς δποίους ἀλλαχοῦ ἔξετάσαμεν, μόνον τέσσερα κρούσματα ἐδυνάθημεν ν' ἀριθμήσωμεν, ἐλθόντα ἄνευ προδρόμων. Εἰς τὰ λοιπὰ εἴχον ἀναφανῆ πρόδρομα, ἀτινα διήρκεσαν ἐπὶ μίαν δέος ἢ καὶ περισσοτέρας ἡμέρας.

Τὰ πρῶτα τέσσαρα παρετηρήθησαν καθ' ἀς ἡμέρας ἡ νόσος ἔκαμε καὶ τὴν μεγαλητέραν θραύσιν.

Σημαντικωτάτη δὲ, καθότι τότε ἡ θεραπευτικὴ εἶναι ισχυροτάτη, καὶ δύναται νὰ ἐμποδίσῃ τὴν πρόδοδον τῆς ἀσθενείας, καὶ οὕτω νὰ σῶσῃ ἀπὸ τῶν κίνδυνον τοὺς νοσοῦντας.

Τὰ φαινόμενα, ἀτινα προεκπορεύθησαν τῶν χολερικῶν κρουσμάτων ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς νόσου μέχρις δλης τῆς πρώτης δεκάδος Νοεμβρίου, ἦσαν ἡ ἀδυναμία, αἱ γαστροεντερικαὶ διαταράξεις, βορδορυγμοὶ, ἐλαφροὶ κωλυκόπονοι, διάτασις κοιλιακὴ, ἀνορεξία, καὶ κυρίως ἡ διάρροια, τὸ πρῶτον κοπρώδης ἡ χολερώδης, βαθυηδόν δόρρωδης, καὶ μετὰ ταύτα κροσσωτὴ, δοσμός ἡ δόσμης ναυτιώδους, σπερματώδους, καὶ λευκὴ ὡς ἀφέψημα δρύζης. Η τοιαῦτη χολερικὴ διάρροια ἄνευ πόνων ἐρχομένη, συνάμα δὲ κακουχία, ἀνησυχία, ἄϋπνία πολλάκις, καὶ τὴν προσέγγισιν τοῦ χολερικοῦ κρούσματος προσημένου.

Σπανιότατα συνάδεσσαν τὴν προδρομικὴν ταύτην περίοδον καὶ τινες συνολκαὶ τῶν κάτω ἄκρων.

Απὸ τῆς 10.ης Νοεμβρίου μέχρι τέλους τοῦ μηνὸς μετὰ τῶν ῥηθέντων προδρομικῶν φαινομένων συνηνόθησαν καὶ τινα ἄλλα. Τότε, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πλησίον τῆς ἀναφανίσεως τοῦ κρούσματος, οἱ πάσχοντες παρεπονοῦντο διὰ Σκοτοδινίας, Βόμβους τῶν ἀτων καὶ Κερνηρίας^α τὰ τοιαῦτα συγυπῆρξαν μὲ σύντονα χολερικὰ κρούσματα.

Η παρουσία καὶ διάρκεια τῶν προδρομικῶν τούτων φαινομένων δὲν ἡτο πάντοτε δύσις. Ποτὲ μὲν αἱ γαστροεντερικαὶ διαταράξεις, βαθυτήδην ἐπιτεινόμεναι, διήρκουν ἐπὶ δύο ἢ καὶ τρεῖς ἡμέρας, ποτὲ δὲ μετὰ τὴν πρώτην κοπρώδη ὑποχώρησιν, ἥρχετο διὰ μιᾶς ὅρρώδης καὶ ἡ χαρακτηριστικὴ χολερικὴ τὰ λοιπὰ προδρομικὰ φαινόμενα γιγαντιαίως ἐπετείνοντο, καὶ μετὰ διάρκειαν 12 μέχρι 24 ὥραν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πλῆρες τὸ χολερικὸν κροῦσμα ἀνεράινετο.

Η διάρροια, τὸ κύριον τοῦτο τῶν προδρομικῶν φαινομένων, εἴς τινας ἥρχιζε μέ σπανίας καὶ ἀνωδύνους ἀποπατήσεις, ἢ μὲ μικροτάτους καλυκοπόνους εἰς ἄλλους μὲ ὑποχωρήσεις πολυαριθμούς, καὶ ἀφθόνους κατὰ τὴν ποσότητα τοῦ ἔξερχομένου ὑγροῦ τούτῳ, ὡς ἐκχεόμενον ὕδωρ, ἔρρεε μὲ βίαν, καὶ συχνάκτες μὲ τοιαύτην ταχύτητα, ὥστε οἱ ασθενεῖς δὲν ἐπρόβθανον νὰ ἐτοιμασθῶσι πρὸς ἀποπάτησιν, καὶ ἥδη ἀπεπάτουν.

Προσβολή

Δὲν διετηρήσαμεν σημειώσεις ὡς πρὸς τὴν ὥραν τῆς προσβολῆς τῶν χολερικῶν κρουσμάτων.

Εὖν ἡ μηνικὴ δὲν μᾶς ἀπατᾷ, ταῦτα ἀνεφαίνοντο μᾶλλον τὴν νύκτα, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μετὰ τὸ μεσονύκτιον.

Τὸ τοιοῦτον, ἀν καὶ συχνότερον, δὲν ἡτο καὶ ἀποκλειστικὸν, διότι παρετηρήσαμεν καὶ κρουσματα, ἀτινα ἀνεφάνησαν τὴν ἡμέραν, ἢ τὸ ἐσπέρας.

Τὰ φαινόμενα ἀτινα ἥνοιγον τὴν Χολερικὴν σκηνὴν, ἵσαν ὁ Εμετὸς—διάρροια—αἰσθημα ἀπερίγραπτον ἐπιγχειρικῆς καὶ Γενικῆς κακουχίας—ἀδιαλειπτος ναυτία, καὶ μεγίστη ἀνησυχία εἰς τινας καὶ συνολοκαὶ τινες συμπαρουσιάζοντο.

Απὸ τῆς 10.ης Νοεμβρίου ἡ προσβολὴ τῶν κρουσμάτων πρὸς τοὺς ἄλλους συνωδεύετο ἀπὸ Σκοτοδινίας καὶ Βόμβους τῶν ὥτων.

Οὕτως ἥρχιζεν ἡ Χολερικὴ σκηνὴ, περὶ τῆς ὀποίας ἀμέσως θελομεν ἐνασχηληθῆ.

ΧΟΛΕΡΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

Περίοδος Παγετώδης—Ασφυκτική.

Η περίοδος αὕτη ποτὲ μὲν ἀνεφαίνετο μὲ ἥπια συμπτώματα, ἄλλοτε δὲ μὲ ἥπια βαθυτήδην ἐπιτειγόμενα, τέλος μὲ βαρύτατα καὶ

τοιαύτα, ὅποια δικαιόνουν καὶ τὰς ἐπωνυμίας Παγετώδης καὶ Ασφυκτική.

Η σειρά καὶ πρόσδος τῶν Χολερικῶν συμπτωμάτων συνωδεύετο μὲ δρατάς τινας ἀλλοιώσεις, αἴτινες, ως πρῶται ὑποπίπτουσαι εἰς τὰς αισθήσεις τοῦ παρατηρητοῦ, δύνανται καὶ πρῶται γὰ περιγραφῶσιν, ἀν καὶ μὴ ἔχωσι τὰ πρωτεῖα κατὰ τὴν ἀναφάνεσιν.

Τὸ πρόσωπον καὶ ἐν γένει ἡ φυσιογνωμία οὐδεμίαν η̄ μικροτάτην παρέχον ἀλλοιώσειν εἰς τὰ ἐλαφρὰ κρούσματα.

Εἰς τὰ βρέφεα μὲ τὴν πρόσδον ταῖς ἔντασιν τῶν φαινομένων οἱ δρθαλμοὶ ἐφαίνοντο βυθισμένοι ὀλίγον εἰς τὰς δρθαλμικὰς κόγχας, μικρὸς πελιδνὸς κύκλος ὑπῆρχεν εἰς τὰ ὑποφθαλμία.

Η φυσιογνωμία δὲν παρηλλάσσετο ἐπαισθητῶς οὐδὲ ἵσχνανσις ἀξία σημειώσεως παρουσιάζετο εἰς τὸ πρόσωπον καὶ λοιπὸν τοῦ σώματος.

Εἴς τινας περιπτώσεις, διλίγας τὸν ἀριθμὸν, ὑπῆρχον, ἐπὶ τοῦ προσώπου σημαντικαὶ ἀλλοιώσεις. Οἱ Οφθαλμοὶ βαθέως βυθισμένοι εἰς τὰς κόγχας, τὰ ὑποφθαλμία πελιδνά, τὸ Μέτωπον ἐδρυτιδωμένον Αἱ παρειαὶ ἴσχναι, κοῖλαι, βυθισμέναι καὶ ἐδρυτιδωμέναι ως γεγηρακοῦσαι — ἡ δίς καὶ τὰ χείλη λεπτυμένα, ὅλα ταῦτα παρίσταντον τὸ πρόσωπον ως γεγηρακός, καὶ δυσγνώριστον. Αἱ τῆς φυσιογνωμίας τοιαῦται ἀλλοιώσεις, εἰς τὰς ἐξαιρετικὰς ταύτας περιπτώσεις ἐγένοντο ως ἐπὶ τὸ πολὺ μετά διλγόνωρον ἀλλα βαρύτατον κροῦσμα.

Εἰς τὰς τοιαύτας περιπτώσεις καὶ ὅλον τὸ σῶμα παρίστανε μεγάλην ἵσχνανσιν.

Εἴς τινα τῶν χολερικῶν κρουσμάτων η̄ μὴ ἐπαισθητὴ ἀλλοιώσεις τῆς φυσιογνωμίας ἦτο εἰς προφανῆ, οὕτως εἰπεῖν, ἀντίφασιν πρὸς τὴν βαρυτηταν, καὶ συχρόνις τὸ θανατοφόρο τῆς προσβολῆς.

Μὲ τὴν πρόσδον τῶν χολερικῶν συμπτωμάτων, η̄ φυσιογνωμία τῶν νοσούντων ἐξέφραζε τις ἀλγεινὸν καὶ ἀνήσυχον.

Οἱ κοιλιακοὶ τοίχοι ποτὲ μὲν φυσιολογικῶς εἶχον, ἄλλοτε ἥσαν κοιλωμένοι, ἐντατοί, καὶ ως προσκολλημένοι εἰς τὴν σπονδυλικὴν στήλην.

Τῆς στάσεως τῆς κυκλοφορίας ἀναφαινομένης, η̄ παγετώδης καὶ ἀσφυκτικὴ κατάστασις ἐπήρχετο. Οἱ ἀσθενεῖς τότε ως ἄψυχα σώματα ἔκειντο ἐπὶ τῆς κλίνης μὲ καταβεβλημένας δυνάμεις, εἶχον τοὺς δρθαλμοὺς ἐστραμμένους πρὸς τὰ ἄνω, ἡμισκεπεῖς ἀπὸ τὰ ἄνω βλέφαρα, τοὺς βολβούς ἀνεστραμμένους καὶ ἔνθεν καὶ ἔνθεν στρεφομένους, τοὺς μικτῆρας ακονιώδεις, τὰ χείλη πε-

λιδνά, τοὺς κοιλιακούς τοίχους ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μὴ συνεσταλμένους καὶ ἄνευ ἑλαστικότητος παρέχοντας ὅπὸ τὴν πίεσιν αἰσθημα ζυμαρωτοῦ μαλθακοῦ, ὅπὸ τὴν ψαῦσιν ἦχον κλυδωσμοῦ, ἔνεκα τῆς κινήσεως τῶν εἰς τὸν ἐντερικὸν σωλῆνα ἐμπεριεχομένων ὑγρῶν.

Τὸ σῶμα δολοῦ ἦτο κατάψυχρον, κεκαλυμμένον ἀπὸ ἴδρωτα κολλώδη, ψυχρὸν, ἰδίως δὲ τὸ πρόσωπον.

Κυάνωσις Γενικὴ, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μόνον περιωρισμένη εἰς τοὺς ὄνυχας καὶ τὰ ἄκρα τῶν δακτύλων, ἀτινα ἐφαίνετο πελιδνά.

Οἱ δάκτυλοι ἴσχναινον, καὶ τὸ δέρμα ἔχοντες ἐρρυτιδωμένον, ὥμοιαζον πρὸς τοὺς διαμένοντας ἐπὶ πολὺ εἰς τὸ θόρυβον.

Η ἑλαστικότης τοῦ δέρματος, ἰδίως τοῦ τῶν ἄκρων ἦτον ἡλαττωμένη καὶ ἐνίστη ὅλως ἐξέλειπεν, ὡστε αἱ γενομέναι τεχνιτῶς ῥυτίδες δὲν ἔξαλειφοντο.

Τοιαύτη ἦτον ἡ σειρὰ τῶν ἔξωτερικῶν φαινομενικῶν ἀλλοιώσεων, τὴν δόποιαν παρουσίαζον τὰ χολερικὰ κρούσματα εἰς τὴν προοδεύουσαν περίοδον ταύτην.

Ταυτόχρονος διάρροια καὶ ἐμετός ἤνοιγον τὴν σκηνὴν τῆς συμπτωματολογίας. Οσάκις ἡ διάρροια προσῆπνε, καὶ δὲν εἶχε λαβεῖ εἰσέτι τοὺς χαρακτῆρας τῆς χολερικῆς, ανελάμβανε τούτους, καὶ ἐγίνετο δρόσιδης, λευκωπὴ ὡς ἀφέψυμα ὁρίζης, ἐμπεριέχουσα κροκίδας λευκωματώδεις; κατακρημνίζουμένας μετά τινα ἡρεμίαν εἰς τὸν πυθμένα τοῦ ἀγγείου.

Οσάκις μὲν τὴν προσθολὴν τῆς νόσου ἀνεφαίνετο καὶ ἡ διάρροια αὕτη, τὸ πρῶτον ἦτο κοπρώδης, μετ' ὅλιγον ἐγένετο δρόσιδης καὶ ανελάμβανε τοὺς χαρακτῆρας, οὓς πρῶτον ἐπειργράψαμεν.

Τὸ λευκὸν καὶ κροσσωτὸν ὑγρὸν, χαρακτηριστικὸν τῆς νόσου, εἶχεν δομὴν ναυτιώδη ὡς σπερματικήν. Εξήρχετο ἐν ἀφθονίᾳ καὶ διαμιᾶς ἐνίστη μετά τινα κρότου, ἄνευ πόνων οὐδὲ τεινεσμοῦ.

Οἱ ἀριθμὸς τῶν ὑποχωρήσεων ποτὲ μὲν ἦτο μέτριος, ἄλλοτε μέγας καὶ ὑποχρεούσες τοὺς ἀσθενεῖς συγχόντατα ν ἀποπατῶσι.

Μὲν τὴν πρόδοσον τῆς νόσου καὶ τὴν ἐπερχομένην καταθολὴν τῶν δυνάμεων, αἱ ἀποπατήσεις ποτὲ μὲν ἡκολουθοῦσαν καὶ ἐγίνοντο ἀθελήτως, ποτὲ δὲ ἐπαυσον. Τὸ χολερικὸν τότε ὑγρὸν, διαμένον ἐντὸς τοῦ ἐντερικοῦ σωλῆνος, ὑπερεπλήρου τὴν κοιλότητα τούτου.

Η ἐκ τῶν ὑποχωρήσεων ἔξερχομένη ποσότης τοῦ ὑγροῦ εἰς τινας περιπτώσεις ἦτο μεγίστη ὀλικῶς ἔξεταζουμένη, εἰς ἄλλας περιπτώσεις, θανατηφόρον τὸ κροῦσμα ἐγένετο, ἐνῷ οἱ ἀσθενεῖς δὲν

είχον αποπατήσει παρὰ, τρὶς ἢ τετράκις καὶ διλγίστην ποσότητα χολερικοῦ ὑγροῦ.

Τὰ τοιαῦτα δὲ ήσαν διλγία τὸν ἀριθμὸν, διότι μόνον τέσσερα ἡβαθμήσαμεν ἐπὶ 160. Εκεῖνα εἰς κυανώδη μορφὴν ἀπεβίωσαν μετὰ διλγύρων νάσου, καὶ ἔτυχον νὰ παρουσιασθῶσι καὶ διὰ μᾶς ἄνευ προδρόμων.

Τρὶς μόνον παρετηρήσαμεν τὴν χολερικὴν διάρροιαν ἐρυθρόπην. Αὕτη συνώδευσε θανατηφόρα κρούσματα, καὶ ἀνεφάνη κατὰ τὰς τελευταῖς ὥρας τῆς ζωῆς.

Τὸ ἐρυθρωπὸν χρῶμα ἀπεδώσαμεν εἰς τὴν παρουσίαν ποσότητος τινὸς αἷματος.

Ο Εμετὸς ἀνοίγων τὴν χολερικὴν σκηνὴν ἦτο ἄφθονος, καὶ συχνάκις ἐπαναλαμβανόμενος, ἐξήγαγε τὸ πρῶτον τὰς εἰς τὸν στόμαχον ἐμπειριεχομένας ὅλας, καὶ τινα ποσότητα χολῆς, καὶ μετ' οὐ πολὺ ἔδιδεν ὑγρὸν λευκὸν, σπανιώτατα ἐμπειρίχον καὶ κροσσούς λευκωματώδεις.

Η συχνὴ ἐπανάληψις τοῦ ἐμετοῦ ἐταλαιπώρει τὰ μέγιστα τοὺς ἀσθενεῖς. Εἰς τινας ἢ ναυτίχις καὶ ἡ πρὸς ἔμεσον ὁρμὴ ἦτο διαρκῆς καὶ συνωδεύετο μὲν ἐπίμοχθον σπασμωδικὴν διαφραγματικὴν κίνησιν, ἤτις ἐπὶ ματαίῳ γενομένη καὶ κενοῦ τοῦ στομάχου, ἔφερε μεγίστην ἄγωνίαν.

Εἴς τινας ἄλλους ἢ ἔμεσις δὲν διεγείρετο, παρὰ δισάκις ὁ στόμαχος ἦτο πλήρης ὑγρῶν, καὶ πρὸς τούτοις ἢ ἔμεσις δὲν ἦτο πολὺ ἐπώδυνος.

Μὲ τὴν πρόσδον τῆς ἀσφυκτικῆς καὶ παγετώδους καταστάσεως ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ἔπαινον καὶ αἱ ἔμεσεις ἢ ἔμενον μόνον αἱ κεναὶ ἐμετικαὶ ὁρμαί. Απαξ εἰδομεν δυνατὸν χολερικὸν κροῦσμα, εἰς τὸ ὅποιον αἱ ἔμεσεις διετήρησαν μέχρι τέλους τῆς παγετώδους περιόδου τὸν χολώδη χαρακτῆρα.

Εἰς ἄγρια τινὰ δέσμιον ἡλικίας 35 ἐτῶν, ἐμετὸς συχνότατος καὶ ἐπιμονώτατος διετηρήθη ἐπὶ 24 ὥρας. Τὰ ἐμούμενα ὑγρὰ ἦσαν μαυρωπά, καταχρημνίζοντα διὰ τῆς ἡρεμίας κροσσούς μαυρωπούς σκιερούς ὡς τὸν Καφέ.

Πιθανὸν δὲ χρωματισμὸς οὗτος ἐξαρτᾶτο ἀπὸ τὴν ἀνάμιξιν ποσότητός τινος αἵματος, ἀλλ' ἡ χημικὴ ἀνάλυσις δὲν ἔγινεν.—Ο ἀσθενής κινδυνεύστας διεσώθη, διέμεινεν ὅμως εἰς αὐτὸν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας μεγίστη ἀνορεξία, οὐδὲ ἐδύνατο νὰ λάβῃ τὴν περαμικρὰν ποσότητα φαγητοῦ.

Γλώσσα. Η γλῶσσα πλατεῖα, ὑγρά, κεκαλυμμένη ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀπὸ λεπτὸν στρῶμα βλεννᾶδες.

Αὕτη ἔχουσα βαθμηδὸν τὴν φυσιολογικὴν τῆς θερμοκρασίαν, καὶ, προοδευόσσης τῆς παγετώδους καταστάσεως, κατεψύχετο, ἐγίνετο διλιγότερον ὑγρά, κολλώδης, καὶ τέλος μὲ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς κυκνώσεως ἐλάμβανε χρῶμα κυανοῦν πελιδνόν.

Οδόντες. Οἱ οδόντες ἔνησι, καὶ μετὰ ταῦτα κεκαλυμμένοις κατὰ τὴν βάσιν ἀπὸ λγυνῶδές τι στρῶμα, μὲ τὴν προοδεύσαν κυάνωσιν, ἐφαίνοντο καὶ διλιγότερον λευκοί.

Σίελος. Ο Σίελος ὠλιγύστευε, καὶ κολλώδης ἀνεφαίνετο εἰς τὸ στόμα.

Ανορεξία καὶ ἀηδία τῶν φαγητῶν.

Δίψα. Η δίψα ἀπὸ ἀρχῆς ἀνεφαίνετο, καὶ ἐγίνετο μεγίστη μὲ τὴν πρόσδον τῶν χολερικῶν συμπτωμάτων. Οἱ ἀσθενεῖς πάντοτε παρεπονοῦντο διὰ τὸ δύσυηρὸν τοῦτο αἴσθημα, τὸ δποίον δὲν ἐσθέννετο ποτέ· ἔζητον ψυχρὸν ὄντωρ, καὶ μὲ βίᾳ κατέθρόχθιζον οἰανδήποτε ποσότητα θελον λάβει.

Η δίψη αὕτη συνωδεύετο ἀπὸ αἴσθησιν ἐσωτερικῆς καύσεως, τὴν δποίαν διὰ τοῦ ψυχροῦ ὄντας ἐφραντάζοντο νὰ σβέσωσιν.

Απκντες παρεπονοῦντο διὰ δύσυηρὰν καὶ ἀδιάλειπτον ναυτίαν, ἕτει δὲ καὶ μεγίστην ἐπιγαστρικὴν κακουχίαν. Τὰ τοιαῦτα συμπτώματα δὲν ἐδαμάκζοντο παρὰ μὲ τὴν παῦσιν τῆς χολερικῆς παροϊδού, ή μὲ τὴν πρόσδον ταύτης πρὸς τὴν καταβολὴν τῶν σωματικῶν δυνάμεων, δηλαδὴ, μὲ τὴν κατάστασιν ἑκείνην, εἰς τὴν δποίαν δ ἀσθενής δὲν ἦτο, (ἐὰν μοὶ συγχωρῆται ἡ φράσις), παρὰ πτῶμα ἀναπνέον ἀμυσδρῶς.

Κινήσεις τοῦ ἐντερικοῦ σωλήνος, βορδορυγμοὶ καὶ ἐνίστε έλαφροὶ ὑπόκωφοι κωλυκόπονοι προεμήνυον τὴν διαβροικὴν ἀποπάτησιν.

Οἱ βορδορυγμοὶ ἡκούοντο καὶ ἄνευ τῶν ἀποπατήσεων.

Τινὲς εἶχον τὴν κοιλίαν καταβυθισμένην, ἄλλοι, καὶ ιδίως κατὰ τὴν παγετώδη ἥδη προχωρήσασαν περίοδον, εἶχον αὐτὴν Μαλθακὴν, ήτις τότε διὰ τῆς ψυχσεως παρεῖχεν αἴσθησιν ἐνυπάρχοντος ὑγροῦ, κλυδάζοντος διὰ τῶν κινήσεων.

Αναπνοὴ. Η Αναπνοὴ τῶν χολερικῶν ἐφαίνετο ἐπίμοχθος, καὶ ταχυτέρα τῆς φυσιολογικῆς.

Μετ' οὐ πολὺ συνωδεύετο αὕτη ἀπὸ αἴσθημα στενοχωρίας καὶ δυσπνοίας. Αὕται ἐπετείνοντο μὲ τὴν πρόσδον τοῦ χολερικοῦ κρούσματος καὶ ἔφθανον εἰς ὑπέρτατον βαθμὸν μὲ τὴν παγε-

τέλος κατάστασιν. — Η ἀκρότατης καὶ ἐπίκρουσις δὲν ἔδιδον σημεῖα
ἰκανά πρὸς ἑξήγησιν τούτων.

Η στενοχώρα καὶ δύσπνοια εἰς τοσοῦτον βαθμὸν ἔφθανον ἐνίστε,
ὅστε εἰς ἀδημονίαν ἔφερον τοὺς ἀσθενεῖς οἱ τοιοῦτοι δὲν ἔδυ-
ναντο νάντιοφέρωσιν οὐδὲ τὰ σκεπάσματά των, ἄτινα συχνάκις ἀπέρ-
βιπτον, ὡς δὲν ἤδυναντο δι' αὐτοῦ τοῦ μέσου ν' ἀνακούφισωσι τὴν
Ἐλλειψίν τῆς ἀναπνοῆς.

Αἱ εἰσπνοαι καὶ ἐκπνοαι, τακτικαὶ τὸ πρῶτον, ἐγίνοντο βαθμη-
δὸν ἀτακτοί, ἀνώμαλοι καὶ ως διακεκομέναι.

Οἱ ἐκπνεόμενοι ἀπὸ καὶ ἀρχὰς θερμός, κατ' ὅλιγον μὲν τὴν πρό-
δον τῆς νόσου ἔχανε τὴν θερμότητά του, καὶ εἰς τὴν παγετώδη
κατάστασιν φθάνων ὁ ἀσθενής ἑξέπνεεν ἀέρα φυγρόν. Οἱ κυψελῶ-
δης ἥχος τοῦ πνεύμονος ἥκούνετο τότε ἀμυδρός.

Καρδία. Η Καρδία κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ κρούσματος παρου-
σίαζε συχνότητα παλμῶν καὶ τοὺς βαλβιδικοὺς ἥχους φυσιολο-
γικούς. Εἰς τὰ ἔντονα κρούσματα, μετ' ὅλιγον διάστημα και-
ροῦ, καὶ εἰς τὰ μὴ τοιαῦτα, μετὰ διάστημά τι μεγαλήτερον, οἱ
παλμοὶ τῆς καρδίας ἐγίνοντο ὑπόκωφοι, ἀμυδροί, ἀδύνατοι ἢ μό-
λις ἥκούνοντο.

Οἱ βαλβιδικοὶ ἥχοι ἀκολουθοῦσσαν τὴν βαθμολογίαν ταύτην τῆς
ἐκπτώσεως. Οὗτοι κατὰ τὴν παγετώδη κατάστασιν, ἥσαν ὑπόκω-
φοι, καὶ ἥκούνοντο ως ἐκπνυσμένοι, χαμένοι.

Αἴσθημα ὀδυνηρὸν ἀνεφαίνετο κατὰ τὴν καρδιακὴν χώραν. Αὕτη
ἡ καρδιαλγία ἀνεφάνη σπανίως, ἀλλ' ὅσάκις παρουσιάσθη, ἐταλαι-
πώρησε πολὺ τοὺς νοσοῦντας.

Η Αρτηριακὴ περιφερικὴ κυκλοφορία, κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ κρού-
σματος, παρουσιάζετο ταχεῖα.

Ο σφυγμὸς συχνάκις ἔφθανεν 84, 96 ἢ καὶ 100 σφύξεις κατὰ
λεπτόν. Τακτικὸς ἀλλὰ μικρὸς διέμενε μέχρι παύσεως τῆς χο-
λερικῆς περιόδου εἰς τὰ πολὺ ἐλαφρὰ κρούσματα.

Εἰς τὰ βαρέα, μὲν τὴν πρόδον τῆς χολερικῆς περιόδου, ὁ σφυ-
γμὸς μικρυγόμενος καὶ ἀδυνατῶν βαθμηδὸν, καθίστατο μὲ τὴν
ἀρχομένην παγετώδη κατάστασιν, νηματώδης τέλος, μόλις ἐπαι-
σθητὸς καὶ δίδων σφύξεις ἀνομοίους καὶ διαλειπούσας, μὲ τὴν πρό-
δον τῆς ἀσφυκτικῆς καταστάσεως ἑξέλειπεν.

Η ἑξάλειψις τοῦ σφυγμοῦ συμπαρουσιάζετο μὲ τὴν παύσιν τῆς

κυκλοφορίας εἰς τὰς περιφερικὰς καὶ ἀπομακρυσμένας τῆς καρδίας ἀρτηρίας.

Η ἔξαλεψίς τῆς ἀρτηριακῆς κυκλοφορίας βαθμηδὸν προώδεις, καὶ ὁ παρατηρητὴς δὲν ἐδύνατο νὰ αἰσθανθῇ τὴν κυκλοφορίαν ταύτην εἰς τὰς βραχιονίους, ἀκολούθως εἰς τὰς Μηρικάς καὶ Μασχαλιαῖς ἀρτηρίας, ἐνῷ εἰσέτι ἀδύνατοι παλμοὶ διετηροῦντο εἰς τὴν καρδίαν, εἰς τὴν δοποίαν περιωρίζετο, οὕτως εἰπεῖν, σπινθήρ ζωῆς.

Η τοιαύτη παῦσις τῆς ἀρτηριακῆς κυκλοφορίας ἀνεφάνη εἰς τινας τῶν χολερικῶν μετὰ μικροτάτην διάρκειαν νόσου. Οἱ τοιοῦτοι μετὰ δλιγόνωρον καὶ, οὕτως εἰπεῖν, κερκυνῶδες κροῦσμα, ἔξπεινον. Κρούσματα τοιαύτης δριμύτητος, σπανιώτατα παρετηρήσαμεν κατὰ τὰς πρώτας ἔθδομάδας τῆς ἐπιδημίας, συχνώτερον μετὰ τὴν πρώτην δεκάδα Νοεμβρίου, καὶ τούτων τὰ πλείστα εἰς Ανεμόμυλον.

Εἰς τινα, ἀπὸ τὴν Ὀπαρξίν τοῦ σφυγμοῦ καλῶς ἀνεπτυγμένου, μέχρι τῆς παντελοῦς ἐκλείψεως του, ἡ μετάβασις ἔγινε τοσοῦτον βιαία, ὥστε δὲν ἐδυνήθημεν οὐδὲ καν ν' ἀκολουθήσωμεν τὰς βαθμολογίας τῆς μεταβάσεως ταύτης.

Περισσότερον ἀπὸ μίαν φορὰν, εἴς τινας φθάνοντας εἰς τὸ Νοσοκομεῖον, καὶ τοι εἰς παντελὴν παγετώδη καὶ ἀσφυκτικὴν κατάστασιν δύντας, εὑρομεν τὸν σφυγμὸν ὑπάρχοντα. Αμα καὶ οὗτοι δὲν εὑρίσκοντο ὑπὸ τὴν ἐπιρρόην τῶν κινημάτων τῆς μετακομίσεως, δ σφυγμὸς ἔχαντο. Οὗτος ἀνεφαίνετο καθ' ἓν στιγμὴν ἔθετον τὸν ἀσθενῆ ἐπὶ τῆς κλίνης, καὶ πάλιν μετὰ λεπτῶν τινῶν ἡρεμίαν, δ σφυγμὸς ἐκ νέου ἔχαντο, καὶ διέμενε χρεμένος μέχρι τέλους τῆς ζωῆς ἢ τῆς χολερικῆς περιόδου.

Ἐτέρα παρατήρησις ἀξια λόγου εἶναι ἡ ἀκόλουθος. Εἴς τινας περιπτώσεις, καὶ οὐχὶ δλιγάς, τῆς ἀγωνίας ἀρχομένης, μεγίστη ἀνησυχία ἀνεφαίνετο εἰς τὸν πνέοντα τὰς τελευταίας στιγμὰς τῆς ζωῆς. Εν τῷ μέσῳ τῆς ἀνησυχίας ταύτης δ πρὸ πολλοῦ πεπαυμένος σφυγμὸς ἐπανήρχετο, ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ πάλλῃ παρὰ τοὺς τελευταίους παλμοὺς τοῦ θανάτου.

Η φλεβικὴ κυκλοφορία εἰς τὰ πολὺ ἐλαφρὰ κρούσματα οὐδὲν παρέσχεν ἀξιοσημείωτον, οὐδὲ τι σημαντικὸν, κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς χολερικῆς περιόδου τῶν βαρέων. Κατὰ τὴν πρόδοσον διωρᾶς τῆς τελαύτης χολερικῆς περιόδου ἀνεφαίνετο πλημμύρα καὶ στάσις αἷματος εἰς τὰ περιφερικὰ τριχοειδῆ ἄγγετα.

Αὕτη ἡ φλεβίκη τριχειδῆς στάσις ήρχετο ἀπὸ τὰ ἄκρα, οἱ
ὑνυγχεῖς καὶ δάκτυλοι ἐγένοντο πελιδνοί. Τὸ πελιδνὸν τοῦτο χρῶμα,
μὲ τὴν πρόσδοπον τῆς παγετώδους καταστάσεως, καὶ τὴν παντελῆ παῦ-
σιν τῆς ἀρτηριακῆς κυκλοφορίας, ἔξετείνετο εἰς τὰς χειρας καὶ πό-
δας. Αἱ χονδραι ὑποδερμικαὶ φλέβες πλήρες αἷματος, ὡς κυανατὰς
χορδαῖς. Τὸ κυανοῦν χρῶμα κατελάμβανε τὰ ὑποφθάλμια, τὰ χείλη,
τὸ πρόσωπον καὶ ὅλον ἐν γένει τὸ σῶμα.

Τόσον ἡ κυάνωσις τῶν ἄκρων ὅσον ἡ Γενικὴ συνώδευον τὴν
παρουσίαν τῆς παγετώδους καὶ ἀσφυκτικῆς καταστάσεως.

Η κυάνωσις τῶν ἄκρων ἦτο ἡ συχνοτέρα, καὶ ποτὲ μὲν πε-
ριωρᾶζετο εἰς τὰς ἀκρωρείας, ἀλλοτε, ὅχι. Η πελιδνότης τού-
των ποτὲ μὲν ἦτο ἐλαφρά, ἀλλοτε τοσοῦτον βαθείᾳ ὥστε χρω-
ματισμὸν αἰθίοπος ἀνέδεικνεν. — Εἰς ἀσθενῆ τινα 40 ἑτῶν, Πρέ-
φτην τὸ δυνομα, εἴδομεν τὴν κυάνωσιν τῶν ἄνω ἄκρων τοσοῦτον
βαθείαν, ὥστε αἱ χειρες τούτου δὲν ἐδύναντο νὰ διακριθῶσι κατὰς
χρῶμα ἀπὸ ἑκείνας τῶν Αἰθίοπων.

Η Γενικὴ κυάνωσις σπανιώτατα παρετηρήθη πολὺ ἐντονος, εἰς
δύο μόνον περιπτώσεις ἦτο τοιαύτη, ὥστε ὡς Αἰθίοπας παρίσταντες
τοὺς νοσοῦντας ἑκείνους.

Η φλεβώδης Γενικὴ στάσις αὖτη εἰς σπανίας τινὰς περιστάσεις
ἀνεφάνη σχεδὸν διὰ μιᾶς καὶ ἀπὸ ἀρχῆς τοῦ κρούσματος. Τὰ
τοιαῦτα κυανωτικὰ κρούσματα ἔγιναν πάντοτε θανατηφόρα ἐντὸς
ὅλιγων ὥρων, καὶ τὰ πλειστα κεραυνώδη ἀνεφάνησαν ἄνευ προ-
δρόμων.

Κατὰ τὴν φλεβώδη στάσιν καὶ παγετώδη καὶ ἀσφυκτικὴν κατά-
στασιν, τὸ πληρυμαροῦν αἷμα τὰ τριχειδῆ ἀγγεῖα ἦτο μαῦρον καὶ
τοσοῦτον δασὺ, ὥστε οὐδὲ διὰ τὸν δερμικὸν τομῶν, οὐδὲ διὰ τῶν
ἐκκομμένων συκιῶν ἔξηρχετο εὔκόλως· κακποτε οὐδὲ δρανίς δὲν ἀνέ-
θρευε ἀπὸ τὰ τμηθέντα ἀγγεῖα. Αἱ βδέλλαι δὲν ἐδύναντο νὰ τὸ
φοφήσωσι, καὶ διέμενον προσκολλημέναι ἐπὶ πολλάς ὥρας χωρὶς
νὰ κορεσθῶσιν.

Οσάκις διὰ τομῆς μεγάλης τινὸς φλεβὸς κατὰ τὴν προοδεύσκω-
ταν παγετώδη περίοδον, ἐπασχίσαμεν νὰ ἔξαζωμεν αἷμα, τοῦτο
δὲν ἐπετύχαμεν παρὰ σταγηδὸν καὶ διὰ πιέσεων. Τὸ ἔξαγόμενον
αἷμα ἐπηγνύετο ἀμέσως, ἦτο μαῦρον, συστάσεως σερπιώδους
ὡς πίσσα, ἐσχημάτιζε θρόμβον μαῦρον, δοτεις δὲν ἀπεχώρηζεν δρ-
ρὴν, καὶ ἡ ἀπὸ τὸν ἀτμοσφαιρικὸν ἀέρα ἐπηρεαζομένη ἐπιφάνεια
τοῦ θρόμβου δὲν ἤλλασσε τὸ μαῦρον αὐτῆς χρῶμα.

Η θερμοκρασία τῶν χολερικῶν κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ κρούσματος ἡτον δλίγον τι ηδημένη κατὰ τὴν κοιλίαν ἀλλὰ μετ' δλίγον ἡ θερμοκρασία τῶν ἄκρων ὠλιγόστευε, κατ' δλίγον καὶ ἡ τοῦ δλου σώματος ἐν γένει.

Εἰς τὴν παγετώδη κατάστασιν ἡ θερμοκρασία ἡτο τοσοῦτον ἥλαττωμένη, ὥστε τὸ σῶμα αὐτῶν Μάρμαρον κατάψυχρον ώμοιαζεν.

Η ἔκκρισις τῶν οὔρων ἔπαιε, καὶ μόνον μὲ τὴν ἀναφράνσιν καὶ πρόσδον τῆς βελτιώσεως τὰ οὔρα ἀνεφαίνοντο. Εἴς τινας περίπτωσις τὰ οὔρα δὲν παρουσιάζονταν ἀμέσως μὲ τὴν ἀντίδρασιν, ἀλλὰ μετὰ μίαν ἡ δύο ἡμέρας, καὶ τοι προϋπερχούσης βελτιώσεως.

Τὰ Αοχία καὶ ἡ Εκκρισις τοῦ γάλακτος εἶχον παύσει εἰς δύο λεχῶνας, κατὰ τὴν παγετώδη κατάστασιν. Ταύτας εἰδόμεν εἰς τὸ Νοσοκομεῖον Γαρίζης.

Τριδρωσίς τις Γλοιώδης, κολλώδης, ως ἐπὶ τὸ πολὺ ψυχρὰ, συνώδεις τὴν Χολερικὴν περίοδον προσδεύουσαν. Αὕτη ἡ δερμικὴ ἔκκρισις παρουσιάζονταν τὸ συχνότερον μετρίᾳ, ἀλλοτε δμως ἀφθόνως ἐκάλυπτεν δλον τὸ σῶμα.

Η ἀφθονος δερμικὴ γλοιώδης ἔκκρισις συνώδευσε βαρύτατα κρούσματα.

Εἰς περίπτωσίν τινα θανατηφόρον εἰς δλιγόρων διάστημα, τῆς δποίας τὴν παρατήρησιν χρεωστοῦμεν εἰς τοὺς Κυρίους ἐσωτερικοὺς βοηθοὺς τοῦ Νοσοκομείου Μανδουκίου, ἡ ἀφθονία τῆς ἔκκρισεως τοῦ ίδρωτος ἡτο τοιαύτη, ὥστε ἐν δλίγῳ καὶ βοῦχα καὶ στρωματι καθυγραίνοντο, ως ἐν δισμηνής διειλέστε ἡ ἐτήκετο εἰς ίδρωτα.

Αλγειναὶ συνελκαὶ τῶν Μυῶν (Camps) συνώδευσαν σπανίως τὰ χολερικὰ κρούσματα, κατὰ τὰς πρώτας τρεῖς ἑβδομάδας τῆς ἐπιδημίας. Μετὰ ταύτα ἀνεφάνησαν συχνότερον.

Αὗται ποτὲ μὲν μικροῦ λόγου, ἀλλοτε ἐντονώταται, δὲν ἀνελγούν καὶ πρὸς τὴν ἔντασιν ἡ μὴ τοῦ κρούσματος.

Πολλάκις ἔντονοι καὶ συχναὶ συνολκαὶ συνώδευσαν ἐλαφρὰ κρούσματα, ἀλλοτε δλίγοι καὶ μικροὶ βαρύτατα.

Αἱ συνολκαὶ γενικῶς εἶχον τὴν ἔδραν των κατὰ τὰ κάτω καὶ ἀνω ἄκρα, ίδιως δὲ εἰς τοὺς γαστροκνημίους, καὶ εἰς τοὺς μῆς τοῦ ἀντιθραχίου.

Σπανιώτερον καὶ εἰς τινας μῆς τοῦ μηροῦ. Απαξ παρετηρή-

σαμεν τὰς συνολκὰς, ἔχούσας τὴν ἔδραν των εἰς τοὺς δρόμους κοιλιακοὺς μῆν, οἵτινες τότε ἡσαν Ἑηροὶ καὶ τεταμένοι.

Οἱ μῆν ἔξηραινοντο καὶ ἐτείνοντο ὡς χορδαῖ, διδόντες αἴσθημα πόνου καὶ συνολκῆς.

Ἐνίστε ἀλλὰ σπανίως ἐσχημάτιζον σκληροὺς ὅγκους ἐπωδύνους. Τοιούτους εἰδομεν εἰς τοὺς γαστροκυνημίους μῆν, κάποτε καὶ εἰς τινας ἄλλους.

Οἱ Δάκτυλοι, διαρκοῦστις τῆς συνολκῆς τῶν μυῶν των, ἐλάμβανον διαφόρους ἀκανονίστους θέσεις ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὅμως κάμψεως.

Η τάσις, Ἑηρασία, καὶ ὅγκοι τῶν μυῶν διήρκουν ἐπὶ τινα λεπτὰ, καὶ διὰ βαθμιαίας χαλαρώσεως καὶ μαλακύνσεως ἐπανήρχετο ἡ φυσιολογικὴ κατάστασις καὶ ὁ πόνος ἔξελειπε, τότε καὶ οἱ δάκτυλοι ἀνελάμβανον τὴν συνήθη θέσιν των, καὶ κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ ἀσθενοῦς ἔκινοῦντο.

Αἱ συνολκαὶ ἐπανήρχοντο ἐκ διαλειμμάτων ἡσυχίας, ποτὲ μὲν μικρῶν, ἄλλοτε δὲ μεγάλων.

Αἱ συνολκαὶ κατ' ἔξαίρεσιν διετρήθησαν μὲ τὴν παθουσίαν τῆς ἀσφυκτικῆς καὶ προοδευσάσης παγετώδους καταστάσεως. Επαυον πάντοτε, διαν ἔφθανεν ἡ γενικὴ Οργανικὴ κατάπτωσις.

Ολίγοι τινὲς τῶν ἀσθενῶν παρεπονοῦντο διὰ πόνους δριμεῖς περὶ τὰς δοσφύας, διαχλαδουμένους πρὸς τὰ κάτω, σπανιώτερον πρὸς τὰ ἄνω.

Μεγίστη ἀνησυχία καὶ δυσφορία συνώδεις τὴν χολερικὴν περίοδον. Οἱ ἀσθενεῖς δὲν ἐδύναντο νὰ καθήσουν ἐπὶ πολὺ εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν, ἐστρέφοντο δεξιόθεν, ἀριστερόθεν, ὑπτίως, ἔξεσκεπάζοντο, ἢ περιέστρεφον καὶ ἔκινουν τὰς χειράς. Η ἀνησυχία πολέστερο κατὰ τὴν στιγμὴν τῶν συνολκῶν, ἀλλὰ περισσότερον δλίγας στιγμὰς πρὴν τοῦ ἐμετοῦ ἢ ἀποπατήσεως. Μετὰ τὴν ἀνησυχίαν ἔμενον εἰς στιγμαίαν ἡρεμίαν, ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ εἰς ἐπώδυνον δυσφορίαν καὶ ἀνησυχίαν εὑρίσκοντο.

Εἰς τὴν ἀνησυχίαν καὶ δυσφορίαν μὲ τὴν προοδεύουσαν παγετώδην κατάστασιν καὶ παῦσιν τῆς περιφερικῆς κυκλοφορίας, ἀντικαθίστατο γενικὴ κατάπτωσις τοῦ οργανισμοῦ. Εμενον τότε οἱ ἀσθενεῖς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὑπτίως ἐπὶ τῆς κλίνης, ἀκίνητοι. Τὰ ἄκρα των εἶχον ὡς ἐκλευμένα καὶ ἐν παραλυσίᾳ, καὶ εἰς τοιαύτην θέσιν εὑρισκόμενοι βαθμῷδὸν καὶ βραδέως ἐσβέννυντο.

Εἰς σπανίας τινὰς περιστάσεις οἱ ὑπὸ τὴν περίοδον ταύτην εὑρετικοὶ ἀσθενεῖς, ἔκειντο οὐχὶ ὑπτίως ἀλλὰ κατὰ πλευρὸν, δεξιόθεν ἢ ἀριστερόθεν.

Εἰς τινὰς σπανίας περιπτώσεις εἴδομεν τοὺς ἀσθενεῖς, ἐν πλήρει καταβολῇ τῶν ὁργανικῶν δυνάμεων εὑρισκούμενους, διὰ μιᾶς νὰ ἀναλαμβάνωσι νέαν ἀνησυχίαν, ἥτις δὲν ἦτο ἄλλο εἰμὴ ὁ πρόδρομος τῆς ἀγωνίας, τοῦ θανάτου.

Η φωνὴ εἰς μὲν τὰ ἐλαφρὰ κρούσματα δὲν ἐπαρουσιάζει ἡλιοψάρην, εἰς δὲ τὰ πλείστα τῶν ἀλλων, μὲ τὴν πρόσοδον τῆς γόσου, αὕτη ἐγίνετο ἀδυνατοτέρα, βραχὺν καὶ τέλος εἰς τινὰ κατὰ τὴν προωδευμένην παγετώδη κατάστασιν, ἡκούετο ἀμυδρά, διακεκούμενη, καὶ ως ἐκ βάθους τινὸς ἐρχομένη, καὶ κάποτε σχεδὸν χαμένη.

Αἱ δυνάμεις ὠλιγόστευον μὲ τὴν πρόσοδον τῆς χολερικῆς περιόδου. Πολλοὶ παρεπονοῦντο ἀδυναμίας, ἥτις κάποτε ἀνεφάνη καὶ ἀπ' ἀρχῆς τοῦ κρούσματος.

Μὲ τὴν ἀδυναμίαν ταύτην ἐνίστε, ἀλλὰ σπανίως, ἀνεφάίνοντο καὶ ἀθυμίαι.

Κατ' ἔξαρσειν, τινὲς τῶν ἀσθενῶν, καὶ τοι εἰς παγετώδη κατάστασιν, διετήρουν τὰς δυνάμεις των, καὶ εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε καὶ τὰ ἔσχατα πνέοντες, ἐδύναντο νὰ κινῶνται, νὰ σηκώνωνται πρὸς ἀποπάτησιν, ἀποποιούμενοι ὑποπατήσωσιν ὅντες εἰς τὴν κλίνην.

Κατὰ τὰς πρώτας τέσσαρας ἑβδομάδας τῆς ἐπιδημίας, οὐδεμίαν ἐπαισθητὴν παρετηρήσαμεν ἄλλοισιν κατὰ τὴν ὅρασιν καὶ ἀκοήν. — Απὸ τὴν 10.ην Νοεμβρίου καὶ ἀκολούθως οἱ παρατηρήθέντες Χολερικοὶ παρεπονοῦντο διὰ Σκοτοδινίας καὶ βόμβους τῶν ὅτων, φαινόμενα, ἀτιναγόνωτερα ἐγίνοντο, διάκις δὲ πάσχων ἐκινεῖτο ἢ ἐσυκώνετο.

Η αἰσθητικὴ γενικὴ κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς χολερικῆς περιόδου, οὐδὲν λόγου ἔξιν παρέσχε.

Μὲ τὴν πρόσοδον ταύτης καὶ τὴν ἀναφάνειν τῆς παγετώδους καταστάσεως ἡμιλύνετο. Οἱ ἀσθενεῖς ὀλίγον ἡσθάνοντο τὰ ἐκδρομαὶ καὶ τὰ συναπίσματα. Ενίστε ἐν γενικῇ καταβολῇ τῶν δυνάμεων εὑρισκόμενοι, δὲν ἡσθάνοντο οὐδὲ τὰ πλησίον τοῦ σώματός τοιν τιθέμενα θερμὰ σώματα ἢ ἄγγεια, πλήρη ζέοντος ἔδατος, καὶ μολενότι τὰ τοιαῦτα καὶ ἐπιπολαίσους καύσεις ἐνίστε ἔφερον.

Η τοιαύτη ὅμως ἀναισθησία δὲν παρουσιάσθη παρὰ πλησίον τῆς τελευταίας ὥρας τῆς ζωῆς, καὶ ἔτι μεγαλητέρα εἰς ἐκείνους, οἱ τινες ἦσαν εἰς κωματικὴν κατάστασιν ἔνεκα ἑγκεφαλικῆς συμφορήσεως. Εἰς τοιαύτην θέσιν δὲν, παιδίον τι Μελιταῖον πενταετές, ἐκαίστο ἀπὸ τὰ θερμὰ σώματα, τὰ δόποια εἶχε πλησίον τῶν χειρῶν του, καὶ δὲν ἔξεφραζεν οὐδὲν παράπονον, οὐδὲ κάν ἐκινοῦσε τὰς χειράς του διὰ νὰ μὴ καίωνται.

Τινὲς τῶν ἀσθενῶν παρεπονοῦντο διὰ Καρηβαρίαν.

Η διατήρησις τῶν νοητικῶν δυνάμεων διετέλει μέχρι τέλους· ἀλλὰ οἱ ἀτυχεῖς ἀσθενεῖς μὲ τὴν νοητικὴν ταύτην διατήρησιν ἔβλεπον καὶ τὴν ἀθλίαν κατάστασιν, εἰς ἣν εὑρίσκοντο. Φόδος τοῦ θανάτου κατελάμβανε τοὺς πλείστους. Οὗτος δὲ, καὶ τὰ παθήματά των, ἔθετο τοὺς πάσχοντας εἰς μεγίστην ἀδημονίαν ἢ εἰς μεγίστην σκυθρωπότητα καὶ σιωπηλὴν σύννοιαν.

Μὲ τὴν πρόσδον τῆς χολερικῆς περιόδου, ποτὲ μὲν ὁ φόδος, ἄλλοτε ἡ ἀδημονία, καὶ ἄλλοτε τέλος ἡ σκυθρωπότης καὶ ἡ πρὸς ἔκπτος σύννοια ἔφθανεν εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμόν.

Τινὲς περίλυποι ἔκειντο ἡσυχοὶ· ἄλλοι ἐζήτουν βοηθειαν· ἄλλοι ἀδημονοῦντες καὶ ράθυμοῦντες μὲ βίαιον τρόπον, καὶ ποτὲ βλασφημοῦντες, κατεφέροντο κατὰ τῶν ὑπηρετούντων αὐτούς.

Οἱ πλεῖστοι ὅμως, μὲ τὴν παρουσίαν τῆς ἀσφυκτικῆς καταστάσεως, ἔμενον ως εἰς ἐκστατικὴν νάρκην.

Εἶχον τοὺς ὄφθαλμοὺς ἡμικλείστους, τὸ βλέμμα περιπλανώμενον, τοὺς βολθίους συμφορημένους, ἀνεστραμμένους καὶ φερομένους ἔνθεν κακεῖθεν.

Τὴν φυσιογνωμίαν εἶχον ως ἀνθρώπου τὰ μέγιστα προσηλωμένου, ἀφοσιωμένου ἢ ἐνησχολημένου εἴς τι, ἄλλοτε τοιαύτην ως ἡλιθίου καὶ ἀδιαφοροῦντος πρὸς τὰ περὶ αὐτόν· οἱ τοιοῦτοι οὐδὲ τὸν κίνδυνον, εἰς δὲν εὑρίσκοντο συνησθάνοντο. Απαντῶντες βραδέως εἰς τὰς ἑρωτήσεις, τὰς δόποιας ἐννόδους, ἐβεβαίονταν δτι ἡσθάνοντο καλῶς, καὶ τὸ μόνον, τὸ ὄποιον ἐζήτουν ἢ τοὺς ἀφήσουν νὰ λάθουν ὑπνον. Τὸν ὑπνον πολὺ ἐπεθύμουν ἀπαντεῖς οἱ ἀσθενεῖς, ἀλλὰ τοῦτον ἐστεροῦντο ταλαιπωρούμενοι ὑπὸ ἐπιμόνου ἀϋπνίας.

Η τοιαύτη ἐκστατικὴ καὶ ἡμικωματικὴ θέσις μὲ τὴν πρόσδον τῆς ἀσφυκτικῆς καταστάσεως, προέβαινε καὶ ἔφθανεν εἰς κωματικὴν, καθ' ἣν καὶ αἱ αἰσθήσεις καὶ αἱ ἀντιλήψεις ἐξέλειπον.

Τοιαύτη τις κατάστασις εἰς τινας διετηρεῖτο ἐπὶ πολλὰς ὡρας, καὶ ἡ βραδέτα αὐτῶν ἀγωνία δὲν ἔκοπτε τὸ νῆμα τῆς ζωῆς παρὰ μὲ ἄργα βήματα.

Τούτοις οἱ παλμοὶ τῆς καρδίας βαθμηδὸν ἐσθέννοντο. — Η ἀναπνοὴ ἐγίνετο κατόλιγον ἀτελεστέρα, ἀνισος, φρυγώδης, βραδυτέρα καὶ τέλος αἱ τῆς ἀναπνοῆς κινήσεις, ἀπομακρυνόμεναι ἡ μία τῆς ἅλλης, ἐξέλειπον, τελειόνουσαι οὕτω καὶ τὸ τελευταῖον ἔλαιον τοῦ λύχνου τῆς ζωῆς.

Ἐν γένει θεωρουμένη ἡ χολερικὴ περίοδος, δὲν εἶχε πάντοτε τὴν ἴδιαν διάρκειαν. Εἰς μὲν τὰ ἐλαφρὰ κρούσματα αὕτη διήρκει τρεῖς η τέσσαρας ὡρας, εἰς δὲ τὰ βαρέα, εἴδομεν τοὺς ἀσθενεῖς νὰ διαιμένωσιν εἰς ταῦτην, ὅντες κατάψυχοι καὶ μὲ γενικὴν καταβολὴν τῶν δυνάμεων, ἐπὶ πολλὰς ὡρας, καὶ ποτε ἐπὶ δύο διλόχληρα ἡμερονύκτια.

Συνέτεινε πρὸς τὴν ἐπέκτασιν τῆς περιόδου ταῦτης οὐ μόνον ἡ βαρύτης τοῦ κρούσματος, ἀλλὰ τὸ συχνότερον ἡ Ἑλλειψὶς βοηθείας καταλλήλου κατὰ τὰς πρώτας ὡρας τοῦ κρούσματος.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΩΣ.

Η περίοδος αὕτη εἶναι ἡ ἄγκυρα τῆς σωτηρίας.

Κατὰ τὰς δύο πρώτας ἐδομάδας τῆς ἐπιδημίας δὲν ἐδράδυνε ν' ἀναφανῇ.

Μετὰ ταῦτα ἥρχετο βραδέως, καὶ συγνάκις παρετηρήσαμεν κρούσματα, εἰς τὰ ὅποια ἡ ἀντίδρασις δὲν ἀνεφάνη παρὰ μετὰ ἐπιμόνων βοηθημάτων ἐπὶ πολλὰς ὡρας.

Η ἀντίδρασις δὲν εἰσῆγε πάντοτε τὸν ἀσθενῆ εἰς ἀσφαλή λιμένα. Πολλάκις ἔφερεν εἰς νέους κινδύνους, καὶ ἐνίστε εἰς τὸν θάνατον.

Η παύσις τοῦ ἐμετοῦ, τῆς νοσητίας, τῆς ἐπιγαστρικῆς κακουχίας, τῆς ἀνησυχίας καὶ διαρροίας, ἥρχιζον τὴν ἀντίδρασιν εἰς τὰ πολὺ ἐλαφρὰ κρούσματα. Εν διλύφῳ ἥρχετο ἡ ἐντελής ἐπάνοδος πρὸς τὴν φυσιολογικὴν κατάστασιν.

Οι ἀσθενεῖς ἀνελάμβανον τὴν ἔκχρισιν τῶν οὔρων. Ήσυχον
ὕπενον ἐκοιμῶντο μέ τινα ὑφίδρωσιν. Ως ἐπὶ τὸ πολὺ τὸν σφυγ-
μὸν καὶ τὴν θερμοκρασίαν φυσιολογικῶς εἶχον.

Εἰς τινας περιστάσεις, καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ἐλαφρὰ κρούσματα, ἡ ἀν-
τίδρασις συνωδεύετο μέ τινα αὔξησιν θερμοκρασίας, καὶ τάχυνσιν
σφυγμοῦ. Τὰ τοιαῦτα φαινόμενα ὀλίγον διήρκουν, καὶ ἐπαυσον
κάποτε μετὰ γενικὸν ἰδρῶτα. Ποτὲ δὲν παρετερήσαμεν πυρετὸν ἔν-
τονον μὲ τὴν ἀντίδρασιν.

Εἰς τινας περιπτώσεις, μὲ τὴν ἀναφάνισιν τῆς ἀντιδράσεως καὶ
πυρετικῶν φαινομένων, οἱ ἀσθενεῖς εἶχον γλωσσαν κεκαλυμμένην ἐκ
στρωμάτος βλεννώδους, ὀλίγον ἔηράν ἡ κοιλωδὴ, την κοιλίαν τε-
ταμένην, μὲ γουργουλιτά ὑπὸ τὴν ψᾶυσιν. Τὰ γαστροεντερικὰ ταῦτα
φαινόμενα συνωδεύοντο ἀπὸ ἀνορεξίαν, δίψαν καὶ διάρροιαν, τὸ
πρῶτον, δρόῳδη, κολώδη, ἄλλοτε καὶ μαυρωπὴν καὶ δυσώδη.

Η διάρροια αὕτη διήρκεσσεν εἰς τινας ἐπὶ δύο ἡ τρεῖς ἡμέρας,
εἰς ἄλλους πολὺ περισσότερον, καὶ εἰς τινας γέροντας ἔγινεν ὀλε-
θριωτάτη.

Ενίστε καὶ μικρός τις λύγξ συνώδευσε τὰν ἀντίδρασιν ταῦτην
τῶν ἐλαφρῶν κρουσμάτων.

Εἰς τὰ βαρέα κρούσματα, ὑπὸ τὴν παγετώδη καὶ ἀσφυκτικὴν
κατάστασιν ὅντα, δσάκις ἔφθανεν ἡ ἀντίδρασις, ἥρχιζεν ἀπὸ τὴν βαθ-
μιάιαν ἐπάνοδον τῆς κυκλοφορίας.

Ο δλως ἐκλείψας σφυγμὸς ἥρχιζε ν ἀναραΐνηται, δίδων τὸ πρῶ-
τον ἐκ διαλειμμάτων, ἀτελεῖς, ἀδυνάτους καὶ ὡς χαμένους παλμούς,
καὶ διὰ μιᾶς πάλιν ἰχάνετο.

Ἡρχιζεν ἐκ νέου ὁ παρατηρητὴς νὰ αἰσθάνηται μικροὺς ἀδυνά-
τους παλμούς, καὶ κατὰ καιρὸν διαλείποντας. Μὲ τὴν πρόσοδον τῆς
ἀντιδράσεως δ σφυγμὸς ἡκουετο τακτικώτερος, ἄλλὰ ὡς νηματώ-
δης καὶ μᾶλις ἐπαισθητός. Βαθμηδὸν ἡκούετο περισσότερον, ἀλλ' ὡς
ἡμιπλήρης, καὶ τοιοῦτος κάποτε, ὡς νὰ ἐδονοῦντο μόνον αἱ ἀρτη-
ριακαὶ παρειαὶ.

Η τακτοποίησις καὶ ἀναζωπύρωσις τοῦ σφυγμοῦ ἔφερε καὶ τὴν
θερμοκρασίαν εἰς τὸν κορμὸν τὸ πρῶτον, καὶ εἰς τὰ ἄκρα ἀκο-
λούθως. Η πελιδνότης καὶ ἡ κυάνωσις τούτων ὠλιγόστευεν, ἡ
δὲ ἐλαστικότης τοῦ δέρματός των ἐπανήρχετο.

Οι ἀσθενεῖς ἐκήρχοντο ἀπὸ τὴν δυναμικήν των καὶ ὥργανικήν

κατάπτωσιν. Ησθάνοντο τότε ἀνακούφισίν τινα τῶν δεινῶν των. Η ἀναπνοή των ἐγένετο τακτικωτέρα. Η φωνή των ἀνελάμβανεν δλίγον. Τινὲς τότε ἐζήρχοντο καὶ ἀπὸ τὴν ἡμικωματικὴν των κατάστασιν, οἱ πλεῖστοι δμως διέμενον εἰς κῶμα ἔνεκα τῆς εἰς τὸν ἐγκέφαλον γινομένης κατὰ τὴν Χολερικὴν περίοδον φλεβώδους συμφορήσεως.

Διαρκούστης τῆς ἀντιδράσεως ταῦτης, ἐνίστε παρουσιάσθη ἐκ νέου δ Εμετός. Οὗτος ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐφάνη μέτριος, δις παρουσιάσθη ἐπίμονος. Κατὰ ταύτας τὰς δύο περιπτώσεις αἱ ἐμέσεις ἐμπεριεῖχον Χολὴν πρασίνου χρώματος.

Αἱ ἀποπατήσεις, εἴτε δσάκις ἀνεφαίνοντο, ἀφοῦ εἶχον παύσει κατὰ τὴν ἀσφυκτικὴν περίοδον, εἴτε δσάκις ἡκολούθουν καὶ εἰς τὴν ἀντιδρασιν, μὴ παύσασαι κατὰ τὴν πρώτην περίοδον, ἔχανον τὸν Χολερικὸν χαρακτῆρα. Αὕται τὸ πρῶτον ἐζήρχοντο πλέον σπανίαις καὶ δμοειδεῖς, μὲ δσμὴν οὐχὶ σπερματικὴν, μετὰ ταῦτα ἐλάμβανον σκιερώτερον χρῶμα, ἐμπεριέχον χολὴν καὶ δσμὴν κοπρώδην.

Η Εκκρισίς τοῦ οὔρου ηρχίζε, καὶ οἱ Ασθενεῖς μετά τινων ὥρων διάρκειαν τῆς ἀντιδράσεως, ηρχίζον νὰ ἐξάγουν δλίγας σταγόνας οὔρου, καὶ βαθμηδὸν περισσότερον. Η ἐξαγωγὴ τινῶν σταγόνων οὔρου ἔγινε πολλάκις μετὰ 4 ἢ 6 ὥρας ἀντιδράσεως, ἄλλοτε ἑβράδυνε, καὶ μόνον ἀνεφάνη μετὰ 10 καὶ 12 ὥρας· σπανίας ἑβράδυνε περισσότερον εἰς τὰς καλὰς καὶ ζωογόνους ἀντιδράσεις. Μεταξὺ τούτων εἰδομεν δύο περιστάσεις, καθ' ἓς τὸ οὔρος ἑβράδυνεν ἐπὶ δύο ημέρας· καὶ εἰς τὰς δύο ταύτας περιπτώσεις, δ Εμετός ἡκολούθησε καὶ διαρκούστης τῆς ἀντιδράσεως.

Ἐν γένει εἰς τοὺς Χολερικοὺς, τοὺς δποίους εἰδομεν, ὁ Λύγξ δὲν παρουσιάσθη συχνὸς οὐδὲ ἐπίμονος παρὰ κατ' ἔξαίρεσιν.

Οὗτος πολλάκις ἡκολούθησε τὰς ἐπὶ κενῷ ἐμέσεις τῆς χολερικῆς περίοδου, ἄλλοτε δμως μὲ τὴν ἀντιδρασιν μόνον παρουσιάσθη.

Η ἀντιδρασις καὶ τῶν βαρέων κρουσμάτων, καλῶς βαδίζουσα, καὶ ἀνιοῦσαν πρόσδον φέρουσα εἰς τὴν κυκλοφορίαν καὶ θερμοκρασίαν, δὲν ἐφάνη ποτὲ εἰς τὰς παρατηρήσεις μας τοσοῦτον ἔντονος, ώστε νὰ δώσῃ διέγερσιν κυκλοφορικὴν μεγάλην, σφυγμὸν ταχὺν, δυνατὸν καὶ θερμοκρασίαν πολὺ ηὐημένην.

Η καλητέρα καὶ ἀσφαλεστέρα ἀντιδρασις ἡτον ἐκείνη, ἡτις ἀνεφαίνετο μὲ διέγερσιν κυκλοφορικὴν, μετρίαν μὲν, ἀλλ' ἐμμονον καὶ ἐπαρκῆ, καὶ διαρκούστης τῆς δποίας εἰς τὰ σημαντικὰ ὅργανα

τῆς οἰκονομίας δὲν παρουσιάζοντο φαινόμενα στάσεως αἰματος ἢ ἑρεθιστικῆς φλογιστικῆς καταστάσεως. Η τοιαύτη ἀντιδρασίς ἔφερε πρὸς τὴν σωτηρίαν τοὺς πάσχοντας.

Συχνάκις δὲν εἶχεν οὕτως, ἀλλὰ παρετηρεῖτο ἀντιδρασίς τις, οὕτως εἰπεῖν, ψευδής. Αὗτη ἀνεφαίνετο ταχέως, δι σφυγμὸς ἐλάμβανε δύναμιν καὶ ταχύτητα. Ο ἀσθενής ἐσελτιοῦτο καθ' ὅλα, ἀλλὰ μετὸν πολὺ ὁ ἀστὴρ οὗτος τῆς σωτηρίας ἐξέλειπεν. Επήρχετο διὰ μιᾶς πάλιν νέα καταπτωσὶς καὶ παῦσις τοῦ σφυγμοῦ, ἥτις ἐπανέφερε τὴν παγετώδη καταστασιν, καὶ ως ἐπὶ τὸ πολὺ ἄνευ ἐλπίδος σωτηρίας. Η τοιαύτη παῦσις τοῦ σφυγμοῦ καὶ ἀναφάνισις τῆς παγετώδους καταστάσεως ἐπήρχετο, ἐνῷ οὐδὲν τῶν μέσων πρὸς θεραπείαν τῶν ἀσθενῶν παρημελεῖτο, καὶ ἐνῷ αἱ περιθάλψεις ἀδιακόπως ἐγένοντο.

Η τοιαύτη μορφὴ τῆς ψευδοῦς ἀντιδράσεως, ἐστάθη ἡ συχνατέρα κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπιδημίας. Εκαμε πολλὰ θύματα, καὶ ἐματαίωσε πολλάκις ἀναφυομένας ἐλπίδας περὶ τῆς σωτηρίας τῶν πασχόντων.

Ετέρα μορφὴ ἀντιδράσεως, ἥτις ἐφάνη σπανιώτατα εἰς τὰς παρατηρήσεις μας, ἵτο ἐκείνη, ἥτις, ἀναφυομένη, ἀνέδιδε σφυγμὸν μεκρότατον, ως νηματώδη, ἀδύνατον, μὲ σφύξεις ἐνίστεται ἀτελεῖς. Ο ἀσθενής εἶχε μὲν φυσιολογικὴν θερμοκρασίαν, ἀλλὰ μεγίστην ἀδυναμίαν καὶ ἀθυμίαν. Η τοιαύτη ἀτελής ἀντιδρασίς δὲν διήρκει ἐπὶ πολὺ, ἀλλ' ἀντικαθίστατο εἰς αὐτὴν νέα παγετώδης καὶ ἀσφυκτικὴ καταστασίς, καὶ δι θάνατος.

Εἰς τινας τῶν χολερικῶν ἡ ἀντιδρασίς ἀρχομένη, καὶ προοδεύουσα, ἀντὶ νὰ φέρῃ εἰς τὴν φυσιολογικὴν καταστασιν τὸν ἀσθενῆ, ἀπομακρύνουσα αὐτὸν ἀπὸ τὸν ἐπικίνδυνον σκόπελον τῆς Χολερικῆς περιόδου, τὸν ἔρριπτεν εἰς ἔτερον οὐχὶ διλγώτερον ἐπικίνδυνον, ἥτοι τῶν τυφωδῶν φαινομένων.

Ταῦτα πολὺ σπανίως παρετηρήθησαν εἰς τοὺς Χολερικοὺς, τοὺς διοίσους ἐλάθομεν εἰς τὰ νοσοκομεῖα ὑπὸ θεραπείαν, καὶ εἰς δισούς ἐλάθομεν εἰς τὴν πόλιν. Μόνον τέσσαρας δυνάμεθα ν' ἀριθμήσωμεν παθόντας τοιαῦτα.

Τὰ τυφώδη δύμας φαινόμενα μετὰ τὴν Χολερικὴν ἀντιδρασιν ἐφάνησαν τοσοῦτον ἄφθονα, καὶ κυρίως κατὰ τὰς πρώτας ἐποχὰς τῆς ἐπιδημίας, ὡς τε χωρὶς φόβου λάθους δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι οἱ πλεῖστοι ἀπέθαγον κατὰ τὴν περίοδον τῶν τυφωδῶν φαινομένων.

Μετά τὸν ἐμφανισμὸν τούτων, ἡ θεριμοκρασία τοῦ δέρματος ηὔξανετο. Τοῦτο ἐγένετο ἔηρόν, ὁ σφυγμὸς ταχὺς, ποτὲ μὲν δυνατὸς ἄλλοτε μαλθακὸς, καὶ συχνάκις δίκροτος, ἔφθανεν εἰς 96-400 σφύξεις κατὰ λεπτόν.

Τὰ χεῖλη ἔηρά, λιγνυώδη, οὕτω καὶ οἱ ὀδόντες. Η Γλῶσσα ἔηρθρα κατὰ τὰ ἄκρα, ἐκ παχέος κεκαλυμμένη στρώματος βλεννώδους, ἔξηπραίνετο καὶ ἐγένετο μαυρωπή, λιγνυώδης. Αποφορὰ δυσώδης ἔξηρχετο ἐκ τοῦ στόματος.

Η Κοιλία, διατεταμένη ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐξ ἀερίων καὶ ὑγρῶν ἔδιδεν ὅπο τὴν ϕῦσιν ἥχους ὅδραιερικούς.

Διετηρεῖτο διάφροια χολωδῆς γαὶ δυσώδης.

Οἱ ἀσθενεῖς παραπονούμενοι ἔνεκεν ἀδύναμίας, Κεφαλαλγίας ἢ Βαρυκαρπίας, ἔκειντο ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτῶν ἀκίνητοι, βαρυκοοῦντες καὶ ὡς ἀδιαφοροῦντες πρὸς τὰ περὶ αὐτῶν. Εἶχον τοὺς Μυκτῆρας κονιώδεις. Τινὲς τοὺς ὄφθαλμοὺς ἐρυθροὺς καὶ στίλβοντας, συνεσταλμένην τὴν κόρην, ἄλλοι διεσταλμένην.

Τὰς παρειάς ἐρυθράς, ἄλλοι τὸ πρόσωπον συμπεπτωκός. Οἱ ἀσθενεῖς οὗτοι ποτὲ μὲν εἴχον Κωματικὴν κατάστασιν, ἐκ τῆς ὀποίας δὲν ἔξηρχοντο παρὰ μετὰ δυνατὰς φωνὰς καὶ ἐρωτήσεις, καὶ μόνον διὰ νὰ δῶσουν βραδεῖάν τινα ἀπάντησιν, καὶ πάλιν νὰ ἐπανέλθωσιν ὡς πρότερον εἰς τὰ αὐτά¹ ἄλλοτε δυναστικὴν μὲν ὄνειροπολῆματα, τὰ ὀποῖα τοὺς ἔκαμνον νὰ παραληρῶσιν² ἐνίστεται ἀκαρωτικὴν κατάστασιν, κατὰ τὴν ὀποίαν ἐλησμόνουν νὰ οὐρήσουν, καὶ ἀθελήτως ἀπεπάτουν³ καὶ ποτε τέλος συνωδεύετο ἡ τυφώδης κατάστασις αὐτῇ ἀπὸ παραληρίαν, ἀνησυχίαν, τρόμον τῶν τενότων, σαρδωνικὸν γέλωτα, κλονισμοὺς τοπικούς, συστολὴν τῶν ἄκρων (Contraction) καὶ Καρφολογίαν.

Περὶ τὰ τέλη τῆς ζωῆς τῶν τοιούτων ἀνεφαίνετο καὶ ἄνισος, ρογχώδης Αναπνοή.

Τοιαύτη ἦτον ἡ σειρὰ τῶν τυφωδῶν φαινομένων. Μεταξὺ τούτων τὰ κινδυνωδέστερα καὶ τὰ πρὸς τὸν θάνατον ταχύτερον φέροντα ἦσαν τὰ Εγκεφαλικὰ Αταξιακά.

Τὰ τοιαῦτα πολλάκις ἐν δλίγῳ ἀνεπτύσσοντο, καὶ ἐπετείνοντο μὲν γιγαντιαῖς βήματα ταῦτα μετὰ διάρκειαν μιᾶς μέχρι τριῶν ἡμερῶν ἔφθανον εἰς τὸν κολοφῶνα, καὶ ὁ θάνατος δὲν ἐβράδυνεν.

Ἐν τῷ μεταξὺ τῶν τυφωδῶν φαινομένων ἀνεπτύχθη εἰς τινας οὐχὶ πολλούς, Υποστατικὸς πνευμονίτης⁴ καὶ Βρογχίτης.

¹ Τοιαύτην ταχύτηταν ταῦτα φασίστηται μετὰ τοιχικῆς ποτεστάτης ή

Η Αντίδρασις φέρουσα εἰς τὴν σκηνὴν τὰ τυφώδη φαινόμενα, οὐ μόνον ἔδιδε νέον κίνδυνον, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ὑπερπήδησιν τούτου ἡ ὁγεία δὲν ἤρχετο παρὰ μετὰ μακροχρόνιον διάστημα.

ΑΝΑΡΡΩΣΙΣ ΚΑΙ ΕΠΙΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΤΑΥΤΗΣ.

Η ἀνάρρωσις τῶν ἐλαφρῶν κρουσμάτων ἦτο πάντοτε ταχεῖα, ἀκίνδυνος, καὶ μόνον κατ' ἔξαίρεσιν διέμενεν εἰς τινας μικρὰ διάρροια καὶ ἀδυναμία.

Εἰς τὰ βαρέα δὲν ἐπέρασε πάντοτε ἄνευ κινδύνων. Εἰς τὰ παρουσιάσαντα τὴν τυφώδη ἀντίδρασιν πάντοτε ἔγινε βραδεῖα, πολυχρόνιος.

Τέσσαρα θύματα ἐλάσσομεν ἀφορμὴν νὰ παρατηρήσωμεν κατὰ τὴν ἀπὸ τῆς Χολέρας ἀνάρρωσιν.

Τὸ πρῶτον εἰς γέροντα 80 ἑτῶν περίπου· ὁ γέρων οὗτος ιαθεὶς ἀπὸ τὴν Χολέραν, ἦτο ἐν καταστάσει νὰ ἔξερχηται τῆς οἰκίας του.

Ἐξῆλθε διὰ νὰ ἀγοράσῃ τὸν θάνατον. Τῷ ὅντι, οὗτος κορέσσας ἔστι τὸν μὲ πνευματώδη ποτά, ἐμεθύσθη, καὶ μετὰ 24 ὥρας δὲν ὑπῆρχε πλέον.

Τὸ δεύτερον εἶδομεν εἰς τὸ Νοσοκομεῖον Γαρίτζης εἰς πεντατέτας παιδίον· τοῦτο ἀπεβίωσεν ἀπὸ Φλεβίτιδα τοῦ δεξιοῦ Βραχίονος, ἔνεκα τοῦ ὑπάρχοντος ἐκδορίου.

Τὸ τρίτον θύμα ἦτο ἀνὴρ 40 περίπου ἑτῶν· οὗτος ἀπεβίωσεν εἰς τὸ Νοσοκομεῖον ἀπὸ Πνευμονίτιδα τοῦ δεξιοῦ Πνεύμονος. Αἵτια τῆς νόσου ταύτης ὑπῆρξεν ἡ μετακόμισις εἰς αἱθευσαν ψυχράν καὶ ὅγραν.

Τὸ τέταρτον τέλος παρετηρήσαμεν εἰς τὸ Νοσοκομεῖον Γαρίτζης εἰς νέον 22 ἑτῶν. Οὗτος ὑπὸ πλήρη ἀνάρρωσιν εὔρισκόμενος, εἶχεν εἰσέτι μεγίστην ἀδυναμίαν καὶ μικράν τινα διάρροιαν.

Ο νέος ἔλαβε κρυψίως παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ του γλυκίσματα, ἐτῶν διποίων ἐκόρεσεν ἔστι τὸν.

Τὴν ἐπιοῦσαν δὲ ἀτυχῆς νέος δὲν ὑπῆρχε πλέον.

Εἰς δύο παρετηρήσαμεν ἔξανθημα ἐκ πλακῶν ροδοειδῶν. Τοῦτο τὸ ροδάνθης ἔξανθημα ἐκάλυπτεν ἀπασαν τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ σώματος.

Μὲ τὴν ἀναφάνεισιν τούτου ἀνεπτύχθη Πυρετός καὶ μικρά τις ἀνησυχία εἰς τὸν ἔνα, ὑπνωσίς εἰς τὸν ἔτερον.

Μετὰ τριήμερον διάστημα, ὃ τε πυρετὸς καὶ τὸ ἐξάνθημα ἔμετριάσθησαν, καὶ μετ' ὀλίγων ἡμερῶν διάρκειαν ἔξελιπτον.

Εἰς χολερικὸς, ὑπὸ ἀνάρρωσιν ὅν, ἔλασθε πόνον περὶ τὸν ισθμὸν τοῦ ἀσπαράγγου μὲν δυσκολίαν εἰς τὴν κατάποσιν. Ερυθράτης ὑπῆρχεν εἰς τὰς ἀμυγδαλὰς, ὑπερώνια Τόξα, καὶ ὑπερώσιον Ιετίον ἐπὶ τοῦ ὄποιού ὑπῆρχον καὶ διεσπαρμένοι τινὲς κόκκοι μικροὶ ὡς κέγχροις λευκοῖς. Τὰ φυινόμενα ταῦτα ἐν ὀλίγῳ ἔπαισαν, καὶ ἡ ἀνάρρωσις καλῶς ἐβάδιζεν.

Αὗτη δὲ οὐκ ὀλίγον ἐταράχθη μετ' οὐ πολὺ ἐπῆλθεν ισχουρία, τέλος Κυστίτις ὁξυτάτη, ἥτις διήρκεσεν ἐπὶ τέσσαρας ἔβδομάδας, καὶ μετὰ τὴν παῦσιν ταῦτης, ὁ ἀσθενὴς διέμεινε μὲν νέους πόνους μυϊκοὺς, κυρίως κατὰ τὸν δεξιὸν μηρὸν, οἵτινες ἐπὶ πολὺ τὸν ἐβασάνισαν.

Εἰς Γραῖαν τινὰ λαθοῦσαν ἐν οἷς ὡς πρῶτα ἀντιχολερικὰ ἀφέψημα δάφνης καὶ Αμμωνίας, καὶ ἐλθοῦσαν εἰς τὸ Νοσοκομεῖον, παρετηρήσαμεν Γλωσσίτιδα καὶ Λσπαραγγίτιδα ψευδομεμβρανώδεις.

Εἰς δύο ἀσθενεῖς ἐσημειώταμεν ἐλαφρὸν δυσεντερίαν.

Καὶ εἰς ἑτέρους δύο, οἵ τινες κατὰ τὴν ἀντίδρασιν εἶχον ὑποφέρει ἐντεροκαλίτιδα καὶ ἀφθονωτάτην διάρροιαν, εἰδομενοὶ νὰ παρουσιασθῶσι οἰδήματα κατὰ τὰ ἄκρα.

ΤΠΟΤΡΟΠΑΙ, ΠΟΡΕΙΑ, ΔΙΑΡΚΕΙΑ.

Οὐδεμίαν παρετηρήσαμεν περίπτωσιν ὑποτροπιάσσως^ο μόνον εἰς δέσμιος ιαθεὶς ἀπὸ τῆς Χολέρας, ἐπανῆλθε μετ' ὀλίγας ἡμέρας εἰς τὸ Νοσοκομεῖον πάσχων διάρροιαν.

Η πορεία τῆς ἐπιδημίας ἡκολούθησεν ὡς προλαβόντως περιεγράψαμεν. Ήρχισεν ἀπὸ Μανδούκιον καὶ Ορφανοτροφείον κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Οκτωβρίου (τῇ 4.η διεγνώσθη τὸ πρῶτον κρούσμα), Ανεράνη εἰς τὴν Πόλιν τῇ 12.η. Εἰς τὸ Προάστειον Γαρίτζης καὶ Ανεμομύλου μετὰ ταῦτα. Κρούσασα αὕτη καὶ διάφορα Χωρία, ἐτελείωσεν εἰς Λάκωνες τῇ 2 Ιανουαρίου 1856.

Τὰ κρούσματα, μὴ τόσον ἔντονα τὸ πρῶτον, παρουσιάζοντα δυμῶς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὴν ψευδὴ ἀντίδρασιν, βαθμηδὸν ἔγιναν ἐντονώτατα, καὶ κυρίως εἰς τὸν Ανεμόμυλον ἐφάνη ἡ νόσος μὲν δρμὴν καὶ δριμύτητα.

Εις Λάκωνες ἔληξεν ἡ νόσος, ως μᾶς ἐθεβαίωσεν ὁ Ιατρὸς, μὰ κρούσματα τὰ πλεῖστα ἀκίνδυνα καὶ ἐλαφρότατα.

Η διάκη διάρκεια τῆς ἐν Κερκύρᾳ ἐπιδημίας ἀπὸ τοῦ πρώτου διαγνωσθέντος κρούσματος μέχρι τοῦ τελευταίου ἦτο 85 ἡμερῶν.

Κατὰ τὸ τρίμηνον τούτο περίπου διάστημα αἱ ἡμέραι τῆς 11.ης Νοεμβρίου μέχρι τῆς 17.ης — καὶ τῆς 21.ης 22.ας ὑπῆρξαν ἐκεῖναι, καθ' ἃς παρετηρήθησαν τὰ πολυαριθμότερα κρούσματα. Ταῦτα ἔφθασαν εἰς τὸν ἀριθμὸν 35 τῇ 12.ῃ Νοεμβρίου.

Η ἐπίτασις τῆς νόσου κατ' αὐτὰς τὰς διήγας ἡμέρας συνέπεσε ποτὲ μὲν μὲν εὑδίον οὐρανὸν (11, 17, 21 Νοεμβρίου), ποτὲ δὲ μὲν πυκνὴν δυμίχλην (12 Νοεμβρίου), ἄλλοτε μὲν σφοδρὸν ἄνεμον καὶ βροχὴν, βροντὰς, ἀστραπὰς, (13, 14, 15, 16, 20 Νοεμβρίου), τέλος μὲν ψῦχος καὶ βροχὴν (22 Νοεμβρίου.)

Τῷ ὅμοιούς ἀτμοσφαιρικοὺς ὅρους συνέπεσε καὶ Γρεσις. Μὲ δυιχλώδη ἀτμοσφαιραν μετρίασις τῶν κρουσμάτων (18 Νοεμβρίου). Μὲ σφοδρὸν ἄνεμον, βροχὴν, βροντὰς, ἀστραπὰς (19, 24 Νοεμβρίου.)

Μὲ σφοδρὸν ἄνεμον καὶ ψῦχος ἡκολούθησεν ἡ μετρίασις αὐτῶν, (4 Δεκεμβρίου.) Μὲ σφοδρότατον ἄνεμον, μὲ θύελλαν, βροντὰς καὶ ἀστραπὰς, οὐδὲν κροῦσμα ἀνεφάνη τῇ 4 Δεκεμβρίου, καὶ μὲ τὴν αὐτὴν τῆς ἀτμοσφαιρας ταραχὴν τὴν ἐπιοῦσαν ἡκεύσθησαν ἐπτὰ χολερικὰ κρούσματα.

Απ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τῆς ἐπιδημίας ἡ ἐπιφρόη τῶν ἀτμοσφαιρικῶν μεταβολῶν, ως πρὸς τὴν πορείαν τῆς ἐπιδημίας, ἐφάνη τοσοῦτον ἀστατος, ὥστε δὲν ἐδύνατο τις νὰ προΐδῃ ὅποια ἀτμοσφαιρικὴ ἀλλαγὴ ἐδύνατο νὰ φέρῃ καλὸν ἢ κακὸν.

Η Πορεία τινῶν κρουσμάτων ἔγινε βιαιοτάτη, εἰς τὰ τοιαῦτα τὰ χολερικὰ φαινόμενα προώδουν ἐν ροπῇ ὄφθαλμοῦ, ίδιως εἰς δύο περιπτώσεις ἡ βιαιότης ὑπῆρξε τοιαύτη, ὥστε δὲν ἐδυνήθημεν ν' ἀκολουθήσωμεν τὴν βιαιάν ἐπὶ τὸ χειρὸν μετάβασιν τῶν φαινομένων.

Τὰ τοιαῦτα ἦσαν ἔξαιρετικά, καὶ δὲν πκρουσιάσθησαν εἰμὴ καθ' ἃς ἡμέρας ἡ νόσος ἐνέσκηπτε μὲν μεγαλητέραν δριμύτητα.

Εἰς τοὺς πλείστους τῶν κρουσθέντων, ἔξαιρουμένων τῶν προβεβηκότων τὴν ἡλικίαν, ἡ πορεία τῆς νόσου ἐγένετο βαθμιαία καὶ οὐχὶ βιαιά, ίδιως δὲ κατὰ τὰς πρώτας τρεῖς ἐδόμαδας καὶ κατὰ τὴν ληξίν τῆς ἐπιδημίας.

Διάρκεια.—Η διάρκεια τῆς νόσου εἰς τινας δὲν ἦτο παρὰ ὀλίγων ὥρων δύο εἰδομεν ν' ἀποθάνωσι μετὰ δεκάρων νόσου, ἄλλους

μετὰ δωδεκάθρον" γενικῶς ὅμως δὲν ἤρχετο δὲ θάνατος κατὰ τὴν παγετώδη περίοδον παρὰ μετὰ μίαν μέχρι τριῶν ἡμερῶν.

Μετὰ τὴν ἀντιδρασιν, ἐὰν ὁ θάνατος ἤρχετο, οὗτος ποτὲ μὲν ἐγένετο ἔνεκα τῆς ἐπανόδου τῆς παγετώδους καταστάσεως, ποτὲ δὲ, ἐκ τῶν ἐπιφαινομένων καὶ συμπλεκῶν συντρόφων τῆς ἀντιδράσεως.

Η ἐπανόδος τῆς παγετώδους καταστάσεως, ἥτις ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἤρχετο τὴν νύκτα καὶ κατὰ τὴν ἀρχομένην ἀντιδρασιν, ἔφερε ταχὺν θάνατον.

Τὰ ἐγκεφαλικὰ φαινόμενα ἦσαν ἑκεῖνα, ἄτινα ἀφίεντα εἰς τὸν θαθενῆ δλιγοήμερον ζωήν.

Η διάρκεια τῆς νόσου εἰς τοὺς πάσχοντας ἀπὸ τὰ πολυειδῆ ἐπιφαινόμενα τῆς ἀντιδράσεως, ἐξηρτάτο ἀπὸ τὸ δλιγώτερον ἢ περισσότερον ἐπικίνδυνον αὐτῶν.

Η διάρκεια τῆς νόσου τῶν σωζομένων ἀπὸ τοὺς ὅνυχας τοῦ θανάτου ἵτο διάφορος ἀναλόγως πρὸς τὴν θαρύτητα τῶν κρουσμάτων καὶ τῶν μετ' αὐτὰ ἐπιφαινομένων.

Τὰ ἐλαφρότατα κρούσματα δὲν ἔλαβον διάρκειαν μικροτέραν τῶν 5-6 ἡμερῶν τὰ βαρέα δύο τρεῖς καὶ τέσσαρες ἐδδομάδας, σπάνιως περισσότερον.

ΣΥΜΠΛΟΚΑΙ.

Τὰ πλεῖστα τῶν ὅσων παρετηρήσαμεν χολερικῶν κρουσμάτων, ἀνεφάνησαν εἰς ὅγιεις.

Τινὰ ὅμως συμπαρουσιάσθησαν μὲν ἕτερα δέσμα νεσήματα ἢ ἔκρουσαν πάσχοντας προγενέστερα ἄλλα.

Χολέρα—Πλευρῖτις ἀριστερά.

Εἰς τὸ Νεσοκομεῖον τοῦ Μανδουκίου εἰσῆλθε δέσμιος τις ἐτῶν περίπου 40. Οὗτος μὲ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς χολέρας ἤσθάνετο καὶ πάνον, αὐξανόμεγον διὰ τῆς εἰσπνοῆς, περὶ τὴν Μαζικὴν ἀριστερὰν χώραν.

Είχε δύσπνοιαν μὴ διαφέρουσαν τῆς κατὰ τὴν παγετώδη περίοδον παρατηρουμένης. Βήξ δὲν ὑπῆρχεν. Η ἐπαύξησις μόνον τοῦ πόνου μὲ τὴν εἰσπνοὴν μᾶς ἔκαμε νὰ ὑποπτεύσωμεν πλευρίτιδα. Η ἀκρότατις μᾶς ἔβεβαίωσε, καταδείχασα τὸν ἥχον τῆς πλευρικῆς προστριβῆς.

Τὸ Χολερικὸν κροῦσμα τούτου δὲν ἦτο πολὺ βαρύ, ἡ κατάψυξις εἶχεν ἀρχίσαι, ἀλλ' δε σφυγμὸς ἡκουέτο εἰσέτι, ἀν καὶ μικρός.

Αὖν ἐδιστάσμεν νὰ ἐπιθέσωμεν 8 βδέλλας ἐπὶ τῆς θωρακικῆς χώρας. Βοηθοῦντες ἐνταῦτῷ τὸν ἀσθενὴ μὲ ἐντρίψεις, θερμὰ, καὶ ἐσωτερικῶς δύωσαντες τινὰ ποτὰ ἀρωματικὰ, τὸν ὑπονιτρίαν Βισμούθου μὲ ἔνα κόκκον Οπίου, εἰδομεν βαθυμῆδον νὰ μετριασθῶσι τὰ χολερικὰ φαινόμενα. Επειδὴ δὲ τὰ στηθικὰ ἐπέμενον, ἐπανάληψις τοπικῆς ἀφαιμάζεως ἔγινεν, ητις ἐμετρίασε τὰ φαινόμενα, δὲ δὲ ἀσθενῆς ἐν δλίγῳ ιάθη.

Χολέρα βαρυτάτη — Πνευμονίτις Ιου Βαθμοῦ κατὰ τὰ 3[4] πρὸς τὰ κάτω τοῦ δεξιοῦ Πνεύμονος.

Ανὴρ 55 ἐτῶν, κουρεὺς, ἤλθεν ἐκ τοῦ ἀστυκοῦ Νοσοκομείου εἰς τὸ τῶν Χολερικῶν Μαχδουκίου, πάσχων δεινότατον κροῦσμα Χολέρας. Οὗτος παρεπονεῖτο ἔνεκκ πόνου περὶ τὸ δεξιὸν πλάγιον μέρος τοῦ στήθους, αὐξανομένου κατὰ τὰς δυνατὰς εἰσπνοάς.

Η ἐπίκρουσις ἔδιδεν ἥχον ἀμβλύν κατὰ τὰ 3[4] τοῦ δεξιοῦ πνεύμονος πρὸς τὰ κάτω ὅπισθεν καὶ πλαγίως. Εἰς δὲλτα τὰ ἄλλα μέρη τοῦ στήθους, ἡ ἐπίκρουσις ἔδιδε φυσιολογικὸν ἥχον. Η ἀκρότατις ἔδιδεν ἥχον φυσιολογικὸν ἀριστερόθεν. Κατὰ δὲ τὰ 3[4] τοῦ δεξιοῦ πνεύμονος πρὸς τὰ κάτω, ἔζωθεν καὶ ὅπισθεν, ἀμυδρότατον ἥχον Κυψελικὸν, καὶ κατὰ τὰς δυνατὰς εἰσπνοάς, περὶ τὸ τέλος τῆς εἰσπνοῆς, Κρύοντα ἥχον.

Βήξ δὲν ἀνεφάνη, δύσπνοια, ητις ἐσυγχίζετο μὲ τὴν παρατηρουμένην κατὰ τὴν Χολερικὴν περίοδον.

Τὰ τῆς ἐπικρούσεως καὶ ἀκροάσεως ἔδιδον τὴν θετικότητα περὶ τῆς ὑπαρχούστης πνευμονίτιδος εἰς τὸν πρῶτον βαθμόν.

Μολονότι κατάψυξις Γενικὴ ὑπῆρχε καὶ δε σφυγμὸς δλως διέσλου ἔξελειπεν, ἐπειράθημεν νὰ ἔξαξωμεν δλίγον αἷμα διὰ τῶν σικυῶν ἀπὸ τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ στήθους.

Τὸ αἷμα ἦτο τοσοῦτον δλασὺ, ὡς δὲν ἔδυνθημεν νὰ ἔξαξωμεν παρὰ δλίγον μαλίρον πιεσσούμενός.

Ο ἀσθενής ἄνευ ἀποχρέμψεων, ἄνευ Βηχδε, εἰς ἀσφυκτικὴν κατάστασιν, ἀπεβίωσε μετὰ δλιγόνων νόσου.

Πλευροπνευμονίτις ἀριστερόθεν, ὑπὸ ἀνάρρηστιν.

Χολέρα βαρεῖα.

Ο Μ. Γ. 68 ἐτῶν ἦλθεν εἰς τὸ Νοσοκομεῖον Μανδουκίου, κρουσθεὶς ὑπὸ Χολέρας βαρυτάτης. Οὗτος πρὸ δεκτῶν ἡμερῶν ἦτο εἰς τὸ Αστυκὸν Νοσοκομεῖον, πάσχων πλευροπνευμονίτιδα, πρὸς θεραπείαν τοῦ δπάσιού ἔγιναν τρεῖς Γενικαὶ καὶ δύο τοπικαὶ ἀφαιμάξεις. Εἰς ἀρχομένην ἀνάρρηστιν προσεβλήθη ὑπὸ τῆς Χολέρας. Τὸ κροῦσμα ἐν δλιγόνῳ ἔγινεν ἐπίφοδον. Εἶχεν δὲ ἀσθενής ταχεῖαν τὴν ἀναπνοὴν καὶ δύσκολον, ἡ ἀκρότασις ἐδείκνυε ταύτην ἀμυδράν. Οὐδὲ ἀποχρέμψεις οὐδὲ Βῆζ ὑπῆρχον.

Κατὰ τῶν Χολερικῶν φαινομένων ἀντετάχθησαν τὰ ἀρωματικὰ υδατα, σταγόνες λαυδάνου, καὶ ξήρια ἐξ ὑπονιτρίου Βισμούθου καὶ Οπίου. Εκ τούτων ἐπῆρεν δὲ ἀσθενής 12 κόκκους Υπονιτρίου Βισμούθου καὶ ἔνα κόκκον Οπίου, ἐξωτερικῶς δὲ ἐγένοντο ἐντρίψεις, καὶ ἐπιθέσεις θερμῶν.

Μικρά τις ἀντίδρασις ἀνεφάνη, ἥτις καλῶς ἐθάδιζεν, ἀλλ' ἡ ἀναπνοὴ κατέστη ἐπίμοχθος. Αποχρέμψεις δὲν ἔγινοντο, Βῆζ δὲν ἤκούετο. Αφρὸς Βρογχικὸς ἐπλημμύρει τοὺς βρόγχους, δὲ ἀσθενής δὲν ἐδύνατο νὰ ἐξάξῃ τοῦτον, καὶ ἀπέθανε δι' ἀσφυξίας ἐκ βρογχικοῦ Αφροῦ.

Η περίπτωσις αὐτὴ ἐφείλκυσε πολὺ τὴν προσοχάν μας. Πολυτρόπως ἐταραττόμεθα, φανταζόμενοι μήπως ἡ χρῆσις τῶν ἀντιχολερικῶν, τῶν Αρωματικῶν καὶ τοῦ Οπίου συνέτεινον εἰς τὴν ἐλλειψὶν τῶν ἀποχρέμψεων καὶ τῆς ἐπιβαρύνσεως τῶν στηθικῶν φαινομένων.

Τούτου ἀποθανόντος, εἰς τὴν αὐτὴν κλίνην ἦλθεν ἔτερος ἡλικίας 45 ἐτῶν, μὲ κροῦσμα Χολέρας μετρίας βαρύτητος. Οὗτος πρὸ ἡμερῶν τινῶν εἶχε Βρογχίτιδα μὲ ἀφθόνους ἀποχρέμψεις καὶ πολὺν βῆχα. Εφθασεν εἰς τὸ Νοσοκομεῖον Μανδουκίου καθ' ἣν ὥραν δὲν ἤμην παρών.

Οι ἐσωτερικοὶ Βοηθοὶ τοῦ Νοσοκομείου ἐδέχθησαν τὸν πάσχοντα. Διέταξαν τὰ δέοντα ἐξωτερικὰς ἐντρίψεις, θερμὰ καὶ ἀρωματικὰ ποτὰ, ἐμπεριέχοντα ἀνὰ οὐγγίαν μίαν σταγόνα λαυδάνου,

ἔτι δὲ ξήρια, ἐμπεριέχοντα ἔκαστον τοῦ κόκκους ὑπονιτρίου Βισμούθου καὶ 1[6] κόκκου ἐκχυλίσματος ὅπιου. Φθάσας μετ'οὐ πολὺ εὗρον τὸν ἀσθενῆ κατάψυχον καὶ μὲν νηματώδη σφυγμὸν, εἶχεν δὲ πίει μόνον 3 ξήρια, δηλ. 6 κόκκους ὑπονιτρίου Βισμούθου καὶ 1[2] κόκκον Οπίου, ἔτι δὲ ως δύο οὐγγίας ἀρωματικῶν ὑδάτων καὶ δύο σταγόνας λαυδάνου.

Οἱ ἀσθενῆς τότε δὲν εἶχε βῆχα οὐδὲ ἀποχρέμψεις. Ηἱ ἀκρόασις δὲν ἐδείκνυεν ὄγρον ἥχους, οὐδὲ Βλεννώδεις κατὰ τοὺς βρόγχους, ἀπ' ἐναντίας Ἑροὺς Ρόγχους κατὰ τοὺς χονδροὺς Βρόγχους. Αναπολούντες εἰς τὴν μυνήμην ὅσον περὶ τοῦ προκατόχου του ἐσκέφθησεν, ἀνεστείλαμεν ἀμέσως τὴν χρῆσιν τῶν δπιούχων, καὶ ἐρεθεστικῶν. Επεμείναμεν μόνον εἰς τὰ ἔξωτερικὰ θοιθήματα, μεθ' ὧν ἐνώσαμεν ἐσωτερικῶς τὴν χρῆσιν ἀποχρεμετικῶν, ἐπιθέσαντες καὶ ἐκδόρια.

Μετ'οὐ πολὺ ἡ ἀντίδρασις ἀνεφαίνετο καθόσον πρωδευεν αὕτη ἡ δύσπνοια τοῦ πάσχοντος νῦξης, δὲν ἐπῆλθε Βῆξ, η ἀκρόασις ἐδίδειν ὄγρον φλυκταινόδεις ἥχους εἰς τοὺς Βρόγχους. Οὐδὲν μέσον ἐδυνήθη νὰ σώσῃ τὸν ἀσθενῆ ἀπὸ τὴν ἀσφυξίαν διὸ ἀφροῦ Βρογχικοῦ.

Χρόνιαι Βρογχίτιδες.

Πέντε ἑλάθομεν ὑπὸ θεραπείαν πάσχοντας πρὶν τῆς Χολέρας Χρονίας Βρογχίτιδας.

Εἰς ἀχθοφόρος ἐκ Μανδουκίου ἤλθεν εἰς τὸ Νοσοκομεῖον μὲν ἑλαφρὸν κροῦσμα Χολέρας. Διαρκούσσης τῆς Χολερικῆς περιόδου, οὐτος δὲν εἶχεν οὐδὲ βῆχα, οὐδὲ ἀποχρέμψεις.

Μετὰ τὴν ἀντίδρασιν οὐ μόνον δὲ Βῆξ ἐπανῆλθεν ἀλλὰ καὶ ἐπετάθη. Τὰ βρογχικὰ ἀκουστικὰ φαινόμενα ἐπετάθησαν ώσαύτως, διειτηρήθησαν ἐπὶ ἡμέρας τινάς, καὶ ἔπαισαν διὰ τῆς χρησεώς Εκδορίου καὶ τοῦ Κέρμες.

Εἰς Μελιταῖος 60 ἐτῶν περίπου, καὶ εἰς ἓκ τῆς Πόλεως Δ. ἐτῶν 50, ἔχοντες Βρογχίτιδα, προσεβληθήσαν καὶ ὑπὸ Χολέρας Βαρείας. Κατὰ τὴν παγετώδη κατάστασιν οὐδέ Βῆξ οὐδὲ ἀποχρέμψεις ὑπῆρχον. Η ἀντίδρασις ἔρθασε καὶ ἐφαίνετο ζωαγόνος. Μετὰ ταύτην δύμως δύσπνοια νέα ἐπῆλθεν, νῦξαν, καὶ τὰ στηθικὰ φαινόμενα ἔντονα ἀνεφάνησαν. Συνέπαθε καὶ δι πνευμονικὸς ιστός.

Η ἐπίκρουσις ἐδίδεν ἥχον ἀμβλὺν εἰς τὰ σπισθεν καὶ κάτω τῶν πνευμόνων. Η ἀκρόασις ἐδείκνυε Βρογχικοὺς ὄγροὺς φλυκ-

ταινώδεις ήχους, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰ δπισθενταὶ Εἵλειψιν τῆς κυψελώδους ἀναπνοῆς. Βὴξ δὲν ὑπῆρχεν. Αποχρεμψεις δὲν ἔγινοντο. Η δυσπνοια προώδεια, καὶ ὁ μὲν μὲ παραληρίαν καὶ ἀσφυκτικὴν κατάστασιν ἀπεβίωσεν, ὁ δὲ μὲ δύσπνοιαν καὶ ημικωματικὴν κατάστασιν ἔνεκα ἐγκεφαλικῆς συμφορήσεως.

Εἰς γέρων Κ. ἑτῶν 70, καὶ εἰς ἔτερος νέος 25 ἑτῶν, Βλαζ, πάσχοντες Βρογχίτιδος χρονίας, καὶ ὄντες εἰς τὸ ἀστυκὸν Νοσοκομεῖον, ἔκρούσθησαν ὑπὸ δυνατωτάτης Χολέρας. Απέθανον εἰς τὴν χολερικὴν περίοδον ἐντὸς δλίγων ὥρων. Κατὰ τὴν παγετώδη κατάστασιν δὲν εἶχον οὐδὲ βῆχα οὐδὲ ἀποχρέμψεις.

Φθίσις.

Ενα φθισικὸν ἐλάσθομεν ἐκ τοῦ Αστυκοῦ Νοσοκομεῖου. Οὗτος διαφρόνησης τῆς Χολερικῆς Περιόδου, δὲν εἶχεν οὐδὲ βῆχα οὐδὲ ἀποχρέμψεις. Ο ἀσθενής δὲν ἔλαβεν εἰμὴ ἀτελῆ ἀντίδρασιν καὶ δι' ἐπανόδου τῆς καταψύξεως ἀπεβίωσεν.

Η σειρὰ τούτων τῶν παρατηρήσεων δε' κνύει, ὅτι σταθερώτατα κατὰ τὴν Χολερικὴν περίοδον ἔπαινεν δὲν Βὴξ καὶ ἀποχρέμψεις εἰς τοὺς πάσχοντας δέξαι ἡ χρόνια νοσήματα τῶν ἀναπνευστικῶν ὄργάνων.

Οι δύο, εἰς τοὺς δποίους μὲ τὴν Χολέραν συνανεπτύχθησαν εἰς τὸν μὲν ἔνα πλευρίτις, εἰς τὸν ἔτερον πνευμονίτις, κατὰ τὴν χολερικὴν περίοδον δὲν παρουσίαζον ἄλλο σύμπτωμα εἰμὴ τὸν πόνον αὐξανόμενον κατὰ τὴν εἰσπνοήν. Η μόνη τότε ἐπίκρουσις καὶ ἀκρόσις ἐδυνήθη ν' ἀνιχνεύσῃ τὴν συμπλοκὴν, πολλῷ μᾶλλον καθόσον ἡ δύσπνοια εὐκόλως ἐδύνατο νὰ συγχυθῇ μὲ τὴν συνοδεύουσαν τὴν χολερικὴν παγετώδη περίοδον.

Εἰς ἄπαντας, δσάκις ἡ ἀντίδρασις παρουσίασθη, συνεπέφερε καὶ τὴν ἐπίτασιν τῶν στηθικῶν φαινομένων, καὶ τοιαύτην νάφροη καὶ τὸν θάνατον, ἐξαιρουμένης μιᾶς μόνης περιπτώσεως, καὶ θην Χολερικὸν κροῦσμα ἦτο ἐλαφρὸν καὶ ἡ Χολερικὴ περίοδος δλίγον διηρκεσεν.

Αἱ δλίγαι αῦται παρατηρήσεις δὲν εἴναι ικαναὶ διὰ νὰ ἔξαξῃ τὶς γενικόν τινα κανόνα. Είναι δμως ἄξιαι ἐπιστασίας τῆς προπροσοχῆς καὶ τόσῳ μᾶλλον καθόσον τὰ παρατηρηθέντα συνάθεουσι πρὸς τὴν γνωστὴν ἐπιφρόην τῆς Χολέρας ἐπὶ τῶν Οργάνων.

Τῷ ὄντι, ἡ Χολέρα κατὰ τὴν παγετώδη αὐτῆς περίοδον ἐλατ-

τόνει καὶ πάνει τὰς πλείστας ἐκκρίσεις. Επαυσε καὶ τὰς Βρογγικὰς, ἐνῷ αὗται ὑπῆρχον ἔνεκα τῆς πρώτης νόσου εἰς τοὺς ἀσθενεῖς μας.

Η Χολέρα κατὰ τὴν πρώτην αὐτῆς περίοδον καὶ παγετώδη κατάστασιν κάμνει ὥστε νὰ πλημμυρῶσι τὰ τριχοειδῆ ἄγγεια αἷματος. Επλημμύρει καὶ τὰ ἄγγεια τῶν προερεθισμένων καὶ δυσπνεόντων ἀναπνευστικῶν ὅργάνων.

Η ἀντίδρασις ἐπερχομένη ἀναζωπυροῖ τὴν Γενικὴν κυκλοφορίαν, ἀναζωπυροῖ ἐπομένως καὶ τὴν κυκλοφορίαν τῶν ἀναπνευστικῶν ὅργάνων.

Ταῦτα εὑρίσκομενα προτρεπθισμένα, καὶ τώρα συμπεφορημένα ἐξ αἷματος, εὑρίσκονται εἰς τοὺς καλητέρους ὅρους διὰ τὴν αὔξησιν τοῦ ἐρεθισμοῦ των.

Οσα παρετηρήσαμεν, ἐάν καὶ διὰ νέων περιπτώσεων ἐπιβεβαιώθωσι δύνανται οὐχὶ μόνον νὰ χρονιμένσωσιν εἰς τὴν γνῶσιν τῆς πορείας τῶν συμπλοκῶν τούτων, ἀλλὰ καὶ τὴν διεύθυνσιν τῆς θεραπείας.

Τῷ ὅντι, ὃν τὰ πολλὰ ἐρεθιστικὰ διδόμενα ἐν καιρῷ τῆς παγετώδους καταστάσεως δύνανται νὰ ἐπιφέρωσι κατὰ τὴν ἀντίδρασιν βλάβην καὶ συμφορήσις σημαντικῶν Οργάνων, πολλῷ μᾶλλον ἐν περιπτώσει στηθικῶν ἐρεθιστικῶν συμπλοκῶν, ὅπου ἡ ίδια καὶ μόνη ἀντίδρασις ἐπιβαρύνει τὰ στηθικὰ φαινόμενα.

Τὰ ὄπιοῦχα, διάσκις διδόνται εἰς τινα δόσιν δλιγοστεύουσι τὸν Βῆχα καὶ ἀποχρέμψεις. Τὰ τοιαύτα ὃν καὶ ὠφέλιμα κατὰ τῆς χολέρας, δὲν γίνονται ἐπιθλαβῆ κατὰ τῆς χολέρας συμπεπλεγμένης μὲ νόσους τῶν βρόγχων καὶ τῶν πνευμόνων;

Απὸ τὸ ἄλλο μέρος ὃν τὰ διεγερτικὰ μέσα δὲν τεθοῦν εἰς χρῆσιν τὸ χολερικὸν κροῦσμα ἐντονούμενον, φέρει τὸν θάνατον.

Εἰς τὰς τοιαύτας περιπτώσεις εὑρίσκομεθα μεταξὺ Σκύλης καὶ Καρύθδης. Εμετριάσαμεν τὰ ἀρωματικὰ, τὰ ὄπιοῦχα, οἱ ἀσθενεῖς ἀπέθανον εἰς τὴν χολερικὴν περίοδον.

Τὰ ἔχορηγήσαμεν, καὶ πάλιν οἱ ἀσθενεῖς ἀπέθανον μετὰ τὴν ἀντίδρασιν, ἔνεκα τῆς ἐπιτάσεως τῶν στηθικῶν φαινομένων.

Αντικατεστήσαμεν εἰς τὸ Οπιον τὸν Τοσκίαμον (*Jusquiamē*) εἰς μίαν περίπτωσιν ἔγνωσαμεν τοῦτο μὲ τὰ ἐκδόρια, τὰ ἀποχρεμπτικὰ, τὸν Ιλλ., τὸν Καρφὲ, καὶ δὲν ἐπετύχαμεν.

Τὴν ἀποτυχίαν ταῦτην ἐλάσσομεν εἰς κροῦσμα δεινότατον.

Μὲ ἐλαφρότερον ἡθέλαμεν ἐπιτύχει; Τοῦτο εἶναι ἄγνωστον εἰς ἡμῖν.

Τότε μόνον μὲς συμπλοκαδ; τῶν ἀναπνευστικῶν ὄργανων εἰδούμεν νὰ ἐπιζήσῃ ὁ ἀσθενὴς, δταν τὸ χολερικὸν κροῦσμα ἡτον ἐλαφρὸν, καὶ ἡ χολερικὴ περίοδος διήρκησεν ἐπ' ὅλιγον.

Η ἡπιότης ὅμως τῶν χολερικῶν κρουσμάτων, καὶ ἡ μικρὰ διάρκεια τῆς χολερικῆς περιόδου δὲν ἔξαρτάται ἀπὸ τὸν Ιατρὸν, ἀπ' ἐναντίας, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἔξαρτάται ἀπὸ τὸν ἀσθενῆ. Ο τοιοῦτος ἀποφεύγει τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον, δταν ἀπὸ τὴν πρώτην στιγμὴν, καθ' ἥν λάβη τὰ πρόδρομα ἡ καὶ τὴν προσβολὴν τῆς νόσου, ζητήσῃ ἀμέσως τὴν Ιατρικὴν βοήθειαν.

Παραπληγία.

Ενα ἐλάσσομεν παραπληγικόν. Η παραλυσία τῶν κάτω ἀκρων τούτου ἔξηρτατο ἀπὸ ἀτροφίαν τοῦ ράχικοῦ Μυελοῦ, ἔνεκα φυματικοῦ ὄγκου, ἀναπτυχθέντος εἰς τὸ σῶμα τῶν πρώτων ὀσφυακῶν σπονδύλων καὶ ἔξχοντος κατὰ τὸν ράχικὸν σωλῆνα.

Ο τοιοῦτος ἀπέθανε κατὰ τὴν παγετώδη κατάστασιν, ἀδημονῶν τὰ μέγιστα, καὶ βλασφημῶν.

Ημιπληγία.

Εἰς ήμιπληγικὸς, ἔνεκα παλαιᾶς ἐγκεφαλικῆς αἰμορράγίας, ἥλθεν, ὡς καὶ ὁ πρῶτος, ἐκ τοῦ ἀστυκοῦ Νοσοκομείου, πάσχων χολέραν. Ο τοιοῦτος πρὸ καιροῦ εἶχε χρονίαν διάρροιαν. Η ἀντίδρασις ἥλθεν, ἀλλ' ἀφθονος διάρροια ἐπέμεινεν, ητίς τὸν ἔφερε καὶ πρὸς τὸν, θάνατον.

Επιληψία

Δύο ἐλάσσομεν πάσχοντας ἐπιληψίαν, τὸν ἔνα ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου, τὸν δεύτερον ἐκ τοῦ Φρενοκομείου, καὶ οἱ δύο εἰσῆλθον εἰς τὸ Νοσοκομεῖον Μανδουκίου. Ο πρῶτος κατὰ τὴν χολερικὴν περίοδον, καθ' ἥν καὶ ἀπέθανε, παρουσίασεν οὐκ' ὅλιγους ἐπιληπτικοὺς παροξυσμούς. Οι τοιοῦτοι παρετηρήθησαν ἀπὸ τοὺς ἑσωτερικοὺς βοηθοὺς τοῦ Νοσοκομείου.

Ο δὲ δεύτερος διῆλθε τὴν χολέραν μέχρις ὑγείας, χωρὶς νὰ λάβῃ οὐδένα ἐπιληπτικὸν παροξυσμόν.

ΕΠΙΡΡΟΗ ΤΗΣ ΧΩΛΕΡΑΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΛΕΧΩΙΔΩΝ ΚΑΙ ΕΓΚΥΩΝ.

Τρεῖς λεχούς ἐλάδομεν εἰς τὸ Νοσοκομεῖον Γαρίτζης· ἡ μία λεχὼ 12 ἡμερῶν ἔλαβε μόνον χολερικὴν διάρροιαν. Εἰς ταῦτην ἡ ἐπιλόγχιος ροὴ ἐξέλειπεν, ἡκολούθησεν δύμως ἡ ροὴ τοῦ Γάλακτος.

Αἱ δύο ἄλλαι κρουσθεῖσαι ὑπὸ χολέρας, παρετηρήθησαν ἀπὸ ημᾶς εἰς παγετώδη καὶ ἀσφυκτικὴν κατάστασιν.

Η μία 27 ἑτῶν, κρουσθεῖσα κατὰ τὴν 10ην ἡμέραν τῆς ἐπιλογχίου καταστάσεως της, μετὰ ὀλιγόωρον δεινοπάθειαν ἐξέπνευσε. Κατὰ τὴν παγετώδη αὐτῆς κατάστασιν ἡ ἐπιλόγχιος ροὴ καὶ ἡ τοῦ γάλακτος ἔπαυσαν.

Η ἑτέρα 24 ἑτῶν, κρουσθεῖσα κατὰ τὴν τρίτην ἡμέραν μετὰ τὸν τοκετὸν, δὲν εἶχε λάθει εἰσέτη ροὴν γάλακτος. Τὰ λόγχια κατὰ τὴν παγετώδη κατάστασιν ἐξέλειπον. Διασωθεῖσα μετὰ ζωογόνον ἀντίδρασιν, δὲν ἀνέλαβε ροὴν λοχίων, οὐδὲ γάλα παρουσιάσθη.

Ἐγκύους ἐλάδομεν ὑπὸ θεραπείαν τρεῖς. Αἱ δύο περὶ τὸν 4ον μῆνα τῆς ἐγκυμοσύνης των, ἔλαβον δεινὸν κροῦσμα χολέρας, καὶ μετὰ ὀλιγόωρον διάστημα ἐν ἀσφυκτικῇ παγετώδῃ καταστάσει ἀπεβίωσαν.

Η τρίτη περὶ τὸν 7ον μῆνα τῆς ἐγκυμοσύνης της οὖσα, ἔλαβεν ἔλαφρότατον κροῦσμα χολέρας· διεσώθη, καὶ τὸ κύημα διετέλει καλῶς.

Μίαν εἴδομεν εἰς συμβούλιον, οὖσαν περὶ τὸν 7ον μῆνα τῆς ἐγκυμοσύνης. Ταύτην εὔρομεν ἐν πλήρει ἀντιδράσει μετὰ βαρὺ κροῦσμα χολέρας, κατὰ τὴν πληροφορίαν τοῦ Ιατροῦ.

Ἐξετάσαντες διὰ τῆς ἀκροάσεως, εὕρομεν δτι τὸ κύημα οὐδὲ κινήσεις ἔδιδεν, οὐδὲ ἡκούοντο οἱ καρδιακοὶ αὐτοῦ φόροι.

Η ἅμελωσις ἐπῆλθε, καὶ ἡ ἀσθενής ηὗτοις ν' ἀναλάβῃ μετὰ πολλῶν ἡμερῶν παθήματα.

Οἱ βοηθοὶ τοῦ Νοσοκομείου Μαγδουκίου μᾶς ἔκαμψαν νὰ

ἴδωμεν ἔγκυόν τινα περὶ τὸν οὐρανὸν μῆνα τῆς ἔγκυμοσύνης. Αὕτη ἐκρούσθη ὑπὸ χολέρας βαρείας καὶ ἀνέλαβε χωρὶς νὰ ἐπέλθῃ ἡ Αἰθλωσίς.

Εἶναι ἔξαιρέσωμεν τὸ ἐλαφρὸν κροῦσμα, μένουν τέσσαρα βαρέα. Τὰ δύο ἀπέβησαν θανατηφόρα κατὰ τὴν παγετώδη κατάστασιν. Εἰς τὸ τρίτον ἐπῆλθεν ἡ ἄμβλωσις, καὶ εἰς τὸ τέταρτον οὐδὲν ἡ Μήτηρ οὐδὲν τὸ κύημα ἐπλήρωσαν μὲν τὴν ζωὴν τὴν χολερικὴν προσεῖλαν.

ΔΙΑΓΝΩΣΙΣ—ΠΡΟΓΝΩΣΙΣ.

Αν υπάρχῃ νόσος εύκολου διαγνώσεως, βεβαίως εἶναι ἡ χολέρα.

Τὴν συμπτωματολογίαν ταῦτης ἀκολουθήσαντες βῆμα πρὸς βῆμα εἰς τὴν περιγραφὴν τῆς νόσου, νομίζομεν περιττὴν τὴν ἐπανάληψιν. Οὐδὲ τὴν ἀριθμησιν τῶν συμπτωμάτων κατατάττομεν, διότι αὕτη δὲν ξεθελε δώσει παρὰ τὴν ἰχνογραφίαν νοσολογικοῦ τύπου περιλαμβάνοντος τὸ σύνολον τῶν συμπτομάτων. Σύνολον τὸ δποῖον δὲν εἶναι πάντοτε τὸ αὐτό, ἔξεταζόμενον ἐφ' ἔκαστου κροῦσματος καὶ κατὰ τὰς διαφόρους περιόδους.

Μόνον οἱ ἔχοντες μέτρον τὸν Νοσολογικὸν τοῦτον τόπον δὲν παρεδέχοντο τὰ πρῶτα παρατηρηθέντα παρ' ἡμῖν χολερικὰ κροῦσματα.

Η ἐπιδημία ἀπέδειξεν ὅτι δὲν ἐλάνθασαν οἱ μὴ μετρήσαντες ταῦτα μὲν τὸ μέτρον, τὸ δποῖον τινὲς τῶν ἀντιφερομένων εἶχον διὰ νὰ ἐπικρίνωσι τὰς διαγνώσεις τῶν ἄλλων.

Εἰς τὴν προγνωστικὴν τῶν χολερικῶν κροῦσμάτων πολλὰ συνέτεινον. Ως πρῶτον τάττομεν τὴν βραδύτητα, ἥν ἔθετον οἱ ἀσθενεῖς νὰ ζητήσωσι τὴν ιατρικὴν βοήθειαν.

Αὕτη ἡ βραδύτης φέρουσα τὴν πρόσθον τῆς παγετώδους καὶ ἀσφυκτικῆς περιόδου, ἔσυρε τὸν ἀσθενῆ εἰς τὰ χεῖλη τοῦ τάφου, ἀπὸ τὰ δποῖα ἡ ἐπιστήμη δὲν ἐδύνατο ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ νὰ τὸν ἀρπάσῃ.

Εἰς τὴν ιατρικὴν δὲν ἐδόθη ἡ δύναμις νὰ ζωογονῇ πτώματα, καὶ τῷ ὄντι πολλοὶ, ἀγωνιῶντες, ἀπεφάσιζον νὰ ζητήσωσι τὴν βοήθειαν τὴν ιατρικὴν, ἐνῷ τὴν ἀπεποιούντο πρότερον ἔνεκα φόου δηλητηριάσεως.

Τὰ περισσότερα θύματα, τὰ δποῖα ἔγινον εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπιδημίας, καὶ δυστυχῶς ἔγιναν τὰ πλεῖστα, ἵσαν θύματα τοῦ πείσματος καὶ τῆς μη πρὸς τοὺς ιατροὺς καὶ θεραπευτικὰ μέσα ἐμπιστοσύνης των.

Εἰς τὴν ίδιαν δεινότητα τῆς προγνωστικῆς ὑπῆρχον καὶ ἐκεῖνοι, οἵτινες κρουσμένοι δὲν ἐλάμβανον τὰς ἀπαιτουμένας βοηθίες ἀπὸ τοὺς περὶ αὐτοὺς, εἰς οὓς ἀπόκειται ἡ ζωὴ τοῦ ἀσθενοῦς.

Αν ὑπάρχῃ νόσος, ἥτις διὰ τὴν θεραπείαν τῆς ἀπαιτεῖ φιλικὴν βοήθειαν καὶ σύμπραξιν, εἶναι βεβαίως ἡ χολέρα. Εἰς ταύτην ἡ ιατρικὴ συμβουλὴ, τὰ φάρμακα εἶναι μηδὲν, ἄνευ τῆς τοῦ πλησίον βοηθίας. Αὐτὴν εἶναι ἡ κλεῖς τῆς ζωῆς τοῦ ἀσθενοῦς.

Η Γεροντικὴ ἡλικία ὑπὲρ τὰ 60 ἔτη ἔφερε μαζήτης δεινοτάτην τὴν προγνωστικήν.

Απὸ τοὺς 171 γέροντας, τοὺς δποίους εἴδομεν καταγεγραμμένους εἰς τὴν στατιστικὴν τοῦ Γειονομείου ὑπερβαίνοντας τὸ 60 ἔτος τῆς ἡλικίας, δλίγιστοι διεσώθησαν.

Απὸ τοὺς ἐλθόντας 12 εἰς τὰ νοσοκομεῖα, ἔχοντας ἡλικίαν 55 μέχρις 60 ἔτῶν, ιάθησαν 3 καὶ ἀπεβίωσαν 9.

Απὸ τοὺς ἔχοντας ἡλικίαν 61 ἔτῶν καὶ ἐπέκεινα, ἥλθον 35° ἐκ τούτων ιάθησαν 6, καὶ ἀπεβίωσαν 29.

Τὰ κρούσματα τὰ ἀναφανέντα βιαίως καὶ σχεδὸν ἄνευ προδρόμων, ίδιως δὲ τὰ παρουσιάσαντα τὴν Κυανώδη μορφὴν, συνωδεύθησαν πάντοτε, εἰς τὰς παρατηρήσεις μας, ἀπὸ τὸν θάνατον. Τὰ τοιαῦτα ἐστάθησαν κατ' εὐτυχίαν δλίγα.

Τὰ κρούσματα, εἰς ἢν πρόδος τῶν συμπτωμάτων ἔγινετο μὲ ταχύτητα, καὶ ἐκεῖνα, εἰς ἢν ἐβράδυνεν ἡ ἀντίδρασις καὶ διέμενεν ἐπὶ πολὺ ἡ παγετώδης κατάστασις, εἶχον δεινὴν προγνωστικήν, ίδιως δὲ ἐκεῖνα, εἰς ἢν, διαρκούσης τῆς παγετώδους κατάστασεως, συνέβαινε καὶ μεγάλη συμφόρησις ἐγκεφαλικὴ.

Τὰ παρουσιάσαντα τὴν ἀτελῆ ἀντίδρασιν, καὶ κυρίως τὴν φευδῆ, συνωδεύθησαν ἀπὸ δεινοτάτην προγνωστικήν.

Η μετὰ τὴν ἀντίδρασιν ἐπερχομένη τυφώδης κατάστασις συνωδεύθη ἀπὸ δεινοτάτην προγνωστικήν.

Τὰ προπάρχοντα νοσήματα ἐπεβάρυνον τὴν προγνωστικήν.

Δεκατρεῖς ἐλάθομεν χολερικοὺς ὑπὸ θεραπείαν, οἵτινες εἶχον προγόμενα σοβαρὰ νοσήματα ἐκ τούτων δύο μόνον ιάθησαν, καὶ οἱ τοιοῦτοι δὲν ἔλαθον παρὰ ἐλαφρὸν τὸ χολερικὸν κροῦσμα.

Ἐκ τῶν 13 τούτων ἔνδεκα εἶχον νοσήματα τῶν ἀναπνευστικῶν ὄργάνων· εἰς φθίσιν, οἱ ἕτεροι, πλευρίτιδας, πλευροπνευμονίτιδας καὶ βρογχίτιδας, δὲ δωδέκατος παραπληγίαν, καὶ ὁ τελευταῖος ἡμιπληγίαν.

Η μὴ προθεσμηκυῖα ἥλικία, η μὴ ἐξησθενισμένη κρᾶσις ἢ ἔτερών νοσημάτων, τὸ μὴ βίαιον τοῦ χολερικοῦ κρούσματος, η μὴ ταχεῖα πρόσοδος τῶν χολερικῶν φαινομένων, η ταχεῖα βοήθεια ἔως ἀπὸ τῶν πρώτων στιγμῶν τῆς νόσου, η μὴ διακοπομένη ἀντίδρασις, καὶ βαθμιαίως προοδεύουσα μὲν ἀνακούφισιν τοῦ πάσχοντος, συνώδευον πάντοτε καλὴν προγνωστικήν.

Η προγνωστική ἐν γένει ήτο καλητέρα εἰς τὰ ἀναφαινόμενα κρούσματα κατὰ τὴν κατιοῦσαν πορείαν τῆς ἐπιδημίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ. Γ'.

Ημερολόγιον τῆς ἐπιδημίας.

Ἀλλαχοῦ ἐξεθέσαμεν δτε κατὰ τὸν Αὔγουστον παρετηροῦντο συχναὶ διάρροιαι εἰς τὴν πόλιν, κυρίως εἰς τὰ βρέφη, καὶ τινες διάρροιαι καὶ δυσεντερίαι, ὡς ἐπληροφορήθημεν, ὑπῆρχον εἰς Μανδούκιον.

Τὴν 4ην Οκτωβρίου διεγγάσθησαν τέσσαρα κρούσματα χολέρας, τὰ δύο εἰς Μανδούκιον, καὶ τὰ ἔτερα δύο εἰς τὸ Ορφανοτροφεῖον. Κατὰ τὴν ἐπιοῦσαν μόνον τὸ Ορφανοτροφεῖον ἔδωσε δύο νέα κρούσματα, καὶ τὴν ἐπακόλουθον ἐν. — Η 7.η Οκτωβρίου ἐπῆλθε μὲν δὲ κρούσματα εἰς Μανδούκιον, καὶ ἐν εἰς τὸ Ορφανοτροφεῖον. — Η 8.η οὐδὲν κρούσμα παρέσχεν. — Η 9.η ἔδωσε τρία μόνα κρούσματα εἰς Μανδούκιον, καὶ ἡ 10.η πέντε εἰς Μανδούκιον, καὶ ἐξ εἰς τὸ Φρενοκομεῖον.

Αν καὶ τὰ κρούσματα σποράδην καὶ δλίγα ἀνεφαίνοντο, η Χολερικὴ ἐπιφρόὴ εἰς Μανδούκιον, εἰς τὴν Πόλιν καὶ Περίχωρα, ἦτο γενική. Παρεπονοῦντο οἱ κάτοικοι ἔνεκα Βορβορυγμῶν, τάσσως κοιλιακῆς, η αισθήματος κενοῦ εἰς τὴν κοιλίαν, διαθέσεως πρὸς τὴν εύκοιλιότητα, οὐκ δλίγοι εἶχον καὶ διάρροιαν καὶ ἐλαφροὺς κολικοπόνους.

Τὰ τοιαῦτα χολερίνης φαινόμενα ήσαν μικράς ἐντάσεως εἰς τὴν Πόλιν μέχρι τῆς 10ης Οκτωβρίου. Εκτότε ἡρχισαν νὰ γίνωνται ἐντονώτερα καὶ γενικώτερα, καὶ οὕτω διετηρήθησαν μέχρι τῆς 17ης Οκτωβρίου, καθ' ἣν ἡρχισαν νὰ παρατηρῶνται σποράδην Κόρυζαι καὶ τινες Κυνάγχαι. Μὲ τὴν παρουσίαν τούτων τὰ τῆς χολερίνης φαινόμενα ἐμετριάσθησαν, ἀλλὰ ἡ ὅφεσις αὕτη ἐπ' ὀλίγον διήρκεσε. Τὰ καταρρόεικά φαινόμενα ἔξελειπον περὶ τὰ τέλη τοῦ μηνὸς, τὰ δὲ τῆς χολερίνης ἐπιτεινόμενα, μὲ τὴν πρόσδον τῆς 4ης δεκάδος Νοεμβρίου ἐγίνοντο καὶ πλέον ἐπίμονα εἰς τὰ θεραπευτικὰ μέσα. Οὕτω διετέλεσαν μέχρις ὅλης σχεδὸν τῆς 2ας δεκάδος Νοεμβρίου. Τότε πάλιν ἐμετριάσθησαν, καὶ βαθμηδὸν ἡ γενίκευσις αὐτῶν ἔξελειπε μὲ τὸ τέλος τοῦ Νοεμβρίου.

Ἐπανερχόμενοι εἰς τὰ χολερικὰ κρούσματα, ἡ 11η Οκτωβρίου δὲν ἀνεφάνη παρὰ μὲ ἔν κροῦσμα εἰς Μανδούκιον καὶ δύο εἰς τὸ Φρενοκομεῖον. Η 12η ἐπρόσθεσε καὶ τὴν Πόλιν εἰς τοὺς χολερικοὺς τόπους δι' ἐνὸς κρούσματες παρουσιασθέντος πλησίον τῆς Βασιλικῆς Πύλης.

Η πόλις ἀναφανεῖσα οὕτω εἰς τὴν χολερικὴν σκηνὴν, ἔδωκε τὸ δεύτερον κροῦσμα τὴν 14ην, καὶ ἀκολούθως ἀνεφάνησαν εἰς ταύτην περισσότερα κρούσματα κατὰ τὰς ἡμέρας ἑκαίνας, καθ' ἃς καὶ ἡ τῆς χολερίνης ἐπιφρόη ἐφαίνετο Γενικωτέρα καὶ ἐντονώτερα, δηλαδὴ ἀπὸ τὸ τέλος Οκτωβρίου μέχρι τῆς τρίτης δεκάδος Νοεμβρίου.

Τὰ μέρη τῆς πόλεως, ἀτίνα περισσότερον ἐκρούσθησαν, ήσαν ἡ Εβραϊκὴ καὶ τὸ Campiello. Τῇ 17ῃ Οκτωβρίου ἡ χολέρα ἀνεφάνη εἰς Αφραν, χωρίον 6 Μίλια ἀπέχον τῆς Πόλεως. Τῇ 18ῃ εἰς τὸ Προάστειον Σαρδόκου. Τῇ 20ῃ εἰς χωρίον Σωκράκη, 14 Μίλια ἀπέχον τῆς πόλεως. Τῇ 21ῃ εἰς Γαρίτζαν καὶ Σωφρονηστήριον. Τῇ 24ῃ εἰς Στρατιαλέ. Τῇ 29ῃ εἰς Ποταμὸν, χωρίον δύο Μίλια ἀπέχον τοῦ Μανδουκίου καὶ τρία τῆς Πόλεως. Τῇ 31ῃ εἰς Ανεμόμυλον. Τῇ 5ῃ Νοεμβρίου εἰς Σκριπερόν, χωρίον ἔνδεκα Μίλια ἀπέχον τῆς Πόλεως. Τῇ 6ῃ εἰς τὸ ἀστυκόν Νοσοκομεῖον καὶ εἰς τὸ χωρίον Αάκωνες 14 Μίλια ἀπέχον τῆς Πόλεως. Τοῦτο τὸ χωρίον ἔδωκε καὶ τὰ τελευταῖα κρούσματα τῆς ἐπιδημίας. Τῇ 8ῃ Νοεμβρίου εἰς Μεσογύην. Τῇ 17ῃ εἰς Φυγαρέτον, προσάρτημα τοῦ Προστείου Γαρίτζης. Τῇ 22ῃ εἰς χωρίον Αγίους Άγκας, ἀπέχον τῆς Πόλεως 7 Μίλια. Τῇ 5ῃ Λεκεμβρίου εἰς Αγίους Δούλους, ἀπέχον τῆς

Πόλεως 20 Μίλια. Τῇ 11η εἰς Μαγουλάδες, χωρίον ἀπέχον τῆς Πόλεως 22 Μίλια. Τῇ 18η εἰς Χωρεπισκόπους, χωρίον απέχον τῆς Πόλεως 15 Μίλια. Τῇ 26η εἰς Καστελάνους Γύρου, χωρίον ἀπέχον τῆς Πόλεως 14 Μίλια.

Τὰ πλεῖστα τῶν χωρίων τῆς Κερκύρας ἔμειναν ἄθικτα, ἐνῷ ήσαν εἰς ἀκατάπτυκτον συγκοινωνίαν μὲ την Πόλιν, Μανδούκιον Γαρίτζαν.

Ἐκ τῶν κρουσθέντων χωρίων ἡ Αφρα—Στρατιαῖς—Μαγουλάδες—Καστελάνους Γύρου—Αγιοι Δοῦλοι—Αγιοι Δέκα καὶ Χωρεπισκόποι δὲν ἔδωκαν περά μοναδικὰ κρούσματα. Τὸ Σωκράκη δύο. Τὸ Σκριπερὸ τέσσαρα εἰς 30 ἡμερῶν διάστημα.

Τὸ Φυγαρέτο 4 εἰς 24 ἡμερῶν διάστημα. Η Μεσογγὴ 16 εἰς 39 ἡμερῶν διάστημα. Οἱ Σιναράδες 26 εἰς 22 ἡμερῶν διάστημα. Οἱ Ποταμὸς 11 εἰς 32 ἡμέρας.

Τὸ Προάστειον Σχάρδουκον ἔδωκε τὸ τελευταῖον κροῦσμα τῇ 30η Νοεμβρίου, καὶ ἐν διαστήματι 43 ἡμερῶν δὲν ἔλαβε περά 21 ἀσθενεῖς, ἕξ δὲν ἀπεβίωσαν 17. Τούτου οἱ κάτοικοι, ὅντες εἰς ὁριθμὸν 809, δὲν ἐκρούσθησαν εἰμὴν περίπου 2 1[2] τοῖς 0[0] καὶ 2 τοῖς 0[0] ἀπέθανον.

Τὸ Προάστειον Μανδουκίου ἔδωκε τὸ τελευταῖον κροῦσμα τῇ 14η Δεκεμβρίου. Οὕτω διήρκεσεν ἑκεὶ ἡ νόσος 70 ἡμέρας. Παρουσιάσθησαν δὲ 189 κρούσματα, 104 ἀπεβίωσαν. Οἱ κάτοικοι ὅντες 3,667, ἐκρούσθησαν 3 0[0] καὶ ἀπεβίωσαν μικρόν τε ὀλιγώτερον τῶν 3 τοῖς 0[0]. Εἰς τὸ Μανδούκιον, διαρκούσῃς τῆς ἐπιδημίας, τὰ κροῦσματα δὲν ὑπερέβησαν τὰ 13 τὴν ἡμέραν, καὶ μόνον τῇ 30η Οκτωβρίου ἔφθασαν εἰς τοῦτον τὸν ἀριθμόν.

Τὸ Προάστειον Γαρίτζης ἔλαβε τὸ τελευταῖον κροῦσμα τῇ 21 Δεκεμβρίου. Κατὰ τὸ δίμηνον διάστημα τῆς ἐπιδημίας του ἔλαβεν 136 κροῦσματα, ἕξ δὲν 61 ἀπεβίωσαν. Οἱ πληθυσμὸς τοῦ Προαστείου, ὥν 1975, ἔδωκε κρούσματα 6 8[10] τοῖς 0[0] καὶ ἀποβιώσεις 3 0[0].

Οἱ πλησίον Λινεμόρμυλος, ἔχων πληθυσμὸν 804 κατοίκων, ἔδωκε τὸ τελευταῖον κροῦσμα τῇ 3η Δεκεμβρίου καὶ ἐν διαστήματι 33 ἡμερῶν ἡ παροιωρισμένη αὖτη κοινωνία, καὶ ἔτι μᾶλλον περιορισθείσα κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς χολέρας, ἔνεκα τῆς ἀναχωρήσεως τῶν ἐπιποτέρων, ἔδωκε 137 κροῦσματα, ἕξ δὲν 78 ἀπεβίωσαν. Αναλογιζόμενοι καὶ τὸν συνήθη πληθυσμὸν, εὑρίσκομεν ὅτι ἡ νόσος ἔδωκεν εἰς τοῦτο τὸ μέρος 17 κροῦσματα τοῖς 0[0] καὶ 10 τοῖς 0[0] ἀπεβίωσαν. Οἱ χολερικοὶ τούτου τοῦ μέρους ἐπλημμύρησαν τὸ

ἔπι τούτου συστηθὲν Νοσοκομεῖον Γαρίτζης. Τὰ κρούσματα ἡσαν δεινότατα ὅσα εἰς τὸ Νοσοκομεῖον ἦλθον. Η Γενίκευσις τῆς νόσου εἰς τοῦτο τὸ ἀτυχὲς μέρος ἐμάστισε καὶ ἐπλήγωσεν ὅλας σχεδὸν τὰς οἰκογενεῖας καὶ τινας ἡρήμωσε. Τὴν δὲ ὀλικὴν ταύτην μικρὰν κοινωνίαν ἐδεκάτισεν.

Η Πόλις ἔλαβε τὸ τελευταῖον κροῦσμα τῇ 21ῃ Δεκεμβρίου. Εἶχουσα πληθυσμὸν 16,742 κατοίκων δὲν ἔδωκεν ἐν διαστήματι 70 ἡμερῶν παρὰ 221 κρούσματα, ἐξ ὧν 139 ἀπεβίωσαν. Ο μέγιστος ἀριθμὸς τῶν κρουσμάτων, ἔνδεκα, δὲν ἔφθασε παρὰ τὴν 12.ην Νοεμβρίου. Αναλόγως πρὸς τὸν πληθυσμὸν, δὲν ἐκρούσθησαν εἰς τὴν πόλιν παρὰ 1 4[10 τοὺς 0]0, καὶ ἀπεβίωσαν ἐλιγώτερον τοῦ ἐνὸς τοῖς 0[0].

Τὸ Χωρίον Λάκωνες, τὸ δυτικὸν ἔδωκε τέλος εἰς τὴν ἐπιδημίαν διὰ τοῦ κρούσματος τῆς 2 Ιανουαρίου 1856, παρέσχε κρούσματα ἔλαφρά καὶ ὀλιγίστας ἀποβιώσεις, διότι ἐκ τῶν 26 κρουσμάτων 8 μόνον ἀπεβίωσαν.

Εκ τοῦ ἡμερολογίου τῆς ἐν Κερκύρᾳ Χολέρας ἔξαγεται, ὅτι ἡ νόσος ἐκρουσεν διηγώτερον τὴν πόλιν, παρὰ κανὲν ἄλλο παρακείμενον μέρος, ἐνῷ αὕτη ἵτο πανταχόθεν περικυκλωμένη ἀπὸ τὴν πυρκαϊάν, καὶ οἱ τοπογραφικοί τῆς ὅροι εἴναι τοιοῦτοι, δησίους ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δρέγεται ἡ Χολέρα.

Τὸ μόνον μέρος, τὸ δυτικὸν σοβαρῶς ἐκρούσθη, ἵτο δ Ανεμόμυλος. Εἶαιρουμένου τούτου, εἰς ὅλα τὰ ἄλλα ἡ ἐπιδημία, γενικῶς ἔξεταζομένη, ὑπῆρξε μετριωτάτη.

Κατὰ τὴν πορείαν τῆς ἡπιωτάτης ταύτης ἐπιδημίας, δὲν ἀμφιβάλλομεν, ὅτι καὶ ὀλιγώτεροι ἀποβιώσεις ἥθελον συμβῆ ἀν κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς νόσου δὲν ἥθελον οἱ ἀσθενεῖς, φοβούμενοι τοὺς Ιετρούς, παραμελεῖ καὶ τὰ πρόδρομα καὶ τὴν ἰδίαν νόσον ἀντιτυσσομένην.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπιδημίας, τινὰ τῶν κρουσμάτων ἀπέσταινον θανατηφόρα κατὰ τὴν Χολερικὴν παγετώδη περίοδον. Τὰ ἄλλα μετέβαινον εἰς Τυφώδην κατάστασιν, καὶ μετ' αὐτῆς εἰς τὸν θάνατον.

Η ἀτελῆς καὶ ἀνεπαρκῆς ἀντίδρασις ἐφαίνετο συχνοτάτη. Μὲ τὴν πρόσδοδον τῆς ἐπιδημίας τὰ κρούσματα ἔγιναν ἐντονώτερα, καὶ οὐκ ὀλίγα κυανώδη ἀνεφάνησαν εἰς Ανεμόμυλον ιδίως.

Μὲ τὴν ἔνταξιν τῶν κρουσμάτων ἀνεφάνησαν εἰς τὴν συμπτωματολογίαν καὶ σκοτοδινίαι καὶ Βόμβοι τῶν ὄτων.

Εἰς τὴν συμπτωματολογίαν ἔζεθέσαμεν λεπτομερῶς τὰς συμπτωματικὰς διαφορὰς τῶν κρουσμάτων, καὶ ἡ ἐπανάληψις εἴγατε περιττή.

Η ληξις της ἐπιδημίας εἰς τὴν πόλιν ἔγινε μάτινα κρούσματα θανατηφόρα.

Ταῦτα σποράδην ἐφάνησαν, ἐνῷ γενικῶς πρό τινων ἡμερῶν ἡ Χολερικὴ ἐπιβροή, ἢ πρῶτον ὑπάρχουσα γενικὴ, εἶχεν ἡδη ἐκλείψει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ.

ΑΙΤΙΑΙ.

Αἱ αἰτίαι, αἵτινες παράγουν τὰς χολερικὰς ἐπιδημίας καλύπτονται εἰσέτι ἀπὸ βαθὺ σκότος.

Πολλαὶ περὶ τούτων ἔγιναν ἔρευναι, καὶ πολλαὶ ὑποθέσεις ὑπετηρίζθησαν. Αν ἡ ἐπιστήμη δί' αὐτὰς τὰς ἀρχικὰς αἰτίας τῶν ἐπιδημιῶν δὲν ἔφθασε παρὰ εἰς ὑποθέσεις, ἔδυνθήη ὅμως μετὰ θετικότητος ν' ἀνιγνεύσῃ τὰς αἰτίας, αἵτινες προσκαλοῦν τὰ χολερικὰ κρούσματα, διαρκούσσης τῆς Χολερικῆς ἐπιβροῆς.

Ως πρὸς τὰς ἀρχικὰς αἰτίας τῆς ἐπιδημίας, διεθυντικοῦτο αἱ ὑποθέσεις τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ Μεταδοτικοῦ καὶ Μολυντικοῦ τῆς νόσου. Καὶ αἱ μὲν καὶ αἱ δὲ ἐθετικοῦτο κατὰ τὸ λέγεν τῶν ὑποστηρικτῶν ἀπὸ γεγονότα. Τὰ τοιαῦτα ἔχητάσαμεν, καὶ ὅσα ἐδυνθήμεν νὰ μάθωμεν, μακρὰν τοῦ νὰ μᾶς πείσωσιν, ἵτι μᾶλλον ὑπεστήριξαν τὴν δλῶς ἐναντίαν γνώμην ἡμῖν, οἵτινες νομίζομεν τὴν νόσον ἀπλῶς ἐπιδημικήν.

Διεσπάρη φωνὴ ὅτι ἀρχικὴ αἰτία τῆς νόσου ὑπῆρξεν ἡ εἰσαγωγὴ ταῦτης εἰς Μανδούκιον καὶ Ορφανοτροφεῖον διὰ λαθρεμπορίων κομισθέντων ἐν Τεργέστης, ἐνῷ ἐκεὶ ὑπῆρχε Χολέρα.

Τὸ γεγονός τοῦτο οὐ μόνον δὲν ἐδυνθήμεν νὰ ἔξακριθώσωμεν, ἀλλὰ τοσαῦτα ἀντιφατικά καὶ ποικιλόμορφα περὶ τοῦ τοιούτου ἡκούσαμεν, ὡστε δὲν δυνάμεθα παρὰ νὰ ἀπιστῶμεν. Παρακαλοῦμεν τοὺς θετικώτερον εἰδότας νὰ μᾶς φωτίσωσιν.

Ἐνεκα τῆς θέσεώς της ἡ νῆσος, μ' ὅλας τὰς αὐστηρὰς ἐπιτηρήσεις, παρέχει οὐ μικρὰν εὐχέρειαν εἰς τὸ λαθρεμπόριον, καὶ ἀν διὰ τῶν ἐμπορευμάτων ἐδύνατο νὰ εἰσαγῇ ἡ Χολέρα, βεβαίως ἡ Κέρκυρα δὲν ἦθελε μείνει ἀνέπαφος δσάκις εἰς τὰ γειτνιάζοντα μέρη ἀνεφάνη ἡ νῆσος.

Ἐνῷ τὰ προάστεια καὶ ἡ πόλις εἶχον τὴν Χολέραν, ἀπαντά τὰ χωρία ὑπῆρχον εἰς ἐλευθέραν κοινωνίαν. Εμπορεύματα ἡγοράζοντο ἀπὸ τὴν πόλιν καὶ μετεφέροντο εἰς ταῦτα.

Πλείστοι Χωρικοὶ ἐσύχναζον τὴν πόλιν, καὶ μολαταῦτα ἐκ τῶν ὅπερ τὰ 80 χωρίων τῆς νήσου 43 μόνον ἐκρούσθησαν ὑπὸ Χολέρας.

Εδώκαμεν ἀπὸ τὰ χολερικὰ Νοσοκομεῖα πολλὰ Ιμάτια, ἃτινα ἦσαν ἔκει καταθεμένα ἐπὶ ἐλέημονι σκοτῷ, καὶ εἰς οὐδένα τῶν δωρηθέντων ἀνεπτύχθη ἡ Χολέρα.

Ἐπωλήσαμεν ἄχυρον χρησιμεῦσαν εἰς τὸ Νοσοκομεῖον Γαρίτζης, καὶ δὶ’ αὐτοῦ δὲ ἐκομίσθη ἡ Χολέρα εἰς τοὺς ἀγοραστὰς, οὐδὲ εἰς τὰ μεταχειρισθέντα αὐτὸ δῶμα.

Τὰ ἔντιμα μέλη τῆς Γειονομικῆς Επιτροπῆς, τὰ ἐπισκεπτόμενα τὰ τῶν Χολεροβλήτων Νοσοκομεῖα καὶ Οἰκήματα, οἱ Σεβάσμιοι Ιερεῖς καὶ οἱ Ιατροί, οἱ μὲν χριστιανικὴν αὐταπάρνησιν βοηθοῦντες τὰς Χολερικοὺς, καίτοι διαιμένοντες εἰς χολερικὰς ἐστίας, δὲν μετέφερον τὴν νόσον εἰς τὰς οἰκίας των.

Εὰν τὰ ἄτομα πλησιάζοντα χολερικοῖς, τὰ Ιμάτια ἢ ἄλλα εἰδὴ, ἐρχόμενα ἀπὸ χολερικοὺς τόπους ἢ χολερικάς ἐστίας, ἐὰν εἰδὴ χρησιμεύσαντα εἰς χολερικοὺς, καὶ τοις ὑπαρχούσῃς χολερικῆς ἐπιφρόνης, δὲν μετέφερον καὶ δὲν μετέδωκαν τὴν χολέραν, εἴναι πιθανὸν ὅτι τὰ τοιαῦτα δύνανται νὰ μεταφέρωσι ταῦτην, ἔκει διοῦ δὲν ὑπάρχει καὶ ἡ χολερικὴ προδιάθεσις; Μᾶς φαίνεται δλῶς ἀπίθανον, καὶ τὰ γεγονότα μᾶς ἔδωκαν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου δριστικὴν γνώμην, ὅτι ἡ χολέρα δὲν μεταφέρεται (1).

Κατὰ τὴν ἐν Κερκύρᾳ ἐπιδημίαν, καὶ κυρίως εἰς τὰ μέρη, εἰς ἀυτὴν ἀνεφάνη δριμυτέρα, εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν οἰκογένειαν ἀνεφάνησαν πολλὰ κρούσματα χολερικά. Υπαρχούσης γενικευμένης τῆς ἐπιδημικῆς ἐπιφρόνης, ἀπαντες οἱ εὑρισκόμενοι ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ὑγειένοὺς δρους δμοίως ἐπιπρεψάζονται, καὶ τίποτε δύσκολον οἱ ὑπὸ τὴν αὐτὴν αἰτίαν ὄντες, νὰ λαμβάνωσι καὶ τὰ ἴδια ἀποτελέσματα. Τὰ παραδείγματα ἐπομένως τῶν πολλῶν κρουσμάτων εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν οἰκογένειαν δὲν δύνανται νὰ ὑποστηρίξωσι τὸ μολυντικὸν, κολλητικὸν τῆς νόσου, ἐνῷ ἀπ’ ἐναγτίας ἀφθονοῦσι τὰ παραδείγματα, ἃτινα δεικνύουσι τὸ ἐναντίον.

(1) Τῷ 1834 φεύγων τὴν Νεάπολιν ὅπου ὑπῆρχε χολέρα, ίλιθος μὲ διάρροιαν ὁ Δ. τοῦ ὑποίου τὴν παρατήρησιν ἀλλαχοῦ κατεχωρίσαμεν.

Ανεπτύχθη εἰς τοῦτον χολέρα, οὐδὲ οἱ συγγενεῖς του οὐδὲ οἱ περὶ αὐτὸν ἔλαθεν τὴν νόσον, οὐδὲ τότε ἀγενικεύθη.

Μία στατιστική, καλώς γινομένη, ηθελεν ἀποδεῖξει, δὲν ἀμφιβόλωμεν, ὅτι τὰ πλείστα τῶν κρουσμάτων ἐκ χολέρας ἔγιναν εἰς τὰς οἰκογενείας μοναδικά, καὶ εἰς διιγωτέρας ηθελεν εὑρῆ τὸ δυστήχημα τοῦ πολυαριθμοῦ τούτων.

Εἰς τὴν ιδιωτικὴν πελατείαν μας δὲν ἐλάθομεν, εἰς τὰς οἰκογενείας, νὰ θεραπεύσωμεν παρὰ μοναδικὰ κρούσματα.

Τὰ πλείστα τῶν χολεροβλήτων Χωρίων δὲν ἔλαθον παρὰ μοναδικὰ κρούσματα.

Ο κατὰ πάντα ἐμπνέων σεβασμὸν Ποιμὴν τῆς Εκκλησίας Πανεπιφύτωτος Μητροπολίτης Κερκύρας, δ τὸν πρῶτον Χολερικὸν τῆς πόλεως ἐπισκεφθεὶς, καὶ οἱ ἐν τοῖς Νοσοκομείοις μὲν χριστιανικὴν αὐταπάρνησιν πλησιάζοντες καὶ παρηγοροῦντες τοὺς Χολερικούς, μέχρι τελευταίας πνοῆς τῶν εὐλαβέστατοι Ιερεῖς ἀνέπαφοι ἔμειναν ἀπὸ τῆς Χολέρας.

Κανεὶς ἀπὸ τοὺς Ιατροὺς εἰς τὴν Πόλιν, Προάστεια καὶ Χωρία, δεγ ἔπαθον ἀπὸ Χολέρας, ἐνῷ μὲ τὴν μεγαλητέραν ἀφοσίωσιν ἔδιδον τὰς βοηθείας τῶν εἰς τοὺς πάσχοντας, καὶ συχνάκις ἐνοσήλευον αὐτούς.

Απαντες οἱ Νοσηλευταὶ, Νοσηλευτρίαι, Πλύτραι, καὶ ἐν γένει ὅλῃ μεγάλους ὑποστᾶσα κόπους ὑπαλληλία τῶν Χολερικῶν Νοσοκομείων, διῆλθον ἄπασαν τὴν ἐπιδημίαν χωρὶς νὰ κρουσθῇ ὅποι Χολέρας.

Μόνον νέα τὶς ἔγκυος, ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας διατελέσασα ὑγειεῖς ὡς Πλύτρα τοῦ Νοσοκομείου Μανδουκίου, ἀπεπέμφθη ἔνεκα ἐλλειψεως ἐργασίας. Εὗσελθοῦσα ἐκακούχησε καὶ κατεβράχη. Επανῆλθεν εἰς τὸ Νοσοκομεῖον μὲν κάθυγρα ἐνδύματα, ἐκρυπτογήσεν, ἔλαθε μετ' ὀλίγον χολερικὸν ἐλαφρὸν κροῦσμα, ἐξ οὐ θεραπεύθη.

Πολυάριθμοι Χωροφύλακες διενυκτέρευσαν ἐκ διαλειμμάτων εἰς τὸ Νοσοκομεῖον, καὶ εἰς τὸν κοιτῶνα τῶν Χολερικῶν δεσμῶν ἀκατηπάντως περιεφέροντο. Οὐδεὶς ἐκ τῶν Χωροφύλακων ἐκείνων ἔλαθε Χολέραν.

Οι παντὸς ἐπαίνου ἄξιοι διά τε τὸν ζῆλον, Χριστιανικὴν αὐταπάρνησιν καὶ διακεριμένην ὑπηρεσίαν ἐσωτερικοὶ βοηθοὶ τῶν Νοσοκομείων τῶν Χολερικῶν. Φ. Θεριογιάννης Ν. Τ. Συδιάζ. Χ. Βασιλάς, Δ. Κ. Δούσμανης. Β. Σαμουήλης. Δ. Προσαλένδης, καὶ καὶ δ. Φαρμακοποιὸς Μ. Αγαθίδης, διῆλθον ἄθικτοι ἄπασαν τὴν ἐπιδημίαν κοπιάζοντες νύκτα καὶ ἡμέραν πρὸς βοήθειαν τῶν ἀσθενῶν, διαγυκτερεύοντες εἰς τοὺς κοιτῶνας τῶν Χολερικῶν, γενρο-

ψίας καθ' ἔκστην ἐκτελοῦντες καὶ συχνάκις φιλανθρώπως ὑφιστά-
μενοι καὶ τὰ βαρέα νοσηλευτικά καθήκοντα.

Ἐκ τῶν συγγενῶν καὶ φίλων, οἵ τινες ἐπεσκέπτοντο συχνάκις τοὺς
χολερικούς, καὶ διέμενον πλησίον των εἰς τὰ Νοσοκομεῖα, κανεὶς δὲν
ἔλαβε Χολέραν, ἐκτὸς τῶν δύο ἀκολούθων ἐξαιρέσσων.

Τυνὴ τις γραῖα εἶχε διάρροιαν, καὶ ἡ θυγάτηρ αὐτῆς Χολέραν
βαρεῖαν. Αμφότεραι ἦλθον εἰς τὸ Νοσοκομεῖον. Η Μήτηρ, εἰς κίν-
δυνον βλέπουσα τὴν θυγατέρα, ἀπεποιήθη θεραπείαν διὰ τὴν διάρ-
ροιάν της* διενυκτέρευσε κακούγοντα καὶ περίλυπος. Η θυγάτηρ τὴν
ἐπιτίυσαν ἐσελτιώθη, ἀλλ᾽ ἡ διάρροια τῆς μητρὸς μετεβλήθη εἰς
Χολέραν, ἐξ ἣς καὶ ἀπεβίωσεν.

Ετέρα τις γραῖα, συνοδεύσασα υἱὸν καὶ θυγατέρα Χολεροβλήτους
εἰς τὸ Νοσοκομεῖον Γαριτζῆς, καὶ ἐπὶ δύο νύκτας διανυκτερεύσασα,
ἐκρύσθη ἐλαφρῆς Χολέρας, ἐξ ἣς ἐθεραπεύθη.

Εἰς τὰς ἴδιωτικάς οἰκίας, ὅπου ἐπεσκέφθη χολερικούς, μολονότι
οἱ συγγενεῖς τὰ πάντα ὑπὲρ αὐτῶν ἐπροσπάθησαν, καὶ μυρίας κα-
κουχίας ὑπέμειναν, δὲν ἔλαβον τὴν Χολέραν.

Τοιαῦτα γεγονότα εἶναι, δὲν ἀμφιβάλλομεν, ίκανὰ νὰ πείσωσι
καὶ τοὺς πλέον ἀπίστους περὶ τοῦ μὴ Μολυντικοῦ ἢ Κολλητι-
κοῦ τῆς νόσου.

Τοιαῦτην ἐλάσσομεν ἐκ πείρας καὶ προλαβόντως πεποίθησιν, καὶ
τὴν αὐτὴν καὶ ἡ παροῦσα ἐπιδημία μᾶς ἐπιβεβίχει γνώμην.

Η Χολέρα δὲν ἀναρρίνεται ποτὲ εἰς τόπον τινὰ χωρίς νὰ προ-
μηνυθῇ ἀπὸ φαινόμενά τινα προδρομικά, καὶ δσάκις ποτὲ ἀναφα-
νῶσι χολερικά κρούσματα, ταῦτα συνοδεύονται ἀπὸ γενικὴν Χο-
λερίνης ἐπίφρονην, κρούσματαν τοὺς κατοίκους πάντας ἐκείνου τοῦ μέ-
ρους. Τοῦτο δεικνύει δὴ γενικῶς πως αὕτη προσβάλλει, τινάς μὲν
δυνατά, ἑτέρους διλύγον.

Η Γενίκευσις αὕτη ἀπαιτεῖ ὡς μέσον, γενικόν τι ἐπηρεάζον
ἡμᾶς, καὶ τὸ καταλληλότερον φαίνεται ἡ Ατμοσφαιρά.

Αὕτη περιβάλλουσα ἡμᾶς, μᾶς περιβάλλει μὲ τὴν Χολέραν.
Κρούει πάντας ἀδιακρίτως, καὶ μόνον κατ' ἔντασιν ὑπάρχουσι δια-
φοραί.

Οὔσης τῆς ἔδρας τῆς Χολέρας εἰς τὸν Ατμοσφαιραν, δίδει τὸν λό-
γον διὰ ποίαν αἰτίαν αἱ μονάσεις, οἱ περιορισμοὶ, αἱ καθάρσεις
ἐφάνησαν πάντοτε ἀνίσχυροι διὰ νὰ σταματήσωσι, περιστείλωσιν ἢ
περιορίσωσι τὸν δρόμον τῆς νόσου ταύτης.

Ο Ανθρώπινος νοῦς δὲν δύναται νὰ σταματήσῃ εἰς τὸ χάσμα
τοῦ Αγνώστου. Ζητεῖ νὰ ὑπερπηδήσῃ τοῦτο. Άλλη δύναται. Αγτι-

πάττει τότε υποθέσεις έπι υποθέσεων. Κρημνίζει τὰς πρώτας διὰ νὰ άνεγείρῃ ἔτερας. Αὗται γίνονται πρόδρομοι ἔτέρων, καὶ οὕτω καθεξῆς. Τοιαύτη υπῆρξε καὶ ἡ πορεία τῶν ἐπιστημόνων ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου. Η πραγματικότης εἶναι, ὅτι ἡ καθαυτὸ Δρυκικὴ αἰτία τῆς Χολέρας μᾶς διαφεύγει. Εἶναι ἄγνωστος.

Η τοποθέτησις ταύτης εἰς τὴν Ατμοσφαῖραν δὲν ἔχηγει δῆλην τὴν πορείαν της, ὅλας τὰς φάσεις της. Μένουσιν ἀνεξήγητα πολλά, καὶ ἀν ἡ παροῦσα ἐγράφετο πρὸς μόνους τοὺς Επιστήμονας, ηθέλαμεν ἀριθμήσει οὐχὶ δλίγα Desiderata ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου.

Τὸ μόνον, τὸ ὅποιον ἡ πεῖρα ἀποδεικνύει, εἶναι ὅτι οἱ κάτοικοι ἐνδὲ τόπου πλησιάζοντος εἰς ἔτερον, μαστίζομεν ἐκ Χολέρας, ἀρχίζουν νὰ υποφέρωσι φκινόμενα Χολερίνης.

Τὰ τῆς Χολερίνης ταῦτα φαινόμενα διαρκοῦσι κάποτε ἐπὶ τινὰ καιρὸν, καὶ παρέρχονται χωρὶς νὰ ἀναπτυχθῇ Χολερικὴ ἐπιδημία.

Τοιοῦτον τι συνέβη καὶ παρ’ ἡμῖν κατὰ τὸ 1854.

Αλλοτε ἡ Χολερίνη αὕτη δὲν σταματᾷ ἔως ἐκεῖ, ἀλλὰ παρακολουθεῖται ἐν δλίγῳ ἀπὸ Χολέραν μᾶλλον ἢ ἡττον γενικευμένην καὶ δριμεῖται.

Ἄλιτα λοιπὸν τὸν χολερικῶν ἐπιδημιῶν δύναται νὰ θεωρηθῇ, ώς ἐπὶ τὸ πολὺ, ἡ εἰς τὰ γειτνιάζοντα μέρη Ὁπαρξὶς τῆς Χολέρας.

Αν τοιαύτη εἴναι μία σοδαρὰ αἰτία τῶν χολερικῶν ἐπιδημιῶν, δύοίας προφυλάξεις δυνάμεθα νὰ λάθωμεν πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ κακοῦ;

Οἱ παραδεχόμενοι τὴν μετάδοσιν τῆς Χολέρας καὶ τὸ Μολυντικὸν αὐτῆς, εἰς τὰς Καθάρσεις καὶ ἀποχὴν τῆς συγκοινωνίας ἐμπιστεύονται, μὴ παραμελοῦντες καὶ τὰς καταλλήλους ὑγιεινὰς παραγγελίας.

Αἱ Καθάρσεις καὶ ἡ ἀποχὴ συγκοινωνίας μὲ τὰ γειτνιάζοντα Χολερόβλητα μέρη, ἀν δὲν ἔφερον ἄλλο κακὸν παρὰ τὴν παραλυσίαν τοῦ Εμπορίου, τὴν πενίαν τῆς ἐργατικῆς ταξεως, τὴν ἐπαύξησιν τοῦ λαθρευτορίου, καὶ τοι μὴ νομίζοντες ἐκείνας τελεσφόρους πρὸς τὸν ακοπὸν, ηθέλομεν σιωπήσει.

Αλλὰ αὗται πρὸς τοὺς ἄλλους φέρουν καὶ κακὸν θιεράπευτον. Κακὸν ἐπιπίτον ἐπὶ τῆς Ιδίας Κεφαλῆς ήμδην, καὶ τότε ὅταν ὑμεῖς οἱ ίδιοι ἔχωμεν ἀνάγκην.

Αἱ Καθάρσεις καὶ ἀποχὴ συγκοινωνίας μὲ τὰ γειτνιάζοντα μέρη, συνδέονται μὲ τὰς μονώσεις τῶν οἰκημάτων τῶν χολερικῶν, οσάκις ἡ Χολέρα ἀναπτυχθῇ. Συνδέονται αὗται μὲ τὴν ιδέαν τοῦ Μολυντικοῦ τῆς νόσου, τοῦ κολλητικοῦ ταύτης. Ενοῦται καὶ ἡ ίδια

τοῦ Ταυτοσήμου Χολέρας καὶ θανάτου. Τότε τί ἀκολουθεῖ; Οἱ τι
ηκολούθησεν ἀπανταχοῦ οὗτον, ἡ νόσος ἐνέσκηψε, καὶ ὑπῆρξεν ἡ ιδέα
τῆς κολλητικότητος.

Σκηναὶ σκληρότητος, Σκηναὶ θανάτου, ίδοι τὰ ἀποτελέσματα!

Οἱ Φόβοις τῆς μεταδόσεως παρακινεῖ πολλοὺς νὰ παραιτῶσι τὰ
τυμαλρέστερα ἀντικείμενα τῆς ἀγάπης των. Οἱ πλησίον ζητεῖ βοή-
θειαν καὶ δὲν τὴν λαμβάνει. Οἱ Πατήρ καὶ Μήτηρ παραιτοῦνται
ἀπὸ τὰ τέκνα. Τὰ ἀδύνατα βρέφη δραμίσαντα, δὲν εὑρίσκουν τὸν
βοηθοῦντα.

Οὕτω, διαρκούσσης τῆς φθορᾶς τῆς ἐπιδημίας, γράφονται καὶ μαῦ-
ραι στῆλαι εἰς τὴν Ιστορίαν. Οἱ διασωζόμενοι παραμελήσαντες
ἔνεκα φόβου τὰ χρέα των, ζῶσιν οὐχὶ δι᾽ ἄλλο παρὰ διὰ νὰ ἔχωσι
τὰς τύψεις τοῦ συνειδότος.

Σκληρότης, ἀνηικότης καὶ φθορά, ίδοι τὰ τρόπαια τῆς ἐγκολ-
πωμένης ἀπὸ τὸν λαὸν ιδέας τῆς κολλητικότητος.

Αἱ ἀφήσωμεν πρὸς μίαν στιγμὴν ἑκεῖνο, τὸ διόποιον ἀνήκει εἰς
τὴν ἡθικὴν, καὶ πρὸς τὸ ὅποιον ἐτρέξαμεν, διότι περισσότερον ἀπὸ
μίαν φορὰν αἱ σπαραξικάρδιοι σκηναὶ ἐτάραξαν ήμᾶς, ὑποπέσασαι εἰς
τὰς αἰσθήσις μας.

Η ἐγκόλπωσις τῆς ιδέας Μολυντικότητος ἀπὸ τοὺς κατοί-
κους μέρους Χολεροθλήτου, φέρει μεγαλητέραν φθοράν.

Ιδοὺ τὸ διατί. Αν ὑπάρχῃ νόσος, ητοις διὰ τὴν θεραπείαν τῆς
ἀπαιτεῖ τὴν ἀδελφικὴν καὶ τοῦ πλησίον βοήθειαν, καὶ οὐχὶ τοῦ
Ιατροῦ μόνου, εἶναι βεβαίως ἡ Χολέρα.

Τὰ θεραπευτικὰ οὐδὲν ὠφελοῦν, ἐὰν δὲν βοηθηθῇ ὁ ἀσθενής, ἐν
καιρῷ καὶ πομένως ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους.

Εἰς αὐτοὺς ἐναπόκειται ἡ ζωή του. Οσον δὲ ἀσθενής παραμεληθῇ,
τόσον γιγαντιαῖα βήματα κάμνει ἡ νόσος. Απὸ ἐλαφροτάτη γί-
νεται βαρυτάτη, ἀνίστος. Τὰ ἐλαφρὰ κρούσματα παραιτοῦμενα, ἐν
δλίγοι φθάνουσι πρὸς τὸν θάνατον. Οὕτω Χολέρα καὶ θάνατος
γίνενται τότε ταυτόσημα.

Δύναται τις δόμως νὰ εἰπῃ. Καλὴ ἡ Ηθική, καλὴ ἡ Χριστια-
νικὴ αὐταπάρνησις, ἀλλ᾽ ἐκ τούτων τί κερδίζω;

Τὸν ἀσθενῆ δὲν δύναμαι νὰ βοηθήσω, καὶ ἐγὼ βέβαιον θάνατον
τρέχω. Ιδοὺ τὸ λάθος.

Τὰ γεγονότα δεικνύουσιν, διτὶ ἡ νόσος δὲν εἶναι μεταδοτική, καὶ
ώς ἐκ τούτου δὲν ὑπάρχει κίνδυνος.

Αλλ᾽ ἔστω ἐπὶ μίαν στιγμὴν, παραδεχόμεθα καὶ τὴν Μολυντικό-
τητα. Οποία ὑπάρχει ἡ πορεία τῆς νόσου; Πάντοτε αὕτη ἀνα-

φαίνεται μὲν προδρομικὰ φαινόμενα, διαρκοῦντα ἐπὶ μίαν, δύο ἢ καὶ περισσοτέρας ἡμέρας. Τὰ τοιαῦτα παραμελούμενα, μεταβαίνουσιν εἰς Χολέραν.

Αν υπάρχῃ νόσος, ἥτις εὔκόλως θεραπεύεται, εἶναι βεβαίως τὰ πρόδρομα τῆς Χολέρας. Η Χολέρα αὗτη ἀρχομένη, εἶναι τοσοῦτον ἀκίνδυνος θεραπευομένη ἐν καιρῷ, δύον κινδυνώδης εἶναι ὁ σάκις παραμελεῖται.

Αὕτη εἶναι πραγματικὴ ἀλήθεια. Εστω τώρα, ώς προείπομεν, ἡ Χολέρα Μολυντική. Μὲ τὴν αὐταπάρηνσιν καὶ δ ἀσθενής σώζεται, καὶ δ βοηθῶν, ἐὰν ἀσθενήσῃ, θετιγότητα θεραπείας ἔχει, ἐὰν ζητήσῃ ἐγκαίρως Ιατρικὴν βοήθειαν.

Απ' ἑναντίας, ἐὰν μὲν τὴν ιδέαν τῆς μολυντικότητος δ Ἀσθενής παραμεληθῇ, οὗτος ἀποθνήσκει. Ο θάνατος τούτου ἐπιπίπτει ἐπὶ τῆς Κεφαλῆς τοῦ παραμελήσαντος, διότι ἐκ τῆς ιδίας ιδέας καὶ οἱ ἄλλοι δρμώμενοι τοῦ ἀρνοῦνται, ἐὰν ἀσθενήσῃ, τὸ Ιατρικὸν, τὸ ὅποιον καὶ αὐτὸς ἡρνήθη τοῦ πρώτου. Αμελούμενος ἀποθνήσκει, φέρων μαζή του καὶ τὰς τύψεις τῆς συνειδήσεως.

Εάν λοιπὸν οἱ κάτοικοι χολεροβλήτου τόπου ἐπιθυμῶσι νὰ λυτρώσωσιν οἱ ἀσθενεῖς των, ἃς τοὺς έσηθοσι πάσαις δυνάμεισιν.

Ας ἀφήσωσι τὴν ιδέαν τῆς μολύνσεως, ἥτις ἀπὸ τὰ γεγονότα ἀποκρούεται. Ας ζητῶσι τὰς Ιατρικὰς συμβουλὰς δύον τάχιστα. Τότε ἡ χολέρα δὲν θέλει ἀναφανῆ, ώς δ θάνατος, ἀλλὰ ώς νόσος ὑποκύπτουσα εἰς τὴν Επιστήμην καὶ Φιλοστοργίαν τοῦ πλησίον.

ΑΙΤΙΑΙ ΤΩΝ ΧΟΛΕΡΙΚΩΝ ΚΡΟΥΣΜΑΤΩΝ.

Η κυριωτέρχ κίτια τῆς ἀναφανήσεως τῶν χολερικῶν κρουσμάτων ὑπῆρξε πάντοτε ἡ παραμέλησις τῶν προδρόμων.

Τῷ ὅντι, οἱ πλεῖστοι παραμελήσαντες, τὰ τῆς χολερίνης φαινόμενα, εἴτε διότι δὲν ἐπίστευον τὴν ὑπαρξίαν τῆς νόσου, εἴτε διότι ἀπιστούσαν πρὸς τοὺς Ιατρούς καὶ θεραπευτικὰ μέσα, ἐπλήρωναν μὲ τὴν ζωὴν των τὴν ἀμέλειαν ἡ παρακοὴν ταύτην.

Απ' ἑναντίας οἱ ἐγκαίρως ζητήσαντες τὴν Ιατρικὴν βοήθειαν διέφυγον τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον.

Οικήσεις.—Κατὰ γενικὸν δρον τὰ μικρὰ καὶ στενὰ οἰκήματα, τὰ ὑγρὰ καὶ κακᾶς ἐπηρεαζόμενα ἀπὸ τὸν ἀέρα καὶ ἡλιακὸν φῶς, καὶ ὅπου συσώρευσις ἀτόμων ὑπῆρχε, τέλος τὰ μέρη,

τὰ ἔχοντα στενοὺς καὶ ἀκαθάρτους δρόμους, παρουσίασαν τὰ περισσότερα καὶ δριμύτερα κρούσματα χολέρας.

Κοινωνικαὶ τάξεις.—Κατὰ μόνην ἑζαίρεσιν οἱ εὔποροι καὶ καλῶς διαιτώμενοι προσεβλήθησαν. Απ' ἐναντίας ἐκρούσθησαν οἱ πενητες, οἱ κακῶς καὶ ἀνεπαρκῶς τρεφόμενοι, καὶ οἱ πάσχοντες στρῆσεις τοῦ βίου.

Τροφαῖ.—Η ἀνεπαρκής τροφὴ, τὸ ἀσύνηθες εἰς τινας ἀραβίσσιαν, τὰ δυωρικὰ, δ τυρὸς, τὰ λάχανα, οἱ παχεῖς λιμναῖοι ἔχθεις, τὸ χοιρίον κρέας, καὶ ἐν γένει ἡ χρῆσις δυσπέπτων φαγητῶν προκαλεσαν εἰς πολλοὺς τὴν νόσον.

Κρεπάλη καὶ μέθη.—Αὗται πώποτε δὲν ἐπέρχασαν ἀτιμάρητοι, καὶ ίδιως ἡ χρῆσις καὶ κατάχρησις τοῦ νέου οἴνου, ἀφθόνου ὅντος κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐπιδημίας, ἔδωκαν οὐκ δλίγα θύματα.

Αφροδίσιακαὶ καταχρήσεις.—Δὲν ἔτυχε νὰ παρατηρήσωμεν κανένα παθόντα χολέρας μετὰ τοιαύτας καταχρήσεις οὐχ ἥττον αὖται προκαλοῦσι συχνάκις τὴν χολέραν.

Ηθικὰ πάθη.—Δύο γυναικεῖς, ὑπὸ ἐπιβρόήν λύπης οὖσαι, ἔνεκεν οἰκογενειακοῦ δυστυχέματος, ἔλαθον τὴν χολέραν· ἡ μία τούτων ἀπεβίωσε.

Φόβος.—Τινὲς ἀποδίδουσι μεγαλητέραν ἐπιβρόήν εἰς τὸν φόβον, παρόστην πραγματικῶς ἔχει.

Ο φόβος, δ φθάνων εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμὸν, ἐκνευρίζει τὸ ἄτομον, καὶ βεβαίως, οὗτος δύναται νὰ ἦναι ἐπικίνδυνος ἐν καιρῷ χολεσικῆς ἐπιβροῆς. Ο τοιοῦτος ἐπιβαρύνει πάντοτε τὸ κροῦσμα, διάκις ἡ νόσος ὑπάρχει εἰς τὸ ἄτομον.

Ο φόβος δύναται καθ'έαυτὸν νὰ προκαλέσῃ τὴν νόσον; Δὲν παρετηρήσαμεν καμμίαν τοιαύτην περίπτωσιν.

Αν δ φόβος ἔδύνατο νὰ προκαλέσῃ τὴν νόσον, βεβαίως πολλοὶ καὶ τοι καλῶς διαιτώμενοι καὶ προφυλαττόμενοι, δὲν ήθελον δυνηθῆ νὰ διαφύγωσι τὴν προσβολὴν αὐτῆς.

Ο φόβος καθ'ήμας δὲν ἔχει τοιαύτην ἐπιβρόήν, διότι τοῦ ἀποδίδουσι, μάλιστα τολμῶμεν νὰ εἰπωμεν δτι, μόνος δὲν δύναται νὰ προκαλέσῃ τὴν νόσον. Οὗτος ἀπ'ἐναντίας μετριάζει τὰς καταχρήσεις παρακινεῖ πρὸς τὰς προφυλάξεις. Εκ τούτων προέρχεται ἡ σωτηρία καὶ τὸ ἀνεπηρέαστον τοῦ ἀτόμου.

Βεβαίως, τὸ θάρρος εἶναι ἐν τῶν κυριωτέρων πρὸς τὴν καλὴν διατήρησιν τῆς ἀρμονίας τῆς οἰκονομίας μας. Τοῦτο ἐνούμενον μὲ

ἔμφρονα διαιτητικὴν, ἀντιτάσσεται μὲν ἐπιτυχίαν κατὰ τῆς χολέρας. Αλλὰ καὶ ὁ φόδος ἐνούμενος μὲν καλὴν διαιτητικὴν, δὲν εἰναι διάθριος. Προτιμητός ὁ φόδος ἀπὸ τὸ ἀκρατὲς θάρρος, τὸ προτρέπον εἰς καταχρήσεις.

Καθάρσια.—Σπανίως παρετηρήσαμεν τὴν χολέραν ἀναπτυχθεῖσαν μετὰ τὴν χρῆσιν καθαρσίων, καὶ τοῦτο διότι ἐν καιρῷ τῆς ἐπιδημίας σπανίως ἐγένετο χρῆσις τούτων.

Γένη.—Τὸ θῆλυ μᾶλλον ἐπροσβλήθη τὸ ἄρρεν. Εἰς 884 κρούσματα χολέρας ὑπῆρχαν 503 Γυναικες, καὶ 381 Ανδρες.

Εἰς τὰ Νοσοκομεῖα τῶν χολερικῶν ἐλάσσομεν 79 Ανδρας καὶ 52 Γυναικας. Τοῦτο ἔνεκα τῆς μεγαλητέρας δυσκολίας τῶν Γυναικῶν ν' ἀφίνωσι τὰς ἑστίας των, καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν χολερικῶν, τοὺς ὅποιους ἐλάσσομεν ἐκ τοῦ Σωφρονηστηρίου, ὅπου δὲν ὑπάρχουσι δέσμιοι εἰμὴ Ανδρες.

Ηλικίαι.—Απασαὶ αἱ ηλικίαι ἔδωκαν κρούσματα χολερικά. Η μικροτέρα ηλικία, ἡτις ἀναφαίνεται εἰς τὰς στατιστικὰς τοῦ Γειονομείου, εἶναι ἐνὸς ἔτους.

Εἰς 849 κρούσματα, ἥριθμόσαμεν 10 ἐνὸς ἔτους. Εκ ταύτης τῆς στατιστικῆς, ἡτις δὲν νομίζομεν νὰ ἦναι ἀσφαλής, ως πρὸς τὰς ηλικίας, φαίνεται ὅτι ἡ ηλικία

ἀπὸ 4 μέχρι 10 ἔτῶν	ἔδωκαν	140	κρούσματα,
ἀπὸ 11 μέχρι 20 ἔτῶν	"	94	"
ἀπὸ 21 μέχρι 30 ἔτῶν	"	160	"
ἀπὸ 31 μέχρι 40 ἔτῶν	"	104	"
ἀπὸ 41 μέχρι 50 ἔτῶν	"	109	"
ἀπὸ 51 μέχρι 60 ἔτῶν	"	118	"
ἀπὸ 61 μέχρι 70 ἔτῶν	"	65	"
ἀπὸ 70 καὶ ἐπέκεινα πολὺ διλγά.			

Επιβρόκη τῆς ἡμέρας καὶ νυκτός. Δὲν ἐτηρήσαμεν ἀκριβῶς σημειώσεις ως πρὸς τὴν ἐπιβρόκην τῆς ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐπὶ τῆς ἀναφανέσσως τῶν κρουσμάτων. Αν ἡ μνήμη δὲν μᾶς λανθάνῃ, η νῦν ἔδωκε τὰ περισσότερα.

Ατμοσφαιρικαὶ ἀλλαγαί. Αἱ βίαιαι καταψύξεις ἐπηρεάζουσαι ἀτομα εἰς ιδρωτα, προκαλεσαν τὴν Χολέραν πολλάκις. Εν γένει αἱ βίαιαι ἀλλαγαὶ τῆς θερμοκρασίας ἀνέπτυξαν εἰς πολλοὺς κρούσματα.

Νόσοι. Πολλοί πάσχοντες ἐκ προτέρων νοσημάτων, καὶ ἀδύνατοι δύντες, προσεβλήθησαν ὑπὸ Χολέρας. Δυνάμεθα δμως; νὰ εἴπωμεν ἄγει φόβου λάθους, δι τοιούτους νοσημάτα τοῦ γαστροεντερικοῦ σωλήνος εἰσὶ μᾶλλον προδιατεθειμένοι εἰς τὴν προσβολὴν τῆς Χολέρας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Προφυλακτικά.

Αν ὑπέρχῃ νόσος, ἥτις νὰ ὑποκύπτῃ εἰς τὴν ὑγιεινὴν, Νόσος, ἥτις ν' ἀπομακρύνηται απὸ τοὺς τηροῦντας τοὺς κανόνας ἑκείνης, Νόσος, ἥτις δὲν πλήττει παρὰ τοὺς καταχρωμένους, αὕτη εἶναι βέσσαίως ἡ Χολέρα.

Τα προφυλακτικὰ μέσα εἶναι τὸ ἀπόρθητον τεῖχος, τὸ δποῖον ἡ Ιατρικὴ αντιτάσσει κατὰ τῆς τρομερᾶς ταύτης μάστιγος. Δι' αὐτῶν ἐλκτοῦνται τὰ κρούσματα, αἱ ἐπιδημίαι μετριάζονται, καὶ παύονται.

Ταῦτα ὁ Αρχιατρὸς Α. Κογεβίνας καὶ μετ' αὐτοῦ ἡ Ιατρικὴ Επιτροπὴ ἐσύντησαν πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ἀπ' ἄρχῆς τῆς ἐπιδημίας.

Τὰ τοιαῦτα πρέπει, ἐν περιπτώσει χολέρας, νὰ καθίστανται ἡ μέριμνα τῶν κατοίκων τοῦ χολερηθλήτου μέρους καὶ τῆς Κυβερνήσεως. Εἰς τὴν πραγματοποίησιν τούτων ὑπάρχει ἡ σωτηρία.

Η Χολέρα δυστυχῶν δρέγεται καὶ κρούει τοὺς ἀπόρους, τοὺς ἀνεπαρκῶς καὶ κακῶς διαιτωμένους.

Τὸ μόνον καὶ κυριώτερον Ιαματικὸν διὰ νὰ παύσῃ τὴν δρμήν της, κατὰ τούτων τῶν ἀτυχῶν, εἶναι ἡ βελτίωσις τῆς τροφῆς των. Διὰ καταλλήλου καὶ ἐπαρκοῦς τροφῆς δύνανται οἱ πλεῖστοι νὰ ἐκφύγωσι τὴν νόσον. Τοῦτο ἡ Φιλανθρωπία καὶ ἡ Κυβέρνησις χρεωστοῦσι νὰ πραγματοποιήσωσιν ὡς πρῶτον.

Αἱ Κυβερνήσεις καὶ ἡ Φιλανθρωπία, προνοοῦσαι ὅπερ τῶν ἀπόρων, χρεωστοῦσιν ἔξισου νὰ μὴ ἀφήσωσι καὶ τὸ λοιπὸν μέρος τοῦ Λαοῦ ἀβοήθητον. Η καλητέρχ βοήθεια, τὴν δποίαν δύνανται νὰ δώσωσιν, εἶναι νὰ φροντίζωσι πεῖτον νὰ μὴ λείψωσι τὰ ἀναγκαῖα ἀπὸ τὸν χολερικὸν τόπον, τὸν δποῖον, κατὰ τὰς κοινὰς Ιδέας, ἀποφεύγουσιν οἱ γείτονες. Δεύτερον νὰ ἐπιτηρῆται αὐστηρῶς, ὥστε τὰ εἰς τὴν ἀγορὰν τρέφιμα καὶ ὁ οἶνος νὰ ἦναι καλῆς ποιότη-

τος, καὶ τοῦτο ἔτι μᾶλλον, καθόσον δυστυχῶς συμβείνει, ὅτι ἐν περιπτώσει ἐπιδημιῶν καὶ ἐμποδισμένου Εμπορίου, οἱ Πολῖται δὲν εὑρίσκουσιν νὰ πορίζωνται παρὰ ἀπὸ τὰ δυστυχέστερα τρόφιμα· καὶ τρίτον νὰ ἐμποδίζηται ἡ πώλησις; ὅλων ἐκείνων τῶν τροφίμων, ἄτινα εἰσὶν ἐπιβλαβῆ. Προτιμότερον νὰ ζημιωθῶσι δέκα ἢ ἑκατὸν παρὰ νὰ κινδυνεύσωσι πολλοί.

Τὸ καθ' ἡμᾶς δὲν θέλαμεν ποσῶς διστάσει νὰ συμβουλεύσωμεν ἐν καιρῷ Χολέρας, νὰ μὴ συγχωρῆται ἡ πώλησις Λαχάνων, Οπωρῶν, Οσπρίων, Χοιρίου κρέατος, καὶ τῶν ἐκ τούτου κατασκευαζομένων ἀλλάντων καὶ τῶν δρούων, τῶν παχέων λιμναίων Ιχθύων, Κογχυλίων, Μαλακίων, καὶ ὑπὲρ παντὸς ἄλλου, ἡ πώλησις τοῦ νέου οἴνου ἢ τοῦ νεοθευμένου.

Η πεῖρα ἀπέδειξεν ὅτι ἡ νόσος, πρὶν τῆς ἀναφράνεσθαις της, προμηνύεται ἀπὸ τινα προδρομικὰ φαινόμενα, ἄτινα δύναται τις νὰ εἴπῃ δὲν εἶναι εἰμὴ ἡ νόσος ἐν μικρῷ.

Τὰ τοιαῦτα εἶναι εὐκόλου λάσεως, ὅταν ἐγκαίρως θεραπεύωνται ἀπ' ἐναντίας ἀμελούμενα, εἰς μέγιστον φέρουσι κίνδυνον.

Διὰ τὴν ἔγκαιρον θεραπείαν τούτων δύο τινὰ ἀπαιτοῦνται

Α'. ἡ ἀνίγνενεσις αὐτῶν καὶ

Β'. ἡ κατάληλος θεραπεία.

Καὶ τὸ ἔν καὶ τὸ ἔτερον δύνανται νὰ πραγματοποιηθῶσι, διὰ διορισμοῦ Ιατρῶν κατὰ συνοικίας, ἐπιφορτισμένων νὰ ἐπισκέπτωνται ἀδιακρίτως καθ' ἕκαστην καὶ δις τῆς ἡμέρας τοὺς κατοικοῦντας τὴν συνοικίαν των.

Οἱ Ιατροὶ νὰ συμβουλεύσωσι τούτους περὶ τῆς δικιτητικῆς, καὶ νὰ προσφέρωσιν ἀνάλογον θεραπείαν δσάκις εὔρωσι πάσχοντας.

Τὸ τοιούτον μέσον ἔγινε τελεσφόρον εἰς ὅλα τὰ μέρη, ὅπου ἐτέθη μὲ δραστηριότητα εἰς ἐνέργειαν. Τοῦτο ἐδύνηθη πάντοτε νὰ μετράσῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν χολερικῶν κρουσμάτων καὶ νὰ παύσῃ τὰς ἐπιδημίας ἐν δλέγω.

Πρὸς εὐόδοσιν τοιούτου σωτηρίου μέτρου! προφυλακτικοῦ ἀπαιτεῖται οὐ μόνον ἡ αὐταπάρνησις τῶν Ιατρῶν, ἀλλὰ καὶ ἡ πεποίθησις τῶν κατοίκων.

Αὐτὸτε τοῦτο τὸ μέτρον δὲν ἐτελεσφόρησεν, αἰτίᾳ τὸ συχνότερον ὑπῆρξεν ἡ ἀπιστία τοῦ δχλου πρὸς τὴν ὅπαρξιν τῆς χολέρας καὶ ἡ μὴ ἐμπιστούμην πρὸς τοὺς Ιατρούς.

Η χολέρα ἀνιλεῖς κρούει τὰς συνοικίας, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ὅπου ὑπάρχουσιν ἀκαθαρσίαι, οἰκίαι στενόχωροι καὶ συσσώρευσις ἀτόμων.

Μικραίριστης τοῦ τόπου, ἡ ἀραιώσεις τῶν κατείκεν, εἶναι μέσα, ἃ τινες πάντοτε ἀποβαίνουσιν ὠφέλιμα.

Αἱ Κυθερίνησις περὶ τῶν τοιούτων πρέπει μὲν δραστηριότητα νὰ φροντίζωσιν. Η Κέρκυρα ἔχει ὑπὲρ πάντα ἄλλον χρεῖαν καὶ καθαριότητος, τῆς δούλιας στερεῖται, καὶ ἀραιώσεως τῶν κατοίκων. Εἶχει ἀνάγκην πλατυτέρων δρόμων διὰ τὴν ἀνανέωσιν τοῦ ἀέρος καὶ τὴν ἐπιφρόην τῶν ηλιακῶν ἀκτίνων.

Θεία Χείρ ἔδοήθησε τὴν νῆσον ταύτην, διότι, ἐνῷ ὅλα τὰ πρόσοντα πρὸς τροφὴν τῆς χολέρας ὑπῆρχον, ή ἐπιδημία ἐφάνη μετριωτάτη.

Ἐν καιρῷ χολέρας, αἱ συναθροίσεις πολλῶν εἰς περιωφεισμένα μέρη ἐφάνησαν πάντοτε ἐπιβλαβεῖς, καὶ δὲν διστάζουσιν νὰ εἰπωμεν, ὅτι ἀνάγκη αὐταὶ νὰ ἐμποδίζωνται. Τὰ μοναδικὰ παραδείγματα, ὅτι αἱ συναθροίσεις αἱ γινόμεναι ἐν καιρῷ ταύτης ἢ ἔκεινης τῆς ἐπιδημίας δὲν ἔφερον κακά, αἱ μὴ κλίνωσι τὴν πλάστιγγα ὑπὲρ αὐτῶν.

Απαντες οἱ κάτοικοι τοῦ μέρους, εἰς ὃ ἐνσκήπτει ἡ χολέρα ἐπεράζονται ἐκ τῆς χολερικῆς ἀτμοσφαίρας. Οἱ πολὺ φοβούμενοι ἢ οἱ μὴ δυνάμενοι νὰ ὑποκύψωσιν εἰς ἀνάλογό τινα διαιτητικὴν εὔρισκουσιν ἐν μέσον ν' ἀπορύγησι τὴν ἐπιφρόην τῆς εἰς τὴν ἀπομάκρυνσιν τῶν. Λρκεῖ μόνον ἐν καιρῷ νὰ κάμουν τοῦτο καὶ μὲ τρόπον ὥστε νὰ μὴν ὑποφέρωσι κακουχίας, αἵτινες δύνανται νὰ προκαλέσωσιν εἰς αὐτοὺς θλάβην δεινοτέραν, παρ' ὅποιαν ἐδύναντο νὰ λάθωσι καλῶς διαιτάμενοι, καὶ εἰς τὰς ἑστίας καὶ ἀγαπάουσις τῶν διαιμένοντες.

Τὰ τοιαῦτα γενικὰ μέσα ἀποβαίνουσι τελεσφόρα εἰς τὰ πλήθη, δὲν εἶναι ὅμως ίκανὰ νὰ διατηρήσωσιν ἔκαστον ὑγειῆ ἐν καιρῷ Χολέρας, παρὰ καθόσιον δ τοιοῦτος ὑποθληθῆ εἰς τινας προφυλάξεις, ἀνευ τῶν δοπίων κινδυνεύει νὰ κρουσθῇ, καὶ μέσον τῶν ἰδίων δύναται νὰ διέλθῃ ἀτιμωρητὴ καὶ τὰς τρομεροτέρας ἐπιδημίας ἀνεπηρέαστος.

Αἱ τοιαῦται προφυλάξεις, ἥλασσουσαι εἰς τινας τὰς συνηθείας τῶν, ἐμποδίζουσαι εἰς ἄλλους τὰς ὁρέζεις των, καὶ εἰς τινας τέλος ὑπερποδῶσαι τὰ μέσα των, παραβαίνονται. Η πληρωμὴ τῆς καταχρήσεως ἐνίστε εἶναι πολὺ ἀδρά.

Η νόσος δὲν συνθηκολογεῖ πρὸς ὥμᾶς, οὐδὲ πρὸς τὰς ὁρέζεις μας, οὐδὲ πρὸς τὰς συνηθείας μας. Αν ἔκεινην θέλωμεν ν' ἀποφύγαμεν

γωμεν, πρέπει νὰ θυτικάτωμεν κάτι τι. Πρὸς τὸ λογικώτερον τῶν ὑφηλίων πλασμάτων, ή θυσία τοῦ εἰδόου; τοῦ φργητοῦ, τινῶν συνηθεῖῶν, ἡ ἀποφυγὴ τινῶν καταχρήσεων ἐπ' δλίγας ἡμέρας καὶ ταῦτα πρὸς μέγα κέρδος; ή τούλαχιστον πρὸς τὴν ιδίαν αὐτοῦ ἡσυχίαν, βεβαίως δὲν εἶναι θυσία.

Ἐν καιρῷ χολερικῆς ἐπιφρόης ἔκαστος δρεῖται νὰ προφυλάττηται ἀπὸ τὸ ψύχος, τὴν υγρασίαν καὶ κυρίως νὰ μὴν ἐκτίθηται εἰς τὰς προσδόλας τῆς ἀτμοσφαιρας, ὃν εἰς ἐφίδρωσιν ηθερμός.

Πρὸς ἀποφυγὴν τῆς κακῆς ἐπιφρόης τῶν ἀτμοσφαιρικῶν μεταβολῶν ἀνάγκη πάσα νὰ ἥναι καλῶς ἐνδεδυμένος Ιμάτια μάλλινα, ἰδίως δὲ νὰ ἔχῃ περιεωσμένην τὴν κοιλίαν καὶ πόδις μὲ μάλλινα υφάσματα.

Νὰ μὴν συνέρχηται μετὰ πολλῶν εἰς πεθιωρισμένους τόπους, καὶ ν' ἀποφεύγῃ τὴν ἐπιφρόην τοῦ ἀέρος τῆς νυκτός.

Εἶναι ἀναγκαιοτάτη καὶ ωφέλιμος ἡ καθαριότης εἰς τὰ οἰκήματα καὶ εἰς τὸ σῶμα.

Τινὲς συμβουλεύουσιν ἐντὸς τῶν οἰκημάτων θυμιάσεις Χλωρίου, δὲν νομίζομεν ταύτας οὐδὲ ἐπιβλαχεῖς, ἀλλ' οὐδὲ καὶ ωφελίμους.

Η ἀνανέωσις τοῦ ἀέρος τῶν δωματίων, ἡ καθαριότης καὶ ἡ ἔλλειψις ἐντὸς τῶν οἰκημάτων καὶ τῶν γειτονικῶν μερῶν κακῶν ἀναθυμιάσεων, ἀρκοῦσιν.

Απασαι αἱ καταχρήσεις, εἰς τὰς δποίας δυνατόν τις νὰ ἦναι ἔκδοτος ἡ κατὰ τύχην νὰ περιπίπτῃ, πρέπει νὰ παύσωσιν ἐν καιρῷ Κοιλέρας. Ιδίως δὲ ἡ κρεπάλη, ἡ μέθη, ἡ πολυφργία, τὰ πολυποίκιλα καὶ μεγαλοπρεπὴ γεύματα καὶ ἡ κατάχρησις τῶν ἀφροδισίων.

Η κρεπάλη καὶ μέθη θυσιάζει πολλοὺς τοῦ δχλου· τὰ πολυποίκιλα φργητά, ἡ πολυφργία ἐπληρώθησαν ἀδρῶς συχνάκις ὅποι τῶν πλουσίων.

Τοσοῦτον ἡ κρεπάλη καὶ μέθη εἶναι ἐπιφοδοί ἐν καιρῷ χολέρας, διστε δὲν ἡθέλαμεν διστάσει νὰ συμβουλεύσωμεν, νὰ κλείσωνται τὰ εἰνοπωλεῖα κατὰ τὰς ἐορτασίους ἡμέρας, καθ' ἄς κυρίως πολλοὶ τοῦ δχλου ἕκει θυσιάζουσι τὸ κέρδος τῶν ἐργασίμων ἡμερῶν εὐωχούμενοι.

Αν ἥναι ἀνάγκη ν' ἀπέχῃ τις τῆς κρεπάλης καὶ μέθης, δὲν εἶναι διληγότερον ν' ἀπέχῃ καὶ τῆς κρήτεως τοῦ νέου εἴνου, διστε ἐφάνη παρ' ἡμῖν πρόξενος μεγάλου κακοῦ.

Πολλοί εἶχουν τὴν ἰδέαν ὅτι ἡ χρῆσις τοῦ ὄδατος, ἐν καιρῷ χολέρας, εἶναι ὀλεθρία, διὸ καὶ ἀναμιγγύουσι τοῦτο μὲ οἷον ἡ πνευματῶδές τι ποτὸν, ὥστε καὶ οἱ ἀσυνθήσιτοι καταχρῶνται τῶν τοιούτων. Η κατάχρησις αὕτη εἶναι ὀλεθρία.

Τὰ οἰνοπνεύματα βλάπτουσι, καὶ μόνη μετρίᾳ^{τις} χρῆσις καλοῦ οἴνου εἶναι ώφελίμος.

Πολλὰ εἶναι τὰ βρώματα καὶ ποτὰ, τῶν ὁποίων ἡ ἀποχὴ, ἐν καιρῷ χολέρας, εἶναι ἀναγκαῖα. Τὰ κυριώτερα τούτων, ἐκ μὲν τοῦ τῶν φυτῶν Βασιλέου, εἶναι τὰ ὄπωρικὰ, τὰ λάγανα, ἐν γένει, τὰ δσπρια. Εκ τοῦ Βασιλέου τῶν ζώων, τὸ χοίρειον κρέας, ἡ χῆνα, τὰ παπία, οἱ παχεῖς λιμναῖοι ἱχθεῖς, καὶ οἱ τεταφιχευμένοι, τα μὴ πρόσφατα ὡὰ, τὰ γαλακτερὰ, δ τυρὸς, τὰ κογγύλια, τὰ μαλάκια (σουπιαῖς, ὀκταπόδια καὶ τὰ τοιαῦτα,) τὰ κεκαρυκεύμενα, ἐλαιιώδη λιπώδη φαγητὰ, ἐν γένει.

Ἐκ τῶν ποτῶν, δ ζύθος, τὰ παγωτὰ καὶ ἐν γένει τὰ ὄξεα καὶ τὰ πνεύματα.

Ἐκ τῶν βρωμάτων, τὰ ωρελιμώτερα εἰσὶ, τὰ κρέατα βοὸς, μόσχου, δρνίθων, ἀγρίων πτηνῶν μὴ λιμναῖων.

Ταῦτα πάντα κατεσκευασμένα ἀπλῶς, βραστὰ ἢ ψητά.

Ο καλὸς ἐψημενος ἔρτος, δρύζιεν.

Ἐκ τῶν καρυκευμάτων, μικρά τις ποσότης ἀλατος καὶ πεπερόου.

Ἐκ τῶν ποτῶν, μετρία ποσότης καλοῦ οἴνου ἀκράτου ἢ κεκραμένου, δ καφές, τὸ ίθε, καὶ ἔγχυμα ἡδύσσμου.

Ἐν καιρῷ χολέρας, ὡς γενικὸν κανόνα, νομίζομεν ώφελίμον τὴν μὴ διατήρησιν τοῦ στομαχοῦ κενοῦ ἐπὶ πολλὰς ὥρας, ὡς ὀσαύτως τὴν μὴ ὑπερπλήρωσιν τούτου καθ' οὐδεμίαν ὥραν τῆς ἡμέρας, ιδίως δὲ κατὰ τὸ ἐσπέρας, ὅπότε καταλληλότερον δεῖπνον νομίζομεν δλίγον οἶνον μὲ ἔρτον, ἢ ίθε, ἢ ἔγχυμα ἡδύσσμου. Κατὰ τὴν πρωῖν ὀσκύτως τὴν χρῆσιν τοῦ ἡδύσσμου, ίθε ἢ καφέ.

Ος συντελεστικὰ προφυλακτικὰ μετὰ τὴν διαιτητικὴν εἶναι, δ μὴ ὑπέρμετρος κόπος, ἡ μετρία ἀσκησις, ἡ ἐφιδρωτικὴ κατάστασις τοῦ δέρματος, δ ἡτοχος καὶ ἔγκαιρος ὑπνος καὶ ἡ γαλήνη τῆς ψυχῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Σ'.

ΘΕΡΑΠΕΙΑ.

ά. τῆς χολερικῆς ἐπιφρόης.

Κατὰ τὴν περίοδον τῆς χολερικῆς ἐπιφρόης καὶ ιδίως κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἀναφανήσεώς της, ἀπαντες ἐπιζητοῦσι τὴν ιατρικὴν βούθειαν, ὅπως ἀπαλλαχθῶσι τῶν γαστροεντερικῶν φαινομένων, ἄτινα εἰς αὐτοὺς παρουσιάζονται.

Η αὐστηρὰ τήρησις τῆς διαιτητικῆς μετριάζει μόνη τὴν ἔντασιν τούτων, καὶ ἐμποδίζει τὴν ἐπὶ τὸ χεῖρον πρόσθιον.

Συνάμα μὲν τὴν διαιτητικὴν εἰσίν ὠφέλιμα τὸ ἔγχυμα ἡδυόσμου (Menthe) μὲν μίαν ἢ δύο σταγόνας ἑλαίου τοῦ ἡδυόσμου, ιδίως δὲ ὑπῆρχεν ὠφέλιμες ἢ χρῆσις τοῦ ἐπομένου ἀρωματικοῦ ποτοῦ, ἀνὰ ἓν ἢ δύο κοχλιάρια καθ'ἐκάστην ὥραν.

Τδατος ἀπεσταγμένου ἡδυόσμου οὐγγίας δύο.

Τδατος ἀπεσταγμένου κιναμώμου οὐγγίας δύο.

Τδατος ἀπεσταγμένου κέτρου οὐγγίας δύο.

R. Alkermes δραχμὰς τρεις.

Λαυδάνου σταγόνας ἕξ.

Η δόσις μόνον τοῦ λαυδάνου πρὸς τὴν ἔντασιν τῶν φαινομένων ηὗξάνετο μέχρι τῶν δώδεκα σταγόνων.

β'. Θεραπεία τῶν προδρόμων.

Τὰ προδρόμα τῆς χολέρας καὶ τὸ κυριώτερον αὐτῶν σύμπτωμα, ἢ διάρροια, εἶναι τὸ προμήνυμα, τὸ δποῖον δίδει ἡ χολέρα ὅτι ἐπλησίασεν. Εἶναι οὕτως εἰπεῖν ἡ χολέρα ἐν μικρῷ.

Τούτων θεραπευομένων, ἐκλείπει.

Τὰ μέσα, ἄτινα μᾶς ἔδωκαν αἰσια ἀποτελέσματα, καὶ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, διὰ ἀνεχαίτισαν πάντοτε τὴν πρόσοδον, διότι δὲν ἐνθυμούμεθα παρὰ μίαν μόνην ἑξαίρεσιν, εἶναι τὰ μὲν ὑγιεινὰ καὶ διαιτητικά, τὰ δὲ, φαρμακευτικά.

Υγιεινὰ διαιτητικά.

Η ἡσυχία τοῦ ἀσθενοῦς ἐπὶ τῆς κλίνης εἶναι ἀπαραίτητος.

Περὶ τὸ σῶμα καὶ ίδιως κατὰ τὰ ἄκρα, διὰ θερμαντηρίων μάς, ἀνάγκη πᾶσα νὰ διατηρηθῇ υψηλένη μετρίως ἢ θερμοκρασία.

Παντελής δίαιτα, καὶ ποτὸν ἀφεψήματος δρύζης.

Φαρμακευτικά.

Εξωτερικός.

Εμπλαστρον ἐπὶ τῆς κοιλίας, συγκείμενον ἐκ τριῶν ἢ τεσσάρων δραχμῶν θεριακῆς καὶ ἡμισείας ἢ μιᾶς δραχμῆς ἑλαίου τοῦ μοσχοκαρύου.

Εσωτερικός.

Ανὰ ἡμίσειαν ἢ μίαν ὥραν ἐν κοχλιάριον τῶν ἀρωματικῶν ὑδάτων, ἄτινα ἐσημειώθησαν καὶ περὶ τῆς χολερικῆς ἐπιφρόης.

Πρὸς τούτοις ἀνὰ δύο ἢ καὶ μίαν ὥραν ἐν καταπότιον συγκείμενον ἐκ δύο κόκκων ἑλαίου μοσχοκαρύου καὶ ἐνδεκτοῦ τοῦ κόκκου ἐκχυλίσματος διόπιον. Εκ τῶν καταποτίων τούτων μία δόσις περιέχουσα ἔξι καταποτία.

Η χρῆσις τῶν καταποτίων τούτων γεννᾷ οὐ μικρὰν δίψαν, τὴν δποίαν δὲ ἀσθενής πρέπει νὰ μετριάζῃ διὰ μικρᾶς ποσότητος ποτοῦ.

Εἰς τὰς πλείστας τῶν περιστάσεων μία μόνη δόσις καταποτίων ἔφθασε νὰ παύσῃ τὰ φαινόμενα. Οσάκις δυμώς τὰ τοιαῦτα ἐπέμεινον, τὸ ἡμισου μιᾶς δόσεως, καὶ σπανιώτερον μία δευτέρα δόσις ἐτελείωσε τὴν νοσηρὰν σκηνήν.

Η πεῖρα μᾶς ἔδιδαξεν, διὰ τὴν οὐκέτι ἔπιβαρύνουσα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὰ φαινόμενα. Ως ἐκ τούτου, ὅταν τὸ ἐσπέρας ἀνεφαίνετο ἢ ἀργὴ τῆς βελτιώσεως, τότε δὲν τὴν ἐμπιστευόμεθα διὰ νὰ μὴν ἀκολουθήσωμεν εἰσέτι μὲν δραστηριότητα τὴν ἐπιτήρησιν τοῦ ἀσθενοῦς καὶ τὴν θεραπείαν.

Εγίνοτε ἡ ἀρθρονία τῶν ἀποπατήσεων μᾶς ἡνάγκασε νὰ κάμωμεν καὶ κλύσματα, ἄτινα καὶ ἀπέβησαν ὠφέλιμα, καὶ συνετίθεντο ἀπὸ

Σδωρ δρύζης, μικρᾶς τινὸς ποσότητος ἀμύλου καὶ 6 μέχρι 12 σταγόνων λαυδάνου. Τὸ κλύσμα ἐγένετο ποτὲ μὲν γάλιερὸν, ἄλλοτε καὶ ψυχρόν.

Μετὰ τὴν παῦσιν τῶν φαινομένων, ἡ διατήρησις τῆς κλίνης ἐπὶ μίαν δύο ἡ καὶ τρεῖς ἡμέρας, ἡ αὐστηρὰ δίαιτα τὸ πρῶτον, καὶ ἡ βαθμιαία παραχώρησις τροφῆς, ἔχοντας τὰ μόνα μέσα, διὰν προελήφθησαν καὶ αἱ Υποτροπαὶ.

γ'. Θεραπεία τοῦ χολερικοῦ χρούσματος.

Θεραπεία προσβολῆς.

Ως ἐπὶ τὸ πολὺ ἡ στιγμὴ τῆς προσβολῆς διαφένγει τὴν παρατάσσοσιν τοῦ Ιατροῦ. Οὗτος δὲν βλέπει τὸν ἀσθενῆ παρὰ μετά τινας ὥρας, ἀφ' οὗ ἂδη ἡ νόσος ἀνεπτύχθη. Επειδὴ ὅμως ἡ πειρα ἀπέδειξεν, ὅτι αἱ πρῶται καὶ ταχεῖαι βοήθειαι, αἱ ἑγγύες τῆς ἀρχῆς τῆς νόσου, εἶναι ἐκεῖναι, αἵτινες ἐγγυῶνται μᾶλλον τὴν Ιατρίαν· δι' αὐτὸν τοῦτο ἀνάγκη πᾶσα οἱ συγγενεῖς καὶ φίλοι νὰ μὴ χάνευσι καιρὸν, καὶ μέχρις οὗ ἐλύθη ὁ Ιατρός, οὗτοι χρεωστοῦνται συνδράμωσι τὸν πάσχοντα.

Αἱ πρῶται βοήθειαι, τὰς δόποιάς δύνανται οἱ συγγενεῖς καὶ οἱ περὶ τὸν ἀσθενῆ νὰ προσφέρωσιν, εἶναι,

α'. Νὰ θέσωσι τὸν ἀσθενῆ εἰς τὴν κλίνην, νὰ τὸν ἐφοδιάσωσι μὲ σόματα θερμὰ ὀλόγυρα τοῦ σόματος, καὶ ἴδιως κατὰ τὰ ἄκρα, νὰ κάψωσιν ἐπὶ τῶν ἄκρων ἐλαφράς ἐντρίψεις μὲ μάλλινα φρύνχα, θερμὰ καὶ κατὰ προτίμησι στεγνά.

β'. Νὰ ἔχωσι πρόχειρον χαμέμηλον ἡ ἡδύσομον καὶ τινὰ ποσότητα τῶν ἀρωματικῶν ὑδάτων, μετὰ λαυδάνου 6 ἢ 8 σταγόνων, καὶ ἐκ τούτων νὰ προσφέρωσιν εἰς τὸν πάσχοντα ἐκ διαλειμμάτων.

Ταῦτα ἀνατίθενται εἰς τοὺς περὶ τὸν πάσχοντα, ἐξ αὐτῶν ἐξαρτᾶται πολὺ. Χωρὶς νὰ παραμελήσωσι ἐκεῖνον, χρεωτοῦνται δέσον τάχιστα νὰ εἰδοποιήσωσι τὸν Ιατρὸν, διὰ τὴν διεύθυνσιν τῆς περαιτέρω θεραπείας.

Θεραπεία χολερικῆς περιέδου παγετώδους.

Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην, δεάκις τὸ κρεῶσμα εἶναι ἐλαφρόν, ἐμετὸς καὶ διάρροια διατηροῦνται, η̄ δὲ περιφερικὴ χυλοφορία καὶ θερμοκρασία δὲν ἐλεῖπει. Τότε η̄ πρώτη θεραπευτικὴ ἔνδειξις εἶναι η̄ μετρίασις τῶν συμπτωμάτων, τῶν δοσίων η̄ ὑπαρξία φέρει δρόσις χαμούς. Ετῑ δὲ η̄ διατήρησις τῆς περιφερικῆς χυλοφορίας καὶ θερμοκρασίας.

α. Μέσα ἔξωτερικά.

Αἱ ἐντρίψεις ἐκ διαλειμμάτων γινόμεναι κατὰ τὰ ἄκρα, τὰ θερμὰ σκεπάσματα η̄ ἄλλα θερμὰ σώματα διατηροῦντα δλόγυρα τοῦ σώματος τοῦ ἀσθενοῦς καὶ ίδίας κατὰ τὰ ἄκρα, τεχνικὴν τινὰ θερμότητα, ἐφάνησαν πάντοτε ὠφέλιμα.

Αἱ μὴ ὑγραὶ ἐντρίψεις, τὰς δοσίας ἐπροτιμήσαμεν, δμαλῶς καὶ οὐχὶ τραχέως γινόμεναι, δὲν ἐπιφέρουσι πόνον, ἀπ' ἐναντίας μετριάζουσιν ἐκείνον τῶν συνολοκῶν.

Τὰ συναπίσματα εἰς τοὺς πόδας ἐφάνησαν πάντοτε ὠφέλιμα, οὐχὶ δμως καὶ ἀναγκαῖα εἰς τὰ ἐλαφρά κρούσματα.

Τὰ μεγάλα συναπίσματα ἐπὶ τῆς κοιλίας τόν τε ἐμετὸν καὶ τὴν διάρροιαν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐμετρίασαν.

Η χρῆσις κλυσμάτων ψυχρῶν ἐκ μικρᾶς ποσότητος ἀφεψήματος ὁρύζης μὲ προσθήκην 6 μέχρι 12 σταγόνων λαυδάνου, ἀνεφάνη ὠφέλιμος κατὰ τῆς ἀφθόνου διαρροίας. Πολλάκις η̄ ἐπιμονὴ ταύτης ἀπήτησε τὴν ἐπαναλήψιν δἰς καὶ τρὶς τῶν κλυσμάτων.

β'. Μέσα ἔξωτερικά.

Τὰ Φάρμακα ἐκείνα, ἄτινα, δοθέντα, παρουσίασαν πραγματικάς ὠφελείας πρὸς παῦσιν τοῦ ἐμετοῦ, καὶ τὴν ὥθησιν πρὸς τὴν καλὴν ἀντίδρασιν, ὑπῆρξαν τὰ ἀρωματικὰ ὅδατα κατὰ τὴν ἀνωτέρω συνταγὴν, μὲ τὴν διαφορὰν, διτὶ η̄ δόσις τοῦ Λαυδάνου ἀντὶ 6 σταγόνων, ἔφθανε δέκα η̄ δώδεκα. Δὲν ἐνθυμούμεθα εἰς τὰ ἐλαφρά κρούσματα νὰ ὑπερέβημεν τὴν δόσιν ταύτην.

Η χρῆσις ξηρίων συγκειμένων ἐξ Τπονιτρίου Βισμούθου καὶ Οπίου, συντελοῦσαν τὰ μέγιστα διὰ τὴν παῦσιν τοῦ ἐμετοῦ καὶ τὴν θεραπείαν.

Η δόσις τῶν ξηρίων συνέκειτο ἐξ Τπονιτρίου Βισμούθου δώδεκα κόκκων, καὶ Οπίου ἐνὸς κόκκου διὰ ἐξ ξηρία. ἐκ τῶν δοσίων

ο ἀσθενής ἐλάμβανεν ἐν ἀνὴ τιμισείν, μίαν ή δύο ὥρας κατὰ τὴν ἀνάγκην.

Εἰς τὰ τοιαῦτα κρούσματα σπανίως η δόσις τῶν ξηρίων καὶ τῶν ἀρωματικῶν ἐπανελήφθη.

Οσάκις τὸ χολερικὸν κρούσμα παρουσιάζειν ἀσφυκτικὴν παγετώδη κατάστασιν, εἰς τὴν δόσιαν ως ἐπὶ τὸ πολὺ, δὲ ἐμετός καὶ διαρροϊα ἡσταν πεπαυμέναι, ή θερμοκρασία καὶ ή πεσιφορικὴ κυκλοφορία ἔξελειπον, τότε πρώτη καὶ κατεπείγουσα ἔνδειξις ὅπηρχεν ή ἐπάνοδος τῆς Κυκλοφορίας καὶ ἀναζωπύρωσις τῆς θερμοκρασίας, ἃνευ τῶν δόσιων οὐδεμία ἐλπίς ζωῆς.

α. Μέσα ἔξωτερικά.

Η τεχνικὴ θερμότης περὶ τὸ σῶμα πάντοτε ὑπῆρχε ὀφέλιμος, διατηροῦσα τεχνητὴν τινὰ θερμοκρασίαν εἰς τὸν ἀσθενῆ, ἀφ' οὗ η φυσιολογικὴ ἔξελειπε.

Πολλάκις οἱ ἄρθροι γλοιώδεις καὶ ψυχροὶ ἴδρωτες, οἵτινες ἐν ἀρθρονίᾳ ἐκάλυπτον τοὺς χολερικούς, καθύγραντον τὰ περιτύλιγματα αὐτῶν καὶ τὰς κλίνας, τότε, ή μόνη μετακόμισις εἰς νέαν κλίνην τεχνητῶς θερμανθεῖσαν, ή τύλιξις αὐτῶν μὲ σκεπασματα νέα ἐδύνατο νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν διατήρησιν τιὸς θερμοκρασίας περὶ αὐτούς.

Αἱ ἐπίμονοι ἐντρίψεις κατὰ τὰ ἄκρα ἰδίως ἐπὶ πολὺ συνεχίζομεναι διήγειρον τὴν νεκρωθεῖσαν περιφερικὴν κυκλοφορίαν. Άλι τοιαῦται ἐντρίψεις, δύσκολοι ἀφίνοντο ή παρημελοῦντο, τότε ἔπαινεν ἐκ νέου ή ἀναρρινίσις τοῦ ἀμυδροῦ σφυγμοῦ, καὶ ἐπανήρχετο η ἀσφυκτικὴ κατάστασις.

Τὰ συναπίσματα εἰς τὰ ἄκρα καὶ κοιλίαν, καὶ τὰ ἐκδόρια εἰς τοὺς Βραχίονας καὶ μηροὺς, ἐτέθησαν πάντοτε εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ ἄπομα, τὰ παρουσιάζοντα τὴν παγετώδη κατάστασιν.

Η δεινότης ταύτης εἶναι τοσοῦτον μεγάλη, ὥστε δὲν διστάζομεν νὰ εἴπωμεν, διτεθέησαν πάν μέσον δραστήριον δυνάμενον ν' ἀντιπρώσῃ τὸν λύχνον τῆς ζωῆς, τὴν κυκλοφορίαν, εἶναι κατεπείγουσα ἀνάγκη, νὰ τίθηται ως ἐνέργειαν.

β'. Μέσα Εσωτερικά.

Η χρῆσις τῶν ἀρωματικῶν ὑδάτων μετά τοῦ Λαυδάνου καὶ μία ή δύο δόσεις ξηρίων ὑπονιτρίου Βισμούθου καὶ Οπίου, ἐδέδοντο ως τὰ πρῶτα διεγερτικά ἐσωτερικά μέσα.

Πολλάκις, καίτοι τελειωμένης τῆς πρώτης καὶ δευτέρας δόσεως, ἡ ἀσφυκτικὴ κατάστασις διετηρεῖτο εἰσέτι. Εἰς τοιαύτην περίπτωσιν τὰ Ιαματικὰ ταῦτα μέσα δὲν ἐπανελαμβάνοντο, διότι ἡ πείρα μᾶς ἐδίδαξεν, ὅτι τὰ φάρμακα ταῦτα, εἰσερχόμενα εἰς τὸν στόμαχον, καὶ ἐκεὶ ὄντα ἀπορρίφθησσον διαμένοντα, δὲν ἀνέπτυσσον τὴν ἐνέργειάν των παρὰ κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἀντιδράσεως. Τότε, ἐὰν ὁπιοῦχα φάρμακα εἰς μεγάλην δόσιν ὑπήρχον ἦντὸς τοῦ ἐντερικοῦ σωληνοῦ, ἀπέφευγε μέν τις τὴν Σκύλλαν καὶ ἔπιπτεν εἰς τὴν Χέρυθιδιν.

Οἱ Ιατρὸὶ χρεωπτεῖ νὰ σταθμίσῃ τὴν δύναμιν τῶν προσφερόμενων εἰς τὸν ἀσθενῆ φρεμάκων, καὶ νὰ μὴ ὑπερπτηδήσῃ τινὰς ὕρους, ἔκτὸς τῶν δόσιων τὰ προσφερόμενα μέσα θελον αὐτὰ καθ' ἔκυτὰ ἀποθῇ ὀλέθρια πρὸς τὴν οἰκονομίαν. Πώποτε δὲν ὑπερέθημεν τὴν δόσιν τριῶν ἢ τεσσάρων κόκκων Οπίου διὰ τὴν θεραπείαν.

Εἰς τὰς περιστάσεις ἐκείνας, εἰς ᾧ ἡ οἰκονομία ἐφρίνετο ὅτι ἡτον εἰς τσχάτην παγετώδη κατάστασιν, παρὰ τὰ ἀρωματικὰ ποτὰ καὶ τὰ ξηρά, μετεχειρίσθημεν ποσότητά τινα Γενναίου θερμοῦ οἴνου, ἀναμεμιγμένου μὲν τινα ἀρωματικὰ καὶ διεγερτικὰ, τὸ Κινημάτον Καρυόφυλλον ἢ Μοσχοκάρυον. Άλλοτε μετεχειρίσθημεν ποτὸν μὲν χλιαρὸν ὄδωρο, Βρανδί καὶ ἀρωματικά. Άλλοτε τέλος μέν τινα ἐπιτυχίαν δυνατὸν ἔγχυμα τοῦ Καρφῆ καὶ Θε.

Τότον εἰς τὰ ἐλαφρὰ κρούσματα, δόσον εἰς τὰ βρέα καὶ κατὰ τὴν παγετώδη κατάστασιν, πρὸς κατάσθεσιν τῆς δίψης, ἐφάνησαν καταλλήλοτερά τὸ πολὺ ψυχρὸν ὄδωρ ἢ ἀναμεμιγμένον μετὰ Λειμονίου Οποῦ.

Χιόνια δὲν μετεχειρίσθημεν, διότι δὲν εὑρέσκετο. Εἰς τὰ Νασοκομεῖα ὅμως διὰ καταψυκτικῶν μέσων κατεσκευάζετο ὄδωρ ψυχρότατον, τὸ δόσιον ἐδρόστζε τοὺς ἀτμενεῖς, οὔτινες πολὺ τὸ ἐπεθύμουν.

Η χρῆσις γλιακοῦ ζωμοῦ, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὅμως ψυχροῦ, μᾶς ἐφάνη πάντοτε ὠφελιμωτάτη.

Ἐν ἐνὶ λόγῳ, τὰ μέσα, ὅτινα μᾶς ἐφάνησαν ὠφέλιμα εἰς τοιαύτην καὶ τοσοῦτον ἐπικίνδυνον περιόδον, εἰναι τὰ ἔξωτερικὰ θερμὰ, αἱ ξηραὶ ἐντρίψεις, τὰ συναπίσματα, τὰ ἐκδόρια, ἡ χρῆσις τῶν ψυχρῶν ποτῶν πρὸς ἀπόσθεσιν τῆς δίψης, ἀλλ' εἰς μετρίαν ποσότητα διὰ νὰ μὴ προξενῆται ὁ ἡμετός. Τὰ ἀρωματικὰ ὄδχτα, ὁ ὑπονιτρίας Βισμούθου, ὁ ζωμὸς, ὁ Καρφῆς καὶ τὸ Οπίον, φάρμακον πολύτιμον, ἀλλὰ τοῦ δόσιου ἡ ποσότης πρέπει νὰ δίδηται μὲν μετριότητα.

Εἰς τινα κυανώδους μορφής κρούσματα δριμύτατα καὶ βιαίας πορείας ἐκάμψαν καὶ μικράν τινα ἀφαίμαξιν, διαρκούσσης τῆς ἀσφυκτικῆς περιόδου, οὐδὲν ἐπιτύχαμεν.

Κατὰ τὴν ασφυκτικὴν περίοδον ἀναφαίνονται πολλάκις συμφορήσεις τινῶν ὅργάνων.

Κατ' αὐτῶν καὶ ιδίως κατὰ τῶν κινδυνωδεστάτων, τοῦ ἐγκεφάλου, ἀντετάξαμεν τοπικάς ἐπιθέσεις βδελλῶν. Κάποτε ἐπετύχαμεν νά μετριάσωμεν τὴν συμφόρησιν, καὶ οὕτως δὲ ἀσθενής διεσώθη ἀπὸ ἐπικείμενον κίνδυνον.

δ. Θεραπεία

Αντιδράσεως.

Π Αντιδρατις ἀρχομένη δὲν ἀνεφαίνεται πάντοτε διοιδμορφος. Συχνάκις συνοδεύεται ἀπὸ αἱματηράς συμφορήσεις εἰς διάφορα ὅργανα.

Μετὰ ταῦτα ἀνεγέρθενται τύφωδη φλογοειδῆ φαινόμενα.

Οσάκις ἡ ἀντιδρασις; αὖτη ἔρχεται μὲ αὖησιν τῆς θερμοκρασίας τοῦ σώματος, μὲ σφυγμὸν δύνατὸν, ταχὺν, καὶ παρουσιάζει οὕτως ἔντονον πυρετὸν, τότε τὰ ἀντιφλογιστικὰ είναι τὰ μέσα, ἄτινα δύνανται νά μετριάσωσι τὴν φλογιστικὴν λεγομένην ἀντιδρασιν.

Μία Γενικὴ ἀφαίμαξις, ἡτις ἀναλόγως τῆς ἐντάσεως τῶν φαινομένων καὶ τῆς καταστάσεως τοῦ ἀσθενοῦς, δύναται νά ἐπαναληφθῇ.

Τοπική τις ἀφαίμαξις, ἡ δίαιτα, τὰ Κομμιοῦχα, τὰ ὑπόξυνα ἡ δροσιστικὰ ποτὰ, είναι τὰ μέσα, ἄτινα φέρουσι πρὸς τὴν ἀνάρρωσιν.

Οσάκις ἡ ἀντιδρασις παρίσταται ἀνεπαρκής ἡ ψευδής, τότε, παντοῖοις τρόποις δὲ Ιατρὸς πρέπει νά βοηθήσῃ τὸν πάσχοντα.

Η διατήρησις τεχνητῆς θερμότητος περὶ τὸ σῶμα τοῦ ἀσθενοῦς, καὶ ιδίως κατὰ τὰ ὄκρα, καὶ αἱ διαλειμμάτων ἐπαναλαμβανόμεναι ἐντρίψεις, συντελοῦσι τὰ μέγιστα περὶ τὴν εὔδωσιν τῆς ἀντιδράσεως.

Εἰς ταῦτην τὴν περίοδον, ἐκτὸς τῶν ἐξωτερικῶν μέσων, ἡ ἐπανειλημμένη χρῆσις μετρίας ποσότητος καλοῦ ζωμοῦ, ἡ χρῆσις τοῦ The, τοῦ Καφφὲ, καὶ ἡ ἔξακολούθησις τῆς χρήσεως ἀρωματικῶν ὕδατων, μᾶς ἐφάνησαν τὰ καταλληλότερα.

Η ἐπίθεσις ἐκδορίων καὶ συναπισμῶν κατὰ τὰ ἄκρα δὲν ἔστα-
θησαν ἀνε τινὸς ἐπιφόρος ἐπὶ τὸ βέλτιον.

Οσάκις ἡ ἀντίδρασις ἀνεφάνη μετρίᾳ καὶ ἔμμονος, τότε ἡ μόνη
ἡσυχία, τὰ δροσιστικὰ ποτὰ καὶ ἡ χρῆσις τοῦ ζιυμοῦ ὑπήρξαν τὰ
θεραπευτικά μέσα. Ήις τὰς τοιαύτας περιστάσεις ἡ φύσις δὲν ἐπι-
ζητεῖ ἀλλο, εἰμὶ τὴν πάσιν τῆς παγετώδους καταστάσεως, μετά
ταῦτα μόνη ἐνεργεῖ τὸ ἐπίλοιπον.

Αν οὕτως ἀπλατ περιουσιάζοντο αἱ ἀντιδράσεις, δὲν ήθελεν εἰσθαι
κίνδυνος νέος πρὸς τοὺς ἀσθενεῖς, ἀλλ' οὔτω δὲν ἔχει.

Αἱ συμφορήσεις αἱ γενόμεναι κατὰ τὴν παγετώδη κατάστασιν
εἰς διάφορα ὅργανα αὐξάνουσι μὲ τὴν ἀντίδρασιν, καὶ οἱ ἀσθενή-
σαντες Χολέρας ὑποπέπτουσι τότε εἰς φλογοειδῆ τυφώδη φυινόμενα.

Οσον ταχύτερον αἱ τῶν ὁργάνων συμφορήσεις θεραπεύονται, τόσον
ἀπομακρύνεται ὁ ἀσθενής ἀπὸ νέους κυνδύνους.

Η ἐπανεἰλημμένη ἐπίθεσις βδελλῶν ἢ σικυῶν ἔσταθη τὸ κατ' ἕκεί-
νων δραστηριάτερον μέσον.

Οσάκις τὰ φαινόμενα ἐδείκνυνον τὴν εἰς τὸν ἐγκέφαλον συμφόρησιν,
τότε ἐπανειλημμένως ἐτίθεντο αἱ βδέλλαι εἰς τὰς μαστοειδεῖς απο-
φύσεις καὶ κρωταφικάς χώρας, καὶ δταν τὰ ἐγκεφαλικά φαινόμενα
προώδευον, εἰς τὰς τοπικάς ἀφαιμάξεις ἐπροσθέσαμεν τὸ ξύσιμα
τῆς κεφαλῆς, ἐκδόριον εἰς τὴν τραχηλικὴν χώραν, ἐντρίψεις ὑδραρ-
γυρικάς, καὶ ἐσωτερικῶν ἐδώκαμεν τὸν πρωτοχλοροῦχον ὑδραργύρου.
Διὰ τῆς χρήσεως τῶν ὑδραργυρικῶν δὲν εἰδομεν ὠρελεῖας τοιαύτας,
ῶστε νὰ δύσωμεν εἰς ταῦτα τινὰ σημαντικότητα.

Εἰς τινὰς περιπτάσεις ἔχορηγήσαμεν καὶ τὸν Μόσχον, ἀλλὰ δὲν
δυνάμεθα νὰ τὸν ἐκθειάσωμεν.

Οσάκις τὰ φαινόμενα ἐδείκνυνον τὴν κοιλιακὴν κοιλότητα μᾶλλον
προσθειλημμένην, τότε ἡ ἐπίθεσις βδελλῶν ἐγίνετο ἐπὶ τῆς ἐπι-
γαστρίου χώρας ἰδίως, ἔχορηγοντο ὥσαντως δροσιστικὰ ποτὰ, μχ-
λακτικὰ κλύσματα, καὶ ἔμπλαστρα ἐπὶ τῆς κοιλίας ἐπετίθεντο.

Ἐν καιρῷ τῆς χολερικῆς ἀντιδράσεως ὁ Ιατρὸς πρέπει νὰ ἀνι-
χεύσῃ ποῦ ὑπάρχει ἡ ἔδρα τῶν συμφορήσεων, καὶ ἐκεὶ νὰ στρέψῃ
τὴν θεραπείαν του, ἐπὶ συνθήκη νὰ ἔχῃ πρὸ δρθαλμῶν, δτι ὅσον
ταχύτερον καὶ κατὰ τέχνην ἐνεργήσῃ, τόσον πλησιάζει εἰς τὴν θε-
τικότητα τῆς λάσεως.

Τὰ μὲ τὴν ἀντίδρασιν καὶ τυφώδη κατάστασιν παρουσιαζόμενα
ἐπιφαινόμενα εἶναι πολλά, καὶ ἔδραν ἔχουσι διάφορα ὅργανα. Τὰ
ἐπιφαινόμενα ταῦτα ἀναλαμβάνουσι τὸν φλογοειδῆ χαρακτῆρα δὲν
εἶναι γνήσιαι φλογώσεις, καὶ ὡς ἐκ τούτου πρέπει νὰ θεραπεύ-

ωνται μὲ τὰ μέσα, ἅτινα ἡ πεῖρα ἀπέδειξεν δτι ὠφελοῦσιν εἰς τὰς μὴ Γνησίας, τὰς ὑποστατικὰς λεγομένας φλογώσεις, μὲ τὴν διαφορὰν δτι αἱ ἐρχόμεναι μετὰ τὴν Χολέραν βαδίζουσι γρήγορα, καὶ ἀπιτοῦσιν ἐπομένως καὶ ταχυτέραν τὴν θεραπείαν.

Ἡ δίαιτα, αἱ τοπικαὶ ἀφαιμάζεις, τὰ ἄρθρονα ὑπόξενα ιδίως ποτὰ καὶ Κομμιώδη, τὰ ἔκδορια, τὰ καταπλάσματα, τὰ κλύσματα ἐνίστε μὲ χλωροῦχον Σόδην, ιδοὺ τὰ μέσα, ἅτινα δύναται τις κατ' αὐτῶν ν' ἀντιτάξῃ, Ταῦτα δὲν εἶναι οὐδὲ πολλὰ, οὐδὲ τόσον ισχυρὰ δυσσον ἡ νόσος, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μένουσιν ἀνίσχυρα.

Πολλάκις μετὰ τὴν ἀντίδρασιν ἐπέμεινε, λύγες ἐπίμοχθος, δστις πάντοτε ἐμετριάσθη καὶ ἔκαυσε μὲ τὴν ἐπίθεσιν ἐκδορίου ἐπὶ τῆς ἐπιγαστρικῆς χώρας καὶ τοῦ Χλωρυδρίου Μορφίνης χρωμένου διὰ τῆς ἐνδερμικῆς μεθόδου.

Ανάρρωσις

Εἰς τὰ ἐλαφρὰ κρούσματα ἡ ἀνάρρωσις δὲν ἀπαιτεῖ φροντίδας, διότι αὐτῇ καὶ ταχέως ἕρχεται, καὶ ὀλίγον ἀφίνει προσθεβλημένην τὴν οἰκονομίαν.

Δὲν εἶναι τὸ αὐτὸ διὰ τὰ βαρέα κρούσματα, καὶ μάλιστα τὰ διελθόντα τὴν Τυφώδη κατάστασιν.

Ἐπὶ τινα χρόνον χρεωστοῦσιν οἱ ἀναρρώσαντες νὰ προφυλάττωνται ἀπὸ τὰς ἐπιρρόκς τῆς Αστάτου ἀτμοσφέρας. Νὰ μὴν ἀρχίσωσι ταχέως τὰς ἐπιπόνους ἐργασίας των. Νὰ διατηρήσωσι διαιτητικὴν αὐστηράν, ν' ἀποφεύγωσι τὰς καταχρήσεις. Τὸ φαγητόν των εὔπεπτον καὶ ἀναληπτικόν. Η χρῆσις καλοῦ οἴνου συντείνει τὰ μέγιστα διὰ τὴν ἐνδυνάμωσιν αὐτῶν, ωσαύτως καὶ δικλωδούς ὠξυδωμένος ἀλήρ τῆς ἔξοχης.

ΚΕΡΚΥΡΑ, τῇ 10[32] Μαρτίου 1856.

